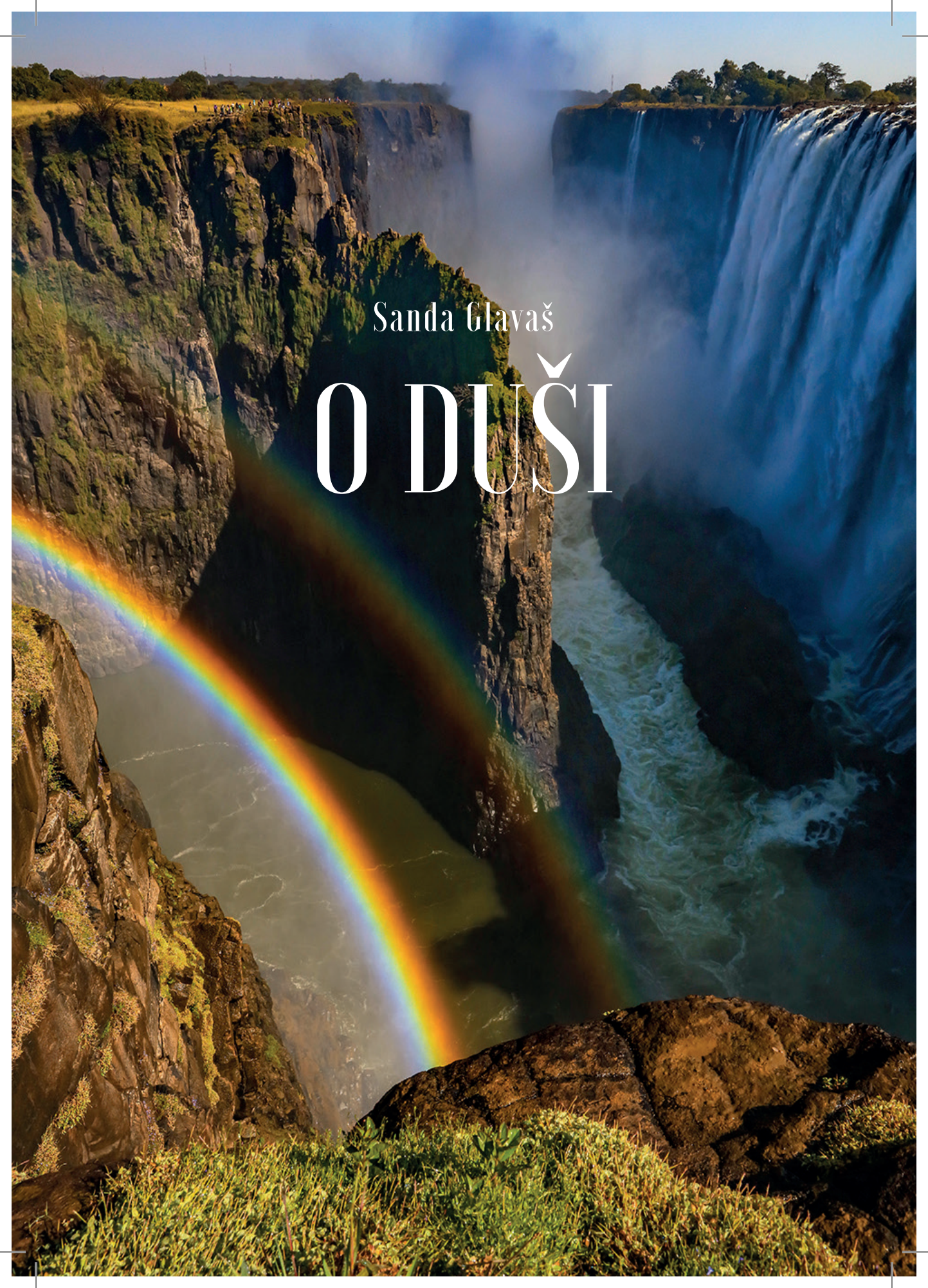

A full-page photograph of Victoria Falls. The image shows the massive scale of the waterfall, with water cascading over a dark, rocky cliff. A vibrant rainbow is visible in the mist at the base of the falls, arching from the left side towards the center. The foreground shows a rocky ledge with some green vegetation. In the distance, a line of trees and a few people can be seen on the top of the cliff.

Sanda Glavaš

O DUŠI

Sanda Glavaš

O DUŠI

Zagreb, 2021.

Vlastito izdanje

Urednik: Sanda Glavaš

URL: https://www.uir-zagreb.hr/images/_old/uirz-e-literatura/SandaGlavas-knjiga3.pdf

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak: Tomislav Bijelonjić

ISBN 978-953-50162-1-2

Zagreb, Croatia, 2021.

DUŠA I OBLICI.....	8
UVOD	9
I. LECTIO DIVINA	10
UVOD	10
1. O POJMU „LECTIO DIVINA“	11
2. POVIJESNI PREGLED	13
3. BIBLIJA U ŽIVOTU KRŠĆANINA	16
4. OSOBNI PEDAGOŠKI MODEL ZA PRAKSU „LECTIO DIVINA“	24
ZAKLJUČAK	30
SAŽETAK	31
LITERATURA	32
II. DUHOVNA STRUKTURA ČOVJEKA.....	33
RADUJMO SE NOVOM POČETKU	46
III. UMJETNOST, LJEPOTA, DOBROTA.....	51
IV. ENERGETSKA STRUKTURA ČOVJEKA.....	56
V. DUŠA: MOZAK – SRCE.....	58
VI. O PROKLETSTVU	64
NAPOMENA AUTORICE	65
MOJ DUHOVNI PUT	67
0. Predgovor	67
I. DIO.....	68
MOJ DUHOVNI PUT.....	68

1. UVOD	68
1.1 Krštenje	68
Prva knjiga.....	69
2. DUŠA.....	69
2.1 «Spoznavaj samog sebe»	69
2.2 Put savršenstva	72
2.3 Put prema cilju (Mir i Jedinstvo)	74
2.4 Na cilju	74
2.5 Zaključak.....	75
Dodatak uz CD „DUŠA“	76
2.6 Dva koraka s Fra Ivom Pavićem	76
Druga knjiga	77
3. OEKONOMIJA.....	77
3.1. Krštenje vatrom.....	77
3.2. Rane Kristove.....	78
3.3. K neurologu.....	80
3.4. Duševni mir i ravnoteža	80
3.5. Svjedočanstvo	80
3.6. Izmoljena milost kod Boga za zdravlje i ravnotežu	81
3.6.a Molitva	82
3.6.b Besmrtnost Duše i Besmrtnost Tijela	82
3.7. Kako pobijediti Vraga?.....	83
3.8. Čvrsta i stabilna ličnost	84
3.9. Zahvala.....	85
4. DUŠA 3. – SPASITELJ.....	86
4.1. Učim se ljubiti/ vježba koncentracije.....	88

4.2. Istina, Ljepota, Dobrota.....	90
4.3. Prvobitni princip to jest seksualnost	91
4.4 Molitva za životne radosti.....	92
4.5. Križ Mučeništva	94
4.6. Evo što mi je učinio Gospodin	95
4.7. Kako sam pobijedila depresiju? Inicirana u Ljubav	96
4.8. Ne postojim	102
4.9. Bog ili Priroda	102
4.10. Ja sam zapravo sretan čovjek	104
4.11 Pjesma o duhovnom sjedinjenju.....	105
5. TEHNIKE I METODE DUHOVNOG I ENERGETSKOG PRIRODNOG PUTA	107
II. DIO	108
6. MOJ DUHOVNI PUT.....	108
6.1. Duhovna medicina	108
6.2. Duhovno učenje	109
6.3. Duhovno i tjelesno zdravlje	109
6.3.1. Kamo s patnjom?.....	109
6.3.2. Čemu trpljenje.....	110
6.3.3. Svetost	111
6.3.4. Pakao	112
6.4 Duša i oblici; moj duhovni put - umjesto zaključka	115
7. LICENCA ZA DUHOVNO ISCJELJIVANJE.....	117
POGOVOR	118
8. BILJEŠKA O SPISATELJICI	124

*Duhovne cjeline ovdje iznesene u cijelosti pročitao je i blagosloviomgr. Juraj Jezerinac,
u Varaždinskim Toplicama, 26. 03. 2019.*

DUŠA I OBLICI

POZIV NA ISCJELJENJE I PREOBRAŽAJ

Knjiga koju držite u ruci namijenjena je, kako i sama autorica kaže u Uvodu: „k Bibliji usmjerenim vjernicima“. Dakle, kršćanima koji se ne zadovoljavaju tek površnim poznavanjem biblijskih tekstova, nego ih čitaju i slušaju kao nadahnuće za kontemplaciju te poticaj na osobnu preobrazbu i rast u cjelovito ljudsko biće u Božjoj prisutnosti po Njegovoj Riječi.

U prvom dijelu knjige autorica upoznaje svoje čitatelje s *lectio divina* – meditativno-molitvenom praksom, njezinom poviješću i značenjem. Pritom se oslanja na renomirane autore kao što su Pasquale Brizzi i Enzo Bianco. No, ne daje samo teorijski okvir, nego nudi i konkretne primjere pa se knjiga može čitati i kao jednostavan uvod u praksu, obogaćen i svjedočanstvom same autorice.

U drugom dijelu knjige Sanda Glavaš uvodi u terapijsku dimenziju meditativno-molitvene prakse tumačeći što tvori strukturu ljudske duhovnosti. Čišćenje i oslobađanje energetskih razina ljudske svijesti, kakvo se događa u svjesnoj izloženosti Božjoj prisutnosti,

vodi čovjeka iz tame u svjetlo, iz grijeha (strahova, ovisnosti) u slobodu od grijeha.

Autorica svjedoči i o vlastitom ozdravljenju razlažući kako ono nužno proizlazi iz predanja Bogu te se događa kroz Ljubav koja čovjeka otvara višim razinama svijesti, odnosno oblikuje ga u otkupljeno, novo stvorenje u Duhu. Takav preobražaj nije pridržan tek za osobe koje se Bogu posvećuju u odvojenosti od svijeta, nego je ponuđen svima. Upravo u našem suvremenom, opterećenom i otuđenom svijetu, i usred njega, kršćani su snažno pozvani na obnovljenu duhovnost utemeljenu na vlastitoj tradiciji.

U trećem poglavlju ove knjige autorica nastavlja promišljati o Istini i o Ljubavi, odnosno o područjima njihova očitovanja, a to su Umjetnost, Ljepota i Dobrota. Po njezinu mišljenju, upravo su ta područja, budući u tzv. postmodernom svijetu odvojena od transcendentalnoga, ponajviše degradirana, izmještena iz punine svojega smisla. Duhovne osobe prve su pozvane vratiti im smisao razvijajući vlastite sposobnosti za praštanje, svetost i kreativnost.

Četvrto poglavlje posvećeno je opisu energetske strukture čovjeka te iscjeljenju energetskih čvorova i blokada koji nastaju kao posljedica grijeha, odnosno odvojenosti od Božje prisutnosti.

U petom poglavlju autorica razmatra o spremištima duhovne energije u ljudskom biću. Nakon uvida u razumijevanje pojmova kao što su razum, srce i duša (kojima prilazi kako iz antropološke i filozofijske, tako i iz duhovne perspektive), nudi i vlastito psihološko i mističko iskustvo, ilustrirajući ga, među ostalim, i mislima duhovnih osoba koje nisu nužno kršćani. Time želi upozoriti na srodnost pojedinih iskustava u različitim duhovnim sustavima, ali i naglasiti vlastitu vjernost Crkvi.

Jadranka Brnčić

UVOD

Poštovane čitateljice i čitatelji,

Knjiga, koju držite u ruci, plod je višegodišnjih meditacija, mišljenja, motrenja i mnijenja. Ti pojmovi kao da su se izgubili iz upotrebe u svakidašnjem životu, no za struku kojoj pripadam (filozofija i duhovnost) oni su više nego jasni.

Ukoliko pod mišljenjem ne podrazumijevamo samo neko razbijanje glave nego i mišlju propitivanu misao, misao koja samu sebe propituje, oblikuje i mijenja, utoliko ćemo lakše shvatiti i ovu višegodišnju meditaciju, razmatranje i motrenje, područje duhovnosti kojim se bavim.

U meditaciji misao propituje samu sebe, počev od naizgled empirijske spoznaje Boga, čija je slika u nama samima, odnosno na čiju smo sliku (presliku) sami stvoreni.

Imala sam takvo duhovno iskustvo da mi se je Bog u liku Isusa Krista sam ukazao, u Cagliariju, 1996. Godine, kada sam se duhovno obratila (o tome govorim u ranijim spisima). Od tada sam u stalnim razmatranjima zajedno s Bogom, o svijetu, čovjeku, drugom

čovjeku, biljkama, životinjama, stvarima i sebi samoj.

Kada je riječ o ovom posljednjem, potrebno se je potpuno otvoriti i predati samome Bogu, svu svoju svijest, nesvijest i podsvijest, razmišljanja, shvaćanja, nagone, instinkte, impulse... i dopustiti da ih Bog svojom milošću dodirne i mijenja. Eto, to je meni uspjelo i danas sam „novi čovjek“. Stari ja je umro zajedno s ovdje prikazanom dušom i rodio se novi ja, nova osoba. Svako umiranje bilo je bolno, a svako rođenje nešto uzvišeno.

Htjela bih se na trenutak zadržati na jednom razmišljanju. Kada i kao što Isus Krist radi nas grješnika umire na križu, te potom uskrsava u život vječni, tako ujedno taj isti Isus, u kojeg smo Kršteni, u svakome od nas, u svačijem srcu umire i uskrsava u novi život, život novog čovjeka. Ova meditacija i razmatranje ili možda ipak samo mnijenje bliska je svim filozofskim interpretacijama o životu nakon života. Mi, i u ovom životu, rađamo se, umiremo i jesmo, koliko dozvolimo starom čovjeku da u nama umre i da se rodi novi. To je zadatak, smisao, ispunjenje meditacije. Ujedno i dovršena duhovna cjelina.

U Zagrebu, 18. listopada 2019.

Sanda Glavaš

I. LECTIO DIVINA

UVOD

Svatko od nas, k Bibliji usmjerenih vjernika, mogao je od samih početaka svojeg duhovnog hoda primijetiti neko zajedništvo sa Svetim Pismom, njegovom Rječju i njegovim sadržajem. Bog očito progovara kroz svoju Riječ koju nam je s razlogom i opravdanjem uputio. Nije, dakako, svako čitanje ujedno i *lectio divina*. Ona je meditativno-molitvena i iskustvena praksa zasnovana na iskustvu monaha ili i ranije – još od predkršćanskih vremena – te je kao takva dobivala različita značenja kroz povijest, ali nikada nije promijenila svoje lice; uvijek je ostala «*Lectio divina*», božansko čitanje koje nadahnjuje i vodi u duhovnu zbilju.

Htjela bih u ovom Uvodu naglasiti i svoj osobni stav prema *lectio divina* kao i interes za takvu meditativno-molitvenu praksu. Svi smo naime u dubini duše ranjeni ili podložni grijehu. Ako je istina, a istina je, da Riječ ozdravlja, onda je praksa *lectio divina* uistinu ona ozdravljajuća božanska praksa koja je dostupna svakom čovjeku, uz malo dobre volje i slobodna vremena da joj se barem jednom i svakodnevno posveti. Samo tako se može napredovati u duhu, počev, dakako, od jednostavnog slušanja Božje Riječi, kako se to uobičava na nedjeljnim misama koje smo, kao vjernici, obavezni svi pohađati, pa do boravka u tišini kontemplacije, u zajedništvu s Bogom, u sjedinjenju Volja, u akciji pro-

izašloj iz kontemplacije, o čemu će u ovoj diplomskoj radnji biti riječi.

Pokušala sam ozbiljno pristupiti temi, ne obazirući se na broj za to određenih stranica. Ipak, uzela sam u obzir činjenicu da je riječ o jednom diplomskom radu s ograničenjem, napose od iznošenja opsežnih vlastitih mišljenja i zaključaka. No, kada je riječ o praksi *lectio divina*, onda to nije ni potrebno. Sam duh će, naime, progovoriti u jednoj svojoj fazi (pretpostavljam već u *contemplatio*), iznoseći na vidjelo poruku koju je ovaj diplomski rad i/ili ova *Lectio* imala donijeti.

Literatura koju sam pribavila za ovaj rad učinila mi se zanimljivom i dovoljnom za jedno takvo istraživanje. Međutim, zbog ograničenja sadržaja i opsega radnje, nisam se duže zadržala niti na jednom njezinom poglavlju. Nastojala sam to nadopuniti vlastitim primjerom vježbe *lectio divina* kao i zaključcima na kraju ove radnje.

Pišući, naposljetku, za već upućenog čitatelja, iskreno se nadam da će ova radnja pomoći i onima koji tek dolaze kao i neupućenima u temu i praksu. Međutim, za obrazovanog je čitatelja i vjernika ovo svakako premalen opus.

Za sve sam zahvalna Bogu na visini i svojim duhovnim učiteljima koji me prate i vode u mom životu. Molim da me ova praksa *lectio divina* što sam je ovdje predstavila dovede do zajedništva sa svima i mira kontemplacije i akcije.

1. O POJMU „LECTIO DIVINA“

Papinska biblijska komisija u dokumentu «Tumačenje Biblije u Crkvi» iz 1993. nudi slijedeću definiciju za pojam koji istražujemo: «*Lectio divina* jest čitanje, individualno ili zajedničko, više ili manje dužeg odlomka Pisma, prihvaćenog kao Riječ Božja, razvijajući se potom, na poticaj Duha, u meditaciju, molitvu i kontemplaciju».¹

II Vatikanski koncil znatno je naglasio važnost čitanja i proučavanja Svetog Pisma za duhovni život vjernika.² Naglasivši važnost riječi Božje koja je uporište samoj Crkvi i hrana duši, *Dei Verbum* je naglasio kako Kristovim vjernicima treba da bude širom otvoren pristup k Svetom Pismu. Ako se to ne dogodi, «*Dei Verbum*» upozorava na opasnost kojoj su izvrgnuti kršćani, s pravom podsjećajući na glasovite riječi sv. Jeronima: ‚ne poznavati Pisma to je ne poznavati Krista‘. Stoga, dakle, kršćani trebaju uvijek otvoreno i s interesom pristupati samom svetom tekstu: bilo preko svete liturgije, krcate božanskim riječima, bilo preko boguodana čitanja, bilo preko prikladnih ustanova i drugih pomagala.

Drugim riječima, Crkva snažno podupire obnovljeni duhovni put vjernika polazeći od osobne spoznaje Božje Riječi. To je ujedno jedna nova nada koja ne može biti pogrešno shvaćena jer putem nje zapravo Duh Božji govori svakome od nas. No, da Pismo mora

1 PAPINSKA BIBLIJSKA KOMISIJA, *Tumačenje Biblije u Crkvi*, Zagreb, 1995., 143.

2 Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dei Verbum. Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi*, (18.11. 1965.), u *Dokumenti*, Zagreb, 2008., br. 25., (dalje: DV)

postati hranom duhovnog života sviju vjernika nije neka novost donesena tek na II Vatikanskom koncilu. Prisutna je već u prvobitnoj Crkvi, a na široko se razvila u patrističkoj tradiciji. Čitajući već prve Pavlove retke upućene Rimljanima možemo uočiti da je Riječ upućena svim vjernicima Rima, a ne samo nekom uskom krugu osoba (Rim. 1,7). Sveti Grgur Veliki na tragu Pavlova učenja usklikuje: «Nauči se razotkriti Božje Srce u Božjim Riječima. Što je Pismo ako ne Pismo Boga svemogućega svojim stvorenjima?» (S. Gregorio Magno: Lettera a Teodoro).³

Pod riječima *lectio divina* razumijevamo «susret s Bogom u njegovoj riječi»;⁴ sa svim posljedicama koje iz takva susreta proizlaze.

Za Carla Maria Martinija *lectio divina* je «sređena vježba osobnog slušanja Riječi»⁵.

Prema riječima iz Novog Zavjeta, *lectio divina* podrazumijeva prije svega vježbu slušanja Pisma (Lk. 8,5-8), prihvaćajući otajstvo Riječi Tijelom postale te ulazeći, potom, u samo otajstvo Boga. Sve to, kako predmnijevamo, ostajalo bi u bazi autentičnog kršćanskog života. U molitveno-meditativnoj praksi, *lectio divina* je jedna molitvena metoda koja se razvija tijekom čitave monastičke rane i zrele srednjovjekovne tradicije sve do naših dana, kada pronalazi veliki interes unutar čitave kršćanske zajednice. Može se, nadalje, reći da *lectio divina* uvodi molećeg vjernika u veliki ocean žive tradicije Crkve, u kojoj su putem Svetog Pisma posredovali brojni kršćani, pastiri i sveci, dobivajući od toga jedinstvenu i veliku životnu normu za postojanje u milosti.

Latinski izraz *lectio divina* izgleda da je proizašao od svetog Ambrozija koji je u svoje vrijeme to upotrijebio obzirom na velikog teologa i crkvenog pisca i naučitelja te vrhunskog učitelja egzegeze, Origena.

U jedno drugo, srednjovjekovno, doba, u kojem je *lectio divina* doživjela svoj pravi procvat, kartuzijanski monah Guigo II (+1188.), u svom pismu Gervasiu, naslovljenom: «Scala claustralium»⁶, klasificirao je iskustvo *lectio divina* u 4 stupnja: *lectio, meditatio, oratio, contemplatio*.

Lectio divina ima za prvotni cilj: uhvatiti i ubrati poruku koju sveti tekst želi izraziti. *Lectio divina* odgovara životnoj potrebi duše: hraniti se utjelovljenom Rječju. Nije slučajno da u liturgiji Crkva predstavlja euharistijski stol i stol Riječi, dajući život teološkoj trijadi: riječ-vjera-sakrament.

Lectio divina nije neko arheološko nalazište ili praksa samo monaha i skupina profinjene duhovnosti. Ona je, naprotiv, zajedničko dobro svih kršćana svih kultura i svih vremena. Ona nije neki studij sa znanstvenim ciljem ili sa ciljem znanstvenog usavršavanja, ali u njoj znanost i život moraju biti ujedinjeni u harmoničnu sintezu. Pismo je jedinstvena Riječ, Riječ Božja koja svjedoči o utjelovljenoj Božjoj Riječi. To je u osnovi smisao i

svrha ove molitveno-meditativne prakse: dati glas jedinstvenoj, istinitoj i istinskoj Riječi.

3 Pasquale BRIZZI, *La tua Parola mi fa vivere*, Padova, 2008., 44.

4 Isto, 13.

5 Isto, 13.

6 Usp. Isto, 45.

Lectio Divina je, najzad, privilegiran i dobro razrađen način kako bi se pronašao Krist u vjeri i ljubavi. Jer Bog je ljubav (1Iv 4, 16), a imati tu spoznaju Boga je već po sebi jedan dar. Biblija je stoga najistinitije objašnjenje i tumačenje riječi Ljubav. *Lectio divina* njezin je, mogli bismo zaključiti, posvemašnji izražaj i domet u milosti.

2. POVIJESNI PREGLED

Izabrani narod

Lectio divina je ,način traženja Boga‘ star koliko i Crkva, a duboko je ukorijenjen već u židovstvu koje je, od svog nastanka, sveti tekst promatralo u životnoj perspektivi: za hranjenje vjere, kao i za vjernost Savezu. 12 stoljeća prije Krista, s Mojsijem je potvrđen Savez između Gospodina i Izraela (Izl. 24, 3-8).

Kraljevi židovskog naroda (Jošija, Jojakim, Nehemija) gajili su, svak na svoj način, poseban odnos prema svetome tekstu.

S vremenom se čitanje i slušanje Božje riječi ukorijenilo u narodu i kao privatna inicijativa, ali i kao slušanje u zborskim i liturgijskim okupljanjima. Ponovljeni Zakonik 31, 11-12 naglašava Gospodinovu odredbu Mojsiju o javnom čitanju Tore, koje se mora izvršiti svakih sedam godina na Blagdan Sjenica.

Širenjem sinagoga čitanje i slušanje Riječi postaje sve češće, a također je bilo od velike važnosti i na Kumranu, gdje su članovi bili obvezani i na prepisivanje Tore radi duhovnog razvoja.

Prva stoljeća kršćanstva

Istočni i zapadni crkveni Oci i monasi osobno su prakticirali *lectio divina*, često zajedno sa svojim učenicima, a pozivali su i ostale kršćane da to isto čine u svojim kućama. Monasi su, u pustinjama i samostanima, učinili *lectio* svakodnevnom hranom, središtem svoga života.

Klement Aleksandrijski (150.-215.) je već u svoje doba preporučio ,duhovno poznavanje‘ Biblije nasuprot čisto razumskom koje su primjenjivali npr. gnostici.

S Origenom (oko 185.-253.) se već može govoriti o *lectio divina* u punom smislu. Uz uporabu metode prakticirala ju je njegova zajednica u Aleksandriji. Preuzevši način istraživanja Božje Riječi od Židova, s Origenom je *lectio* dobila kršćanski okvir: Origen je tvrdio da su riječi zapisane u Bibliji zapravo riječi ljubavi koje zaručnik (Isus) razmjenjuje sa svojom zaručnicom (Crkvom).

Biti svjedoci razmjene ljubavi – tj. slušanja riječi Pisma – teži k našem uključivanju sve do dubina našega srca, jer su te riječi nama upravljene.⁷

Sveti Antun opat (oko 250.-356.), utemeljitelj pustinjačkog života, pripisivao je svoje zvanje meditiranju nad retkom iz Mateja 19,21: «Hoćeš li biti savršen, idi, prodaj što imaš...»

Patristika je razvila Origenove ideje o temeljnoj ulozi svetog teksta u kontemplativnom životu.

S Pustinjskim Ocima u Gornjem Egiptu (4. stoljeće) izričaj *lectio divina* postaje uobičajen izraz jezične prakse.

Sveti Benedikt, u pravilu 48,1, naglašava da *lectio divina* predstavlja jednu od tri aktivnosti monaha, uz molitvu i rad.

Pojmom *lectio divina*, koji se može jednostavno prevesti kao «čitanje i proučavanje božanskih stvarnosti», pravilo svetog Benedikta označava jednu monašku vježbu od važnog duhovnog i kulturnog značaja; svakodnevno predanje mnogih trenutaka čitanju Biblije, svetih Otaca i monastičkih predbenediktinskih tekstova. Nadovezujući se na rabsku metodu, *lectio divina* je zapravo postupan pristup tekstu prema drevnoj metodi crkvenih otaca. Ona je nadahnuta neprestanim i odanim čitanjem pisma, prakticirana od Origena i njegovih sljedbenika, egipatskih monaha, od Ambrogia, Augustina i Girolama, sve do naših dana.

Lectio divina zahtijevala je da se u svakom samostanu, gdje se zbog pismenosti i duhovnosti prakticirala, nalazi *scriptorium* i *biblioteka* što je činilo bazu ove monastičke teologije. Tamo se, naime, svakodnevno prepisivala Biblija i to se prakticiralo kao duhovna, odnosno meditativna, vježba; upravo *lectio divina*. Ona je bila od velike važnosti i utjecaja na srednjovjekovno kršćanstvo, a pronalazila je zanimljive paralele u budističkoj i islamskoj familijarnosti sa svetim tekstovima. S vremenom se njezino značenje kristaliziralo te je dobila značenje intelektualnog, zapravo umnog, duhovnog, rada, koji u izvjesnoj mjeri upotpunjuje manualni rad i molitvu monaških vremena. No, nije nikada bila

čisto intelektualno istraživanje već je uvijek ujedinjavala užitak čitanja s Božjom željom i nakanom, služeći kao priprema i tijek molitve i rast u duhu.

Ugledni učitelji *lectio divina* bili su, osim Benedikta, Grgur Veliki (540.-604.) i drugi sve do novog tisućljeća, u kojem su osobito značajni Vilim iz Saint-Thierryja (1085.-1148.) i Bernard (1090.-1153.).

Guigo i monaške ljestve

Tijekom 12. stoljeća *lectio divina* dobiva trajnu teoretsku sustavnost. Tako primjerice Hugo iz Sv. Viktora (+1141.) predlaže put u pet etapa: *lectio*, *meditatio*, *oratio*, *operatio*, *contemplatio* (čitanje, razmatranje, molitva, djelovanje, kontemplacija).

7 Usp. Innocenzo GARGANO, *Iniziazione alla lectio divina. Indicazioni metodologiche con esemplificazione*, Bologna, 1993., 9-144.

Zatim kartuzijanski opat Guigo Drugi (+1193.) taj put svodi na četiri etape (izostavlja operatio), označavajući ih kao stupnjeve novih Jakovljevih ljestava na prvenstvenu uporabu monasima koji se pomoću njih mogu popeti u nebo. Uvjerljiv, njegov će prijedlog dugi niz godina biti usvajan. Čitanje, razmatranje, molitva i kontemplacija jesu monaške ljestve koje se uzdižu od zemlje prema nebu. Sastoje se od malo stupnjeva ali su ipak nevjerojatno i neizmjerljivo visoke. Temelj im je postavljen na Zemlji, a vrh im zalazi u oblake i pomno istražuje nebeske tajne – napominje Guigo u svom djelu «Nebeske ljestve».⁸

„Lectio Divina“ u kasnom srednjem vijeku

U kasnom srednjem vijeku polako se obustavlja primjena *lectio divine*. Ograničena je na samostane, a ni tamo je svi ne tumače na ispravan način. Posebno je razvoj sveučilišta prevagnuo nad ulogom i važnošću samostana. Došlo je do raskida jedinstva između teologije i svetosti, a prastari sklad između znanja i života zamijenila je postupna odvojenost raznih vidova života.

Reformacija i Tridentski sabor

S nadolaskom protestantske Reformacije kriza *lectio divine* dostiže svoj vrhunac; prevagnuo je individualizam, uz rizik pogrešaka i proizvoljnosti.

Tridentski sabor ustanovio je načelo koje izravni pristup kršćanina Pismu smatra neprikladnim. Godine 1559. papa Pavao IV je propisao: «Za tisak prijevoda Biblije na narodne jezike potrebna je posebna dozvola svetog Ureda za inkviziciju. Ta je dozvola potrebna i da bi se posjedovao i čitao jedan takav tekst»⁹

Jednostranosti u tumačenju Biblije

Najveći neprijatelji slobodnog razvoja i čitanja Pisma te širenja metode i prakse *lectio divina* bili su:

Gnosticizam (potiče ljudski razum da u Bibliji pronalazi samo tajne i arkanski nauk);

Proricanje na temelju biblijskog teksta (koristi Bibliju za okultizam);

Sveučilišne škole (daju prednost traženju književnog i povijesnog smisla Biblije, zanemarujući duhovni sadržaj i poruku);

8 Usp. Enzo BIANCO, *Lectio divina, Susret s Bogom u njegovoj riječi*, Zagreb, 2005., 21.

9 Isto, 21.

Protestantska reforma (dovodi u pitanje jedinstveno i sigurno uporište Biblije u Crkvi);

Prosvjetiteljstvo i sekularizam (doprinosi tome da Biblija gubi svako transcendentalno značenje).

Drugi Vatikanski sabor

Sabor je zaslužan za ponovno aktualiziranje biblijskog razmatranja i neizravno ohrabrenje za *lectio divina*. U dokumentu «*Dei Verbum*» – koji se odnosi na Bibliju – Sabor jasno zauzima stav i donosi izravne tvrdnje glede čitanja Božanskog Pisma.

«Objava je Božji čin kojim Bog otkriva sebe i svoj naum spasenja svih ljudi. Ona se, u ljudskim uvjetima, najprikladnije naziva «riječ» (dabar), što ujedno označuje «riječ i čin».

Crkva, koja je i sama povijesni oblik Riječi Božje, stalno nastoji tu Riječ najprikladnijim načinima i sredstvima izraziti i posredovati ljudima. II vat. Sabor jedan je od velikih i veoma značajnih napora u tom pogledu. Svojom konstitucijom «Riječ Božja» (*Dei Verbum*) omogućio je novi pristup objavi i mnogo pridonio boljem shvaćanju Riječi Božje i poznavanju njezinih učinaka u Crkvi i u svijetu.»¹⁰

3. BIBLIJA U ŽIVOTU KRŠĆANINA

3.1. Iskustvo i praksa „*Lectio Divina*“

Iskustvo i praksa *lectio divine* razotkrivaju vrijednost kontemplacije u kršćanskom životu. Pod kontemplacijom se ovdje ne podrazumijeva samo ona ulivena, koju je Bog namijenio samo odabranim dušama, nego također i iskustvo Riječi kojemu se svatko može prigrbiti pažljivim čitanjem i meditacijom nad Svetim Pismom. Put koji od čitanja Riječi dovodi do kontemplacije najbolje je opisao Pasquale Brizzi u svojoj knjizi:

«La tua Parola mi fa vivere». Autor te knjige je uvjeren da je kontemplacija naravni rezultat jednog koherentnog kršćanstva, uzetog za ozbiljno, čin adoracije, hvale i tišine pred Onim koji je posljednji cilj molitve: Riječ Tijelom postala¹¹. Putem kontemplacije vjernik se uči poznavati i upoznavati samoga sebe i Krista, prema riječima svetog apostola Pavla iz Poslanice Efežanima: «dok svi ne prispijemo do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove» (Ef 4, 13). Isus u Matejevu evanđelju upotrebljava metaforu oka kao svjetiljke. Ako ti je oko bistro, sve će tijelo tvoje biti svijetlo. Ako ti je pak oko nevaljalo sve će tijelo tvoje biti tamno. (6,22-23). Dobro i zlo oko čini dobru i/ili zlu čovjekovu intimu (unutrašnjost) zato što

10 Ljudevit RUPČIĆ, *Predgovor*, u Ante KRESINA – Ljudevit RUPČIĆ – Albin ŠKRINJAR, *Dogmatska Konstitucija o božanskoj objavi – Dei Verbum*, Zagreb, 1981., 5.

11 Usp. Pasquale BRIZZI, *La tua Parola mi fa vivere*, 11.

oko omogućuje da vidimo nutrinu dobrih ili loših stvari. Jednako tako, samo je dobro obrazovano srce sposobno da istinski ljubi. U iskustvu ljubavi veliku važnost pripisujemo pogledu, štoviše, očima. U Pjesmi nad Pjesmama, privilegiranoj za kontemplaciju, dvoje komuniciraju očima sve što osjećaju; iz njihovih se očiju zrcali ljubav. (Pj 1,15; 4,1,9; 6,5; 7,5). Poznato je da već Origen, u svom «Komentararu Pjesme nad Pjesmama», komentira pohvalu što je zaručnik upućuje zaručnici (Pj. 1,15): «Gle, kako si lijepa, prijateljice moja, gle, kako si lijepa, imaš oči kao golubica». Kao da zaručnica želi reći (Pj 3, 1-11): «Tvoje su oči duhovne, vide duhovno, zapažaju duhovno.»

Za svete Oce ljubav se uči čitajući Sveto Pismo. Voli samo onaj tko živi za Boga i za druge. Ova se ljubav rađa iz Riječi koja uči i daruje Ljubav.

Ono što se odnosi na oči i na srce, a što smo tek neznatno napomenuli, Sveto Pismo naglašava metaforom zrcala, toliko dragoj tradicionalnoj kršćanskoj mistici. Također u kontemplaciji Sveto Pismo postaje kao neko zrcalo koje nam dočarava Krista Gospodina. Isus Krist je osoba prisutna u Svetom Pismu, djeluje i biva viđen, On je Riječ koja je postala tijelom radi nas.

Lectio divina produžava se još i dalje od Pisma i pisane Riječi kako bi pridobila vjernika u svakodnevni život gdje je pozvan svjedočiti živog Boga na ljudski i konkretan način. Sveta Terezija od Djeteta Isusa je u jednom svom pismu navela da promatrati riječ Gospodnju jest jedini razlog naše sreće, dokaz naše ljubavi za Gospodina.

Mogli bismo na izvjestan način *lectio divinu* usporediti sa košarom u koju sljedbenik (učenik) stavlja svoje ruke da bi izvukao Riječ Svjetlosti i Istine te je tako pametno proširio i prenio drugima, bez da išta ostane netaknuto (izgubljeno), čak niti djelićak, ni najmanji znak. U molitvenoj praksi *lectio divina*, o kojoj je ovdje riječ, konkretizira se ono Ivanovo «Dođite i vidjet ćete» (Iv 1,39), riječi što ih Isus kazuje svojim prvim sljedbenicima. No za čitati Pismo u istini Duha Svetoga potrebna je najviše mekoća srca da bismo se prepustili njegovu preispitivanju (kao u Heb. 4,12). Kada se čovjek prepusti da bude ranjen Božjom Riječju, koja ozdravlja u duši, Duh se oslobađa kako bi je preispitao onom istom mjerom koja se može usporediti sa zrakom sunca kad se pojavi na horizontu razlikujući pažljivo svaku nečistoću i svaku nijansu svjetlosti što prethodi zori: «Duša moja čeka Gospodina više no zoru straža noćna; više no zoru straža noćna nek' Izrael čeka Jahvu» (Psal. 130,6). Eto dakle zašto slušanje, tišina, poniznost, jaka želja i pokreti; «jer tada barem ne misli mnogo na dane svog života kad mu Bog daje da mu se srce veseli» (Prop. 5, 19). Osnružuje se dakle Duh, izgrađuju i čine bitni dijelovi za jednu istinsku *lectio divina*.

3.2. Nauk o četiri smisla

Dominikanac Augustin Dacijski (+1282.) skolastički je precizno formulirao nauk o četiri smisla Pisma. Prvi tragovi tog nauka nalaze se već u židovstvu, ali su ga Gospodinovi učenici iznova doživjeli, prizivajući se u svim svojim razmišljanjima i spisima jedino na Isusa Krista. Augustin Dacijski oblikovao je to u dvostihu koji olakšava njegovo pamćenje:

„Littera gesta docet, quid credas Allegoria,
Moralis quid agas, quo tendas Anagogia.“
Distih bi na hrvatskom jeziku mogao glasiti ovako:

Pismo te poučava činjenicama
Alegorija onome što moraš vjerovati
Moral onome što moraš činiti
*Anagogija onome čemu trebaš težiti.*¹²

Zašto je to važno? Prakticirati *lectio divina* znači na neki način tražiti četiri smisla u Biblijskim tekstovima. Najprije doslovan, zatim ostala tri koja se općenito nazivaju duhovnima (ili mističnima): alegorijski, moralni i anagoški (ili eshatološki).

Doslovni smisao povezan je sa slovom teksta, dakle s riječima, ali i s pričom koju taj tekst donosi.

Duhovni smisao uočava se čitanjem Biblije u Duhu Svetom. Odnosi se na duhovnu ili misterijsku stvarnost koja je prisutna u tekstu (zato se govori o mističnom smislu). Tekst je zapravo isti, ali on sada čitatelju otvara nova bogatstva, koja su ranije ostajala skrivena.

Moralni (tropologijski) smisao odnosi se na primjenu biblijskog teksta na moralni život kršćana; ističe normativnu i praktičnu dubinu koju tekst ima za život vjernika.

Anagoški (eshatološki) smisao odnosi se na konačne stvarnosti kršćanske nade.

3.3. Čitanje Biblije

«Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu. Njega postavi baštinikom svega; Njega po kome sazda svjetove. On, koji je odsjaj Slave i otisak Bića njegova te sve nosi snagom riječi svoje, pošto očisti grijehe, sjede zdesna Veličanstvu u visinama; postade toliko moćniji od anđela koliko je uzvišenije nego oni baštinió ime.» (Heb. 1, 1-3)

Autor «Poslanice Hebrejima» predstavlja na ovaj način jedinstvenu i konačnu Božju objavu, postavljajući u središte svega Isusa Krista, utjelovljenu Riječ, dušu ljudske povijesti. Iznenadjujuća u toj objavi jest činjenica da nije, od Duha, bila povjerena samo ljudskom pamćenju, nego također, putem svetih pisaca, nadahnutim stranicama Svetog Pisma. Bog si daje u zadatak da napiše jedno dugačko Pismo ljudima koji će imati zadatak da ga čitaju. Bog izabire pismo i čitanje, dvije naprosto ljudske karakteristike, tipično ljudske, svojstvene komunikaciji. Eto zašto čitanje Biblije postaje *divina* (božansko), jer se dolazi

12 Enzo BIANCO, *Lectio divina, Susret s Bogom u njegovoj riječi*, 34.

do susreta sa Svetom Rječju primjerenoj Bogu kao da je neki sakrament, koji dovodi do unutarnjeg sjedinjenja (pričesti) sa onom božanskom.

Mogli bismo, nadalje, pokušati pretpostaviti koju važnost je čitanje Biblije imalo u Izraelskom narodu i u Crkvi, shvaćenoj ne u optici kulturalnog i literarnog približavanja Svetom Pismu, nego u jednoj tipično religioznoj funkciji putem liturgije i molitve. Biblija, jedna malena knjižnica čiji je autor Bog, Njime je nadahnuta i u njoj pronalazimo napisano od ljudskih autora ono što je Bog želio poručiti ljudima. Sveto Pismo postaje tako zahtjev vjere, hrana i mjera iste vjere – performativa – tj. religiozni i moralni katekizam koji odlučuje i pretpostavlja naprosto kršćansko djelovanje. To je životni prostor susreta Boga i čovjeka.

«Ti, naprotiv, ostani u onome u čemu si poučen i čemu si vjeru dao, svjestan od koga si sve poučen i da od malena poznaješ Sveta pisma koja su vrsna učiniti te mudrim tebi na spasenje po vjeri, vjeri u Kristu Isusu. Sve Pismo, bogoduh, korisno je za podučavanje, uvjeravanje, popravljavanje, odgajanje u pravednosti, da čovjek Božji bude vrstan, za svako dobro djelo podoban» (2 Tim. 14-17).

Čitanje Svetog Pisma zaodjeva se tako u pravu svečanost. Još od početaka kršćanstva, ono daje sadržaj i konstantu Svetoj zajedničkoj liturgiji, kao duhovna hrana za život kršćanina. Značajna je također namjera, među mučenicima katoličke vjere, da se sačuvaju svi tekstovi Svetog Pisma, baš kao dragocjeno biserje. Tako postaje jasno da jedna ovako značajna vježba u kršćanskom životu kao što je to čitanje Svetog Pisma, biva definirana kao *lectio divina*. Čitanje Svetog Pisma dovodi nas pred i stavlja u odnos sa Utjelovljenom Rječju (Iv 1,14), koji je postao zajednički s ovim našim svijetom i našim tijelom, u svemu u čemu je Riječ bila sjajna i tamna. Riječ je ta koja je stavila red u prvobitni kaos svijeta. Ona nosi jedno prilično udaljeno značenje od ovog današnjeg dualističkog koje dijeli riječ od činjenja. Pismo nam predstavlja Riječ u osnovi samog stvaranja: «I reče Bog: načinimo čovjeka» (Post 1, 26). Riječ koju smo pozvani slušati je ona ista prije svih drugih stvari (Post 1, 1-2); putem nje Bog stvara sve ostalo, ponajprije svjetlo. Svojom Rječju Bog nam ulijeva milost da tražimo objašnjenje, kao što se to dogodilo s Abrahamom, Mojsijem, Samuelom, Saulom i Davidom, rađajući u njima i u Izraelskom narodu vjeru u Savez. Biblija na nadahnuti način priča povijest toga Saveza – utemeljenog na danoj Riječi koja se ne može poništiti. Rječju se Bog objavljuje na Sinaju (Post. 20), upravlja i podržava put života jednog čovjeka i njegova naroda. Izak ne može poništiti blagoslov podijeljen s Jakovom (Post. 27). Riječ se obraća proroku postajući tako njegova karizma. Bog koji predvodi očekuje odgovor onoga koji ga sluša u poslušnosti, jer Riječ uranja u čovjekovu nutrinu (Dt 30, 11-14; Rim, 10, 6-8); prodire u njegov duh u kojem se događa susret s Duhom Božjim (*ruach Jahve*). Bog očituje svoje JA izlazeći iz samoga sebe da bi se uputio u potragu za ljudskim Ja. Tako prorok Izaija osjeća zahtjev Gospodnji «Koga da pošaljem? I tko će nam poći?» (Iz 6,8).

Jednog dana – priča Pasquale Brizzi – neki pisar upita Isusa: Koja je prva zapovjed? Isus odgovori: Prvo je ‚Čuj Izraele‘ (Mt. 11,29). Isus citira *Shma, Israele* (Čuj Izraele) (Dt 6,4), ispovijest vjere Izraela, koje svaki vjeran Izraelac citira ujutro pokrivenih očiju i okrenut prema Jeruzalemu, koju nosi napisanu i čuvanu u kutijici pričvršćenoj iznad nosa u razini između dva oka, (Tefillim), a koja se vješa na vrata kuće i grada (Mezuzah). *Lectio Divina* nas uči kako da tu Riječ učinimo principom i temeljem našeg kršćanskog

3.4. Potreba duše

Ako kršćani našeg vremena teže povratku Svetom pismu, to nije samo prolazna znatiželja, a također niti jednostavan interes za književno-religioznim oblikom. Izgleda da se upravo tako započinje razumijevati koliko Božja Riječ može imati nezamjenjivu ulogu na našem putu vjere. To je potreba duše, koja ima potrebu da udiše životni dah Boga, da se hrani Rječju koja je Tijelom postala, istinskom hranom za život svijeta. Ta vječna Riječ, ukoliko je Riječ Božja, koja je bila u početku (Post1,1), ulazi u povijest u punini vremena. Sveta Riječ, napisana i upućena, prodire duboko u vjernikovu svakodnevicu, dakle je Sveto Pismo. *Lectio divina* ostaje jedan privilegirani put koji dozvoljava čudesno utjelovljenje Riječi u život vjernika.

Stoljećima su monasi bili prihvaćani kao vjerni čuvari Božje Riječi. Za monaha učiniti vježbu *lectio divina* značilo je prije svega ubrati Riječ u pustinji vlastite ćelije, podrazumijevajući pod time tajnovitu sobu vlastitog srca u kojem prebiva vječni Logos Oca. Monasi su – piše Brizzi – stražari što idu u susret zori, svjetiljke koje izgaraju dan i noć kao stražari Apokalipse.¹⁴ Tako monah odgaja srce i pušta se da bude ranjen užarenim kopljem mudre riječi koja izvire iz čitanog teksta (*lectio*), meditiranog (*meditatio*), podijeljenog s drugima (*collatio*), moljenog (*oratio*), kontempliranog (*contemplatio*) i življenog u milosti (*actio*).

Svaki kršćanin – piše dalje Brizzi – mora slušati Riječ Božju, a svaki slušatelj Riječi već je po sebi monah, jedan sam sa Bogom koji govori u njegovu srcu. Svijet je jedna velika monastička familija gdje su svi jedno u Svemu¹⁵.

Riječ Gospodnja je jedno široko i otvoreno područje na kojemu se kreće povjesničar, historiograf, antropolog, kulturni antropolog, filozof, geograf, povjesničar religija i povjesničar kršćanstva, literarni kritičar, filolog, lingvist, ali također i običan čovjek kojega možemo uvrstiti u kategoriju jednostavnih ili vjernih evanđelju. Činjenica da se Pismo rasvjetljuje, da postaje živa Riječ, kao da Bog progovara čovjeku direktno iz Svetog Pisma i vodi s njim neki dijalog. Riječ je o nekoj vrsti podrške kojom objavljena Riječ što nestaje pred normalnim kriterijima studija i kritike ostaje uistinu nerazumljiva za nekoga tko nema u tome barem malo iskustva.

Nadalje, u interpretaciji teksta moramo ujediniti dvije fundamentalne duše biblijskog studija, egzegetsko-znanstveni metod analize Svetog Pisma i duhovnu egzegezu. Sveto Pismo je u suštini jedna teandrička cjelina kao što je to Krist i Crkva; ne može se u njoj otkriti božansko ako se ne prijeđe putem ljudskoga. Pismo i Duh su dvije cjeline intimno povezane i sjedinjene kao i ljudska i božanska priroda u Kristu. *Lectio divina* po svojoj prirodi djeluje tako da ujedinjuje ove dvije stvarnosti, pismo i duh, podržane Duhom Svetim. Ništa ne govori bolje o tome do li Evanđelje po Ivanu, toliko dugo vremena sma-

13 Pasquale BRIZZI, *La tua Parola mi fa vivere*, 20.

14 *Isto*, 22.

15 *Isto*, 23.

trano samo duhovnim i teološkim štivom, dok se danas razmatra i sa povijesnog aspekta. Osnovni razlog za to jest taj što u cijelom Pismu postoji jedan duboki dinamizam prema Kristovu vremenu. To je poznato još iz Augustinovih rasprava prema kojima je Novi Zavjet skriven u Starom, a Stari Zavjet postaje jasniji u Novom. *Lectio Divina* je svjetlo koje izbija na površinu upravo na ovom stupnju. Princip na kojem se temelji Pismo nije samo egzegeza, kritička i respektabilna obzirom na posljednje filološke metode, nego također otvorena dubini teksta koje ide s one strane samog Pisma. To pokazuje da se kršćanska vjera u svojoj suštini nije udaljila od svojih izvora; Istinito traje i dalje.

3.5. Kratak put u Bibliju

U svojoj knjizi Pasquale Brizzi povezuje čitanje teksta s *lectio divina* na slijedeći način: Biblija je Božja poruka ljudima napisana na ljudski način. Utoliko mora biti tumačena s kritičkim sposobnostima onoga tko se odlučio na antikni tekst. Ali u isto vrijeme, ukoliko su to knjige Bogom napisane, zahtijeva se jedan kriterij čitanja koji se ne može zaobići, tradicija crkve i učiteljstvo, putem kojih nam Duh objašnjava sadržaj Objave.¹⁶

U židovstvu *Torah* (učiteljstvo života, ne zakon kako se često pomišlja), koju mi poznajemo kao Pentateuh odnosno Petoknjižje, predstavlja srž hebrejskog života. *Torah* za Hebreje je moralno učenje koje se odnosi na vjernika ali i na nevjernika koji u tome pronalazi poželjna pravila ponašanja. Utoliko se ne radi samo o nekom povijesnom dokumentu niti o znanstvenom priručniku. *Torah* ima za prvotni zadatak obrazovanje o mudrosti života, o umijeću življenja; o onome „znati živjeti“. Napisana je ljudskim jezikom jer je samo čovjek taj koji je mora razumjeti, ostavljajući se da bude upitan, upleten, suučesnik i proživljavajući već življene scene protagonista.

Cijela Biblija može se podijeliti na dva dijela: Stari Zavjet i Novi Zavjet. Zavjet se prevodi s hebrejske riječi koja označava savez. Utoliko Biblija obrađuje savez što ga je Bog odlučio sklopiti s Izraelom birajući si Mojsija kao posrednika (medij). Isus će dovesti do potpunog ostvarenja punine ovog saveza u Novom Zavjetu. Kao što znamo, Isus nije pisao osim po pijesku kad je odriješio grješnicu. Nije također predlagao ni apostolima da pišu nego im je naredio: „Idite, poučavajte“ (Mt 28, 19). Isus, kao uostalom i proroci i Ivan Krstitelj, je radio pomoću riječi, ne pomoću onoga što je zapisano u Knjigama.

3.5.1. Stari Zavjet

Stari Zavjet sadrži prvih 46 knjiga Biblije, napisanih na hebrejskom i aramejskom od židovskih autora. Stari Zavjet sadrži, nadalje, izvanrednu povijest, uspone i padove, jednog izabranog naroda (Izrael). Obuhvaća mogućnosti koje Bog daje ljudima sve dok oni mogu usmjeravati svoj život prema Njemu a da ne griješe. U Starom Zavjetu Bog je sklopio Savez s narodom Izraelom. Gospodin bi kraljevao nad njim i učinio bi od njega svoj

16 Usp. *Isto*, 31-42.

specijalan instrument na ovome svijetu. Putem naroda Izraela Bog je obećao Abrahamu da će svi narodi zemlje biti blagoslovljeni (Post 18,18). Otprilike 500 godina kasnije Mojsije je zaključio ovaj savez s Bogom u podnožju gore Sinaj sa žrtvom i slavljem, izjavljujući: Ovo je krv saveza, što ga je Gospodin sklopio s vama na osnovi svih ovih riječi (Ez 24,8). Slijedom događaja proroci Izraela su naglašavali da je takav savez samo privremen i provizoran, predviđajući nadolazak Mesije i novog vječnog saveza. Mnogo godina kasnije, Isus je ušao u sinagogu svog grada Nazareta i najavio prisutnima: «Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima» (Lk 4,21). Novi, vječni savez s Bogom bio je otvoren ne samo Izraelskom narodu nego svim ljudima. U otajstvu utjelovljenja Isus je preuzeo ljudsku narav da bi nas sve ujedinio i pozvao da podijelimo život sa Bogom i u Njemu. Ovaj se proces ostvaruje u nama putem krštenja. Bog izjavljuje da mu pripadamo.

Do 1947. godine bili smo u apsolutnom neznanju oko pisama Starog Zavjeta koji bi nadišao IX stoljeće poslije Krista. U proljeće 1947. u jednoj pećini u okolici Crnog Mora jedan beduin, imenom Muhammed edh-Dhib, izvršio je arheološko otkriće najvažnije za sva vremena. Sakriveni u vazama terrakote, bili su manuskripti od prije od 2000 godina, među kojima i biblijski zapisi najstariji na svijetu.¹⁷ Pripadali su jednoj essenskoj biblioteci koja je živjela u blizini Crnog Mora. Otkriće je bilo senzacionalno ne samo s arheološkog stajališta, nego i napose zato što su primjerci Starog Zavjeta koje mi danas posjedujemo identični originalu. Iz pronađenih dokumenata može se lako zaključiti da su Židovi razlikovali tri skupine Knjiga:

Zakon (Torah); prvih pet knjiga, Petoknjižje;

Proroci; (Nebiim);

Pisma; (Ketubim); znanstvene knjige (od Joba do Pjesme nad pjesmama) i povijesne knjige (od Jošue do Estere).

3.5.2. Novi zavjet

Također je Novi Zavjet sastavljen od raznih knjiga, 27 ukupno, izvorno napisanih na grčkom jeziku. Za razliku od Starog Zavjeta, Novi ne donosi povijest Izabranog naroda, ali je ocrta Riječi koja je došla iz vječnosti, ušla u ljudsku povijest a da pri tom nije prestala biti to što jest. Isus je saopćavao svoje učenje rječju, popraćenu akcijom, što je pospješivalo pamćenje njegova učenja u memoriji slušatelja. Sljedbenici su saopćavali ono što su vidjeli i naučili od Isusa tijekom Njegova života, muke, smrti i uskrsnuća.

Slušateljstvo koje je slušalo apostola, oduševljeno tim vijestima, ohrabrilo je apostola da zapiše to što je učio. Na taj su način memorije svjedoka postale evanđelje. Također za Novi Zavjet možemo razlikovati nekoliko kategorija:

Povijesne knjige: prvih 5 knjiga koje obuhvaćaju 4 evanđelja i Djela Apostolska, u kojima Luka opisuje rađajuću Crkvu.

17 Usp. A. SHICK, *Il fascino di Qumran*, Città del Vaticano, 1998.,5-17.

Pisma: apostola Pavla, Petra, Jakova, Ivana i Jude.

Ivanova Apokalipsa.

Shvatiti Riječ

Biblijska povijest je u biti povijest spasenja koja za cilj ima susret Boga i čovjeka i utoliko biva pročitana u svjetlu vjere, onoga *analogia fidei*, tj. sposobnosti da se nikada ne odvoji od vjere, suditi povijest Kristovim parametrima. U čitanju Biblije nije dovoljno prepoznati istinu nekog teksta; potrebno je umjeti vrednovati značenje i vrijednost za život; drugim riječima, aktualizirati življeni prezent. To zahtijeva pristajanje, približavanje, toliko zainteresirano i oduševljeno koliko otvoreno i lealno u slušanju, bez ideoloških predrasuda. Za nekog vjernika hermeneutički proces ima svoj vrhunac ne u čistom znanju o Bogu i njegovim vrijednostima, nego u prepoznavanju da to što nam tekst komunicira jest Riječ za njega danas, da bi rastao u vjeri, shvaćajući je u velikom Božjem projektu, zahvaljujući posredovanju Crkve. Već je rečeno da je cilj našeg susreta s Biblijom ojačati vjeru, hraniti se molitvom i dati svjetlo životu vjernika. Vrhunac ovih ciljeva nije niti mehanički niti je urođen, mnogo ovisi o ispravnom shvaćanju teksta. Tako i nasilje koje se često spominje u Bibliji ili razna prokletstva, ima svoju duhovnu poruku, jednako baš kao i učinjeno dobro ili Božji blagoslov.

Čitajući pažljivo Bibliju, ne možemo učiniti manje do li nazrijeti Božje djelovanje koje se strpljivo prilagođuje granicama odnosno limitima grješnog čovjeka; traži od Boga da ga primi za ruku i povede novim putevima, tijekom puta spasenja, rasvjetljujući korak čovjeka grješnika u otajstvu postojanja i njegove Riječi. Povijest spasenja u svim svojim etapama, koje se razvijaju u Starom Zavjetu da bi se u Novom Zavjetu realizirale s Kristom, jest objava na čiji smo udio pozvani. U Bibliji se isprepliću ljudsko i božansko; Bog se je postavio na mjesto čovjekova suputnika, govori njegov jezik, djeluje na ljudski način, prodirući u osinjak ljudskih pobjeda da bi ih oslobodio bez da ih povrijedi, predstavljajući svoj put spasenja. Uvijek je istinit onaj stari uzvik koji kaže: «Bog piše ravno i po krivim crtama».

Upitajmo se na kraju: kako shvatiti istinu i nepogrešivost Biblije? Bog nas sigurno ne želi obmanjivati i zato Biblija ne može reći nego istinu. Božja Riječ nam dolazi saopćena putem ljudskih riječi u situiranom povijesnom i kulturnom ambijentu. Kako je naglasio i Drugi Vatikanski koncil, predominirajuća inspiracija Božja i nadahnutih pisaca jest da se bez pogreške prenesu vječne istine za naše spasenje.¹⁸ Drugim riječima, Biblija može sigurno sadržavati ljudske nesavršenosti obzirom na područja koja ne razmatraju istinu i spasenje, kao npr. afirmacije znanstvenog ili povijesnog karaktera koje nadilaze kompetencije biblijskih autora o spoznaji u njihovo vrijeme, a od čega je također važno istražiti pozadinu, osobnu situaciju ili slično. Koncept povijesti u antika vremena uistinu je bio različit u odnosu na moderno opisivanje događaja. Zato i Biblijom ponuđeni podaci ne mogu biti uzeti za ozbiljno kao znanstveno spoznatljiva svjedočanstva kao što je to moguće suvremenom čovjeku. No to nije ni namjera Biblije. Sveta Biblija interpretira po-

18 DV, br. 11.

vijest teološki, tojest kao povijest spasenja. Bog se objavljuje u povijesti i toga je Biblijski pisac svjestan, ali on traži i da se shvati misteriozna Božja intervencija, *Deus absconditus*, kako reče Izaia (Iz 45, 15). Čini se da se Bog igra skrivača; to je Bog kojeg treba tražiti putem sjena i zagonetki, kako nas samo Pismo uči.

4. OSOBNI PEDAGOŠKI MODEL ZA PRAKSU „LECTIO DIVINA“

4.1. Osobna „Lectio Divina“

Enzo Bianco u svojoj knjizi: «Lectio Divina» ističe kako «čitati za sebe» (*legere sibi*) ili «čitati samome sebi» predstavlja osobnu *lectio* koju vrši pojedinac (u davnini to je bio monah). S tim u vezi navodi životni primjer monaha Guiga.

Na svršetku «Govora na Gori» nalazimo tri izričita Isusova poziva: «Išтите i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se» (Mt 7,7). Monah Guigo u dva je posljednja Isusova poziva zamijetio povezanost sa svoja četiri stupnja: «Tražite u čitanju, naći ćete u razmatranju; kucajte u molitvi, otvorit će vam se u kontemplaciji.»¹⁹

Bianco navodi pet etapa osobne *lectio divina*, no ističe da nije nužno da bude baš toliko jer je broj etapa manje važan od stupnja zrelosti duše spremne na taj put. Ova shema – piše Bianco – vodi računa o četiri stupnja o kojima govori monah Guigo, kojima nadodaje peti (djelovanje) što ga je predložio već Hugo iz Svetog Viktora. Sve se uobličava pomoću početka i zaključka.

Početak: zaziv Duha Svetoga. Stav koji prethodi polasku na put *lectio divina*: od Boga se traži potrebno svjetlo.

1. Čitanje: čitati Božju riječ. Čitanje se odvija u svijesti da slušamo Nekoga, a taj Netko je Bog sam. U tom prvom trenutku, riječ je o usvajanju proučavanog odlomka u njegovom književnom i povijesnom smislu.
2. Razmatranje: produbljivanje Božje riječi. Traži se duhovni smisao sadržan u tekstu: u vezi s Kristom, moralnim životom, kršćanskom nadom.
3. Molitva: moliti Božju riječ. Ono o čemu se meditiralo ponovno se izražava u obliku dijaloga s Gospodinom, prema raznim oblicima molitve (hvala, zahvala, prošnja, traženje, kajanje, povjerenje,...).
4. Kontemplacija: u sabranom klanjanju, stavljamo se u stav spremnosti za primanje i slušanje, dopuštajući da nas Božja riječ uobliči.
5. Djelovanje: izbor konkretnog zalaganja za vlastito svjedočenje vjere među drugima, kako bi riječ koju smo čuli postala sastavnim dijelom našega života.

19 Enzo BIANCO, *Lectio Divina, Susret s Bogom u njegovoj riječi*, 19.

Zaključak: zahvaliti Bogu za dar njegove riječi, radosni što možemo rasti i dozrijevati u njegovoj školi.²⁰

U isticanju primjera za Osobnu *lectio divina*, Pasquale Brizzi u navedenoj knjizi navodi slijedeće stupnjeve: Statio (priprema i sabirujuća tišina), lectio (čitanje teksta), meditatio (meditacija), oratio (molitva), contemplatio (kontemplacija), discretio (raspoznavanje, rasuđivanje), actio (milost)²¹.

4.2. Zajedničarska „Lectio Divina“

Za zajedničarsku *lectio divina* Pasquale Brizzi ističe slijedeće etape: Statio (priprema), proclamatio (objava/proглаšenje), explicatio ecclesialis (komentar), collatio (zajednička podjela), oratio (molitva), actio (kršćansko djelovanje).²²

Enzo Bianco²³ naglasio je važne značajke svojstvene zajedničarskom *lectio*: svrha (traženje Boga koje pojedinac ne provodi sam nego zajedno s braćom i sestrama u vjeri), vođa (animator, bibličar), skupina (malena, 7-12 osoba ili velika), mjesto (mora i izvana promicati ozračje šutnje i molitve; ne mora nužno biti crkva ili kapelica), učestalost (predlaže se jednom mjesečno za skupnu odnosno zajedničarsku *lectio*), trajanje (jedan sat), raspoloženje duha (spremnost na obraćenje srca, unutarnji mir), pogreške koje valja izbjegavati (razne; sve što udaljuje od živog iskustva Boga).

4.3. Jedan autorski model

Molitveno meditativna vježba «Lectio Divina»

Nakon što smo se okupili oko zajedničkog stola u ugodno prozračnoj i toploj prostori, oko 15 h, grupa od 9 osoba započinje molitvom vježbu «Lectio divina». Na stolu je svijećnjak sa svijećom (na pitanje hoće li jednu svijeću kao simbol svjetlosti svijeta ili hanukiju sa devet svijeća, obzirom da nas je devet i da želimo moliti za sve narode i nacije Zemlje, njihovo obraćenje i ujedinjenje u Kristu, grupa se dogovorila za ovo posljednje). Po ulasku u prostoriju voditelj je zapalio 9 svijeća. Neće, dakle, svatko izabrati neku «svoju» svijeću nad kojom bi meditirao, već će svjetlost proizvedena hanukijom biti dovoljno jaka da rasvijetli cijeli svijet i da ga nam prinese u molitvi. Na stolu su pripremljeni citati iz Novog Zavjeta kojima ćemo se danas služiti. Čuje se lagana vokalna glazba duhovnog sadržaja.

Molitveno-meditativna vježba «*lectio divina*» provodi se u trajanju od približno jednog sata.

20 Isto, 44.

21 Pasquale BRIZZI, *La tua Parola mi fa vivere*, 137-138.

22 Isto, 138-141.

23 Enzo BIANCO, *Lectio divina, Susret s Bogom u njegovoj riječi*, 61-72.

Položaj tijela: nakon što smo se udobno smjestili u stolice, oko zajedničkog stola, glava svakog od nas je opuštena i lagano nagnuta prema naprijed; ramena su također opuštena i lagano usmjerena naprijed; ruke su ispružene na koljenima i okrenute dlanovima prema naprijed ili na koljenima međusobno povezane; noge su raširene i punim stopalima dodiruju pod. Oči su poluotvorene ili zatvorene, umirene, bez nistagmusa.

Kurziv: ono što voditelj govori tijekom meditacije.

PRIPIRAVA

Približi se k nama, zauzmi svoje mjesto, umiri svoj jezik i strasti, prizovi u pamet da si Božje dijete i da je Bog ovdje prisutan. Ostani u miru i tišini, sjedeći. (to traje oko 3 minute)

Saberi se u nutrinu svoje duše:

1) Zatvori oči. Umiri svoje strasti i sjetila i ulazi polako u svoju nutarnju tišinu. Putem stavi pred Boga sve svoje molitve koje imaš na srcu i na duši, isprazni sebe, jedno po jedno. Kada dođeš do tišine, zamoli za Božju Volju i milost. (oko 3-5 minuta)²⁴

2) Ne razmišljaj niti zamišljaj ništa, ostani prazan. (oko 3 minute)²⁵

3) Sada ti Bog daje Križ da ga s uspjehom ponesesh od početka do kraja. Pristupi molitveno-meditativnom činu. Svijeće koje gore simbol su Božjeg svjetla i Njegove prisutnosti, za spasenje svijeta. Osvijesti si Božju prisutnost i svemoć i dopusti da ti Njegovo svjetlo rasvijetli dušu. Prinesi na svijeću sve svoje probleme, pitanja i patnje i predaj ih Bogu. Zatim se konačno opusti, u tišini. (oko 5 minuta)²⁶

LECTIO

1.1. *Molim da netko od prisutnih pročita na glas: 1. Kor. 11, 1-16 te 1 Kor. 19, 1-14.*

«Nasljedovatelji moji budite, kao što sam i ja Kristov. Hvalim vas što me se u svemu sjećate i držite se predaja kako vam predadoh. Ali htio bih da znate: svakomu je mužu glava Krist, glava ženi muž, a glava Kristu Bog. Svaki muž koji se moli ili prorokuje pokrivena glava sramoti glavu svoju. Svaka pak žena koja se moli ili prorokuje gologlava sramoti glavu svoju. Ta to je isto kao da je obrijana. Jer ako se žena ne pokriva, neka se šiša; ako li je pak ružno ženi šišati se ili brijati, neka se pokrije. A muž ne mora pokrivati

24 Započinjemo s «Pjesmom klanjanja», sjedeći, svi pjevamo

25 čuje se lagana duhovna glazba koju smo za našu prigodu izabrali, instrumentalna, ne vokalna.

26 Čuje se i dalje glazba duhovnog karaktera, otprilike još dvije minute. Zatim utišavamo glazbu.

glave, ta slika je i slava Božja; a žena je slava muževa. Jer nije muž od žene, nego žena od muža. I nije stvoren muž radi žene, nego žena radi muža. Zato žena treba da ima «vlast» na glavi poradi anđela. Ipak, u Gospodinu – ni žena bez muža, ni muž bez žene! Jer kao što je žena od muža, tako je i muž po ženi; a sve je od Boga. Sami sudite dolikuje li da se žena gologlava Bogu moli? Ne uči li nas i sama narav da je mužu sramota ako goji kosu? A ženi je dika ako je goji jer kosa joj je dana mjesto prijevjesa. Ako je kome do prepirke, takva običaja mi nemamo, a ni Crkve Božje.»

1.2. *Neka svatko za sebe pročita barem još jednom u sebi taj isti tekst. Smatra li određeni dio posebno važnim, poželjno je da se na taj dio vrati sve dok ne otkrije pravi smisao i važnost poruke te otkrije u Riječi Božju prisutnost i značenje.*

1.3. *Struktura teksta²⁷: Voditelj grupe upućuje u razmatranje:*

Pavao nas moli da ga nasljedujemo u ovim riječima i u ostalome, kao što i on nasljeduje Krista. Priča o ženi i mužu zasigurno je složenija nego li nam se to na prvi pogled čini. Zapitajmo se najprije nad cjelinom, bez ulaženja u detalje. Što li reče o zajedništvu muža i žene kao zajedništvu braka? Kakvu je poruku dao današnjim takozvanim emancipiranim ženama? Jesu li gologlave žene one koje se možda trebaju ili imaju čega sramiti ili im to možda tek treba posvijestiti? Zašto bi mužu bila sramota ako goji kosu? Što to uopće može biti sramota za jednog muškarca? Zašto? Što znači da nije muž od žene nego je žena od muža? Ima li tko sličnih iskustava? Što znači da u Gospodinu – ni žena bez muža ni muž bez žene? Što Pavao poručuje riječima: Jer kao što je žena od muža, tako je i muž po ženi; a sve je od Boga? Što je s našim grijesima i slabostima? Što znači da muž ne mora pokrivati glave jer je on slika i slava Božja?

1.4. *Očekuje se da će svaki meditant osobno u nutrini svoje duše potražiti neke odgovore za sebe. Ostajemo u tišini, 5-7 minuta.*

1.5. *Pročitajmo sada drugi dio za danas pripremljenog teksta, 1 Kor 10, 1-13:*

Molim da netko to najprije na glas pročita, zatim će svatko za sebe barem još jednom u tišini pročitati isti:

«Jer ne bih, braćo, htio da budete u neznanju: oci naši svi bijahu pod oblakom i svi prijeđoše kroz more, i svi su se na Mojsija krstili u oblaku i u moru, i svi su isto duhovno jelo jeli, i svi su isto duhovno piće pili. A pili su iz duhovne stijene koja ih je pratila; stijena bijaše Krist. Ali većina njih nije bila po volji Bogu: ta poubijani su po pustinji. To bijahu pralikovi naši: da ne žudimo za zlima kao što su žudjeli oni. I ne budite idolopoklonici kao neki od njih, kako je pisano: Posjeda narod da jede i pije pa ustadoše da igraju. I ne podajimo se bludu kao što se neki od njih bludu podaše i padoše u jednom danu dvadesetiti tisuće. I ne iskušavajmo Gospodina kao što su ga neki od njih iskušavali te od zmija izginuli. I ne mrmljajte kao što neki od njih mrmljahu te izgiboše od Zatornika. Sve se to, kao pralik, događalo njima, a napisano je za upozorenje nama, koje su zapala posljednja

vremena. Tko dakle misli da stoji, neka pazi da ne padne. Nije vas zahvatila druga kušnja osim ljudske. Ta vjeran je Bog: neće pustiti da budete kušani preko svojih sila, nego će s

27 Voditelj meditacije čini kratku analizu teksta. U tim trenucima ne čuje se ništa osim neželjenih zvukova izvana.

kušnjom dati i ishod da možete izdržati».

1.6. Na ovaj drugi tekst svatko za sebe traži odgovor. Ostaje se u tišini još oko 5-7 minuta.

MEDITATIO

Nakon što smo analizirali tekst iz Evanđelja, sada želimo dokučiti njegovu osnovnu poruku, za svakog od nas, za naš život. Ostanimo u tišini i dopustimo da nas Riječ Gospodnja prožme u nutrini duše, do kraja. Ispraznimo svoje osjećaje i misli, svoje srce; stanimo pred Lice Gospodnje i prikazimo mu se najprije takvi kakvi jesmo, baš takvi, a zatim kakvi bismo željeli biti. Ostanimo u životu s Isusom.²⁸

COLLATIO

U ovoj fazi iznosimo svoja mišljenja i zapažanja te tako ljubimo jedni druge i nastojimo doći do Boga. Bog često govori kroz naša usta, zato Ga trebamo slušati i razumjeti.

Sada meditant i iznose svaki svoje razmišljanje i zapažanje, otvarajući srce Bogu. Nastojmo saslušati svakog od nas bez uplitanja u raspravu ili diskusiju. Ako je potrebno, voditelj će zabilježiti olovkom na papiru misli svakog pojedinca kako bi to lakše prinio Bogu u fazi Contemplatio i Actio te u Zaključnoj molitvi.²⁹

CONTEMPLATIO

U ovoj fazi predat ćemo u tišini Bogu na ispitivanje naš um, dušu i srce, sve ono što bi se jezikom psihologije možda moglo nazvati našom sviješću, podsviješću i nadsviješću, čitavo naše biće. Važno je da ga prožme Božja tišina i osvijetli Njegova sveprisutnost, kako bismo uvidjeli mračne strane duše. Poglavlje nad kojim smo meditirali, traži od nas da svako mjesto koje smo Bogu pokazali bude nahranjeno Njegovom Rječju i Kruhom Života, Njegovom duhovnošću i sveprisutnošću. Što smo danas postigli, sigurno je već negdje zabilježeno i u biblijskoj prošlosti, te smo zapravo našim postojanjem samo dio ove svjetske povijesti i cjeline kojoj pripadamo i od koje se ne možemo odvojiti niti nas išta može odvojiti. Ne možemo prisilno činiti dobra djela, ona su plod oplemenjenosti našeg srca. A što još nismo primili, učinimo to sada! Otvorimo srca Dobroti i Istini koja je Život i koja daje Život; prepoznavmo se Braćom jedni u drugima i dozvolimo da nas nahrani isti Otac Nebeski. Dodirnimo međusobno naša srca ljubavlju i toplom Rječju Evanđelja jer Bog u svojoj Ljubavi čeka na svakog od nas. Predajmo Bogu i preispitajmo

28 Meditatio traje oko pola sata. U početku meditacije još vlada potpuna tišina, zatim se čuje lagana glazba.

29 Glazba je posve stišana. Koncentracija je usmjerena na sebe i na Boga, gore svijeće.

našu mračnu stranu nesvjesnoga, podsvjesnoga, svjesnoga, svjesno počinjenih radnji. Dozvolimo Njegovoj Ljubavi i milosti da nam bude duhovni Otac i u ovim predjelima. Ako se pokajemo za svoje grijehе i/ili propuste, činimo to da bismo se nahranili Njegovom dobrotom. Njegovo je Kraljevstvo Božje. Bog nam oprašta i ljubi nas, svojim presvetim Srcem, čitavim svojim bićem. Ta mi smo Negova djeca. Vječna je Ljubav Njegova. Neće nas Bog uvesti u smrt, ON nam daje vječni život. Pođimo za NJIM i vidjet ćemo da je to lijepo. Bog sa svakime ima svoj plan; naša ga sebičnost odvlači od toga. Kao što NJEMU predajemo svoje probleme, poželimo tako vršiti sada NJEGOVU Volju, koja nije lošija, samo je bolja, istinskija, punija, savršenija od naše.³⁰

U fazi contemplatio očekuje se da je svatko od nas dodirnuo Boga ili ga srcem spoznao.

ACTIO

Polagano pribiremo svijest u stvaran svijet. Dopuštamo Bogu da nas vodi i da nam pokaže put. Od praktikanta se očekuje da u stvarnosti u neko obližnje vrijeme prepozna Gospodinovu poruku nad kojom je meditirao.

ZAHVALA

Nebeski Oče, Vječna Istino, Ljubavi i Dobroto! Zahvalni smo što ti danas možemo posvjedočiti svoje postojanje kroz Tvoje Riječi što si ih nam ostavio u Svetom Pismu. Vježbamo se u duhovnosti prijanjajući uz Takvu Riječ i Istinu. Ako smo već žene od muža i muževi od žena, vodi nas svojim svetim putem te zapovijedi da se odrekneмо svojih grješnih navika te da njima zapravo i umremo; vršeći uvijek Tvoju svetu Volju. Tražimo način da Tvoja Riječ, koja je Istina, nađe mjesto u našim životima, svijetu i stvarnosti te da nas vodi. Dopusti nam da TEBE prepoznamo kroz Riječi koje nam daješ. TEBE, Nebeski i vječni Oče, kako bismo te mogli neizmjerно i u svakom trenutku Ljubiti i Tebi se duhovno prinositi.

Dopusti nam da molitve za koje smo te u ovoj današnjoj Lectio zamolili budu suobličene s Tvojom božanskom voljom. Ne dopusti, Nebeski Oče, da više ikada nedostaje Svjetla, Dobrote, Ljubavi i poslušnosti Tebi Vječni, u našim srcima i u našim životima. To te molimo po Kristu Gospodinu našem.³¹

30 U ovoj fazi gore jedino svijeće; čuje se lagana glazba duhovnog karaktera.

31 Slijedi «Pjesma klanjanja». Gase se svijeće. Završava se s molitvom Gospodnjom.

ZAKLJUČAK

Htjela bih ovim zaključnim razmatranjem za ovaj Diplomski rad pri Sustavnom studiju duhovnosti – Pontificia Facoltà Teologica, l'Istituto di Spiritualità «Teresianum» – Roma – reći nešto iz svog osobnog iskustva.

Pri izvođenju molitveno-meditativne prakse „Lectio divina“, kao uostalom pri čestim jednostavnim čitanjima Svetog pisma o kojima naprosto živući meditiram, često mi se dogodi baš sama Riječ – življena u praksi. Često mi se, štoviše, i sama imena navedena u Svetom pismu koje sam upravo pročitala, nađu negdje «na putu» ili se susretnem s njima na bilo koji od životnih načina i to najčešće u živućem prezentu. Nije mi potrebno mnogo vremena (niti prostora) da bih Riječ na koju sam upravo meditirala oživotvorila u praksi. Ali, ne činim to ja, barem tako mislim, već Duh Sveti koji je u meni i sa kojim sam tijesno povezana te na taj način spojena s Bogom i Njegovom svetom Voljom. Naučiti se slušati i vršiti Božju Volju doista je glavni ili barem primarni zadatak svake „Lectio divina“. Prepoznati sebe u Riječi tek je njezin prvi stupanj. Zatim bismo trebali prepoznati Svevišnjega i Sveprisutna Boga u akciji/ Riječi i na djelu. Tek kasnije, nakon faze Meditatio, kada oslobodimo dušu za Boga i vršenje Njegove Volje, sjedinjujemo se s Njime u Contemplatio te spoznajemo i živimo nadnaravne stvarnosti. Actio, kao posljednja, barem meni poznata, zaključna faza „lectio divine“, dokazuje Božje postojanje u Duhu Svetom, Njegovu prisutnost i snagu, Njegovu Volju sjedinjenu s Našom, štoviše s našim umom i srcem, s našom dušom.

Dakako, treba se i vratiti iz meditacije u stvarni život. Ali sada se možemo upitati: kako je to moguće i zašto bismo se uopće i vraćali kad nam je s Bogom dobro? Ima ljudi koji žive u stalnom jedinstvu s Bogom. Oni su postigli mir duše i žive, najvjerojatnije, povučeni od svijeta i u askezi. Mi koji smo na putu da postignemo takav mir (život) moramo prepoznati i zahtjeve svijeta čiji smo dio. Prvi nam je u tome zadatak, prvo poslanje, čuti Boga, osloboditi srce i um za Božansko, odreći se materijalnoga i vlastitog ega koliko je to najviše moguće i prepustiti se Njemu. Bez toga bi i ova početnička vježba lectio divina, kako sam je obradila u prethodnom poglavlju, bila zapravo besmislena i nedovoljna.

Kada govorim o molitveno-meditativnoj vježbi „Lectio divina“ u praksi, imam prije svega na umu ovu činjenicu. Tome pridružujem i naglašavanje važnosti Svetog Pisma i biblijskog teksta i razmatranja nad njim u svakodnevnom životu i za svakoga od nas. Tako se možemo prepoznati u Bogu, u Božjem Planu sa nama te, zato, lakše podnijeti svoje križeve koje nam je upravo Bog dao, a ne oklijevati ili jadikovati.

„Lectio divina“, dakle, Božansko čitanje, mora sići u svakidašnjicu kako bi se je oplemenilo i učinilo čovjeku razumljivom. Bez toga se ne može.

U ovoj kratkoj diplomskoj radnji, zapravo prekratkoj da bi se njome odredio barem sadržaj, opseg i dosezi pojma kojeg sam željela obraditi, pokušala sam dati odgovor na pitanje: Riječ, Duh i Život. Nadajući se da sam u tome i uspjela, svakako želim i svima ostalima, svakom svjetskom pojedincu i duši, da uspije u svojim nastojanjima te da se u jednoj zajedničkoj „lectio divina“ združimo s Bogom i Njemu Jedinome služimo. Po Kristu Gospodinu našem.

SAŽETAK

*„Posveti ih u istini;
Tvoja je riječ istina“*

Kaže Isus u „Svećeničkoj molitvi“, Iv. 17, 17.

Od te Riječi, koju Bog progovara kroz Isusa, kroz apostole, najzad, kroz svakog od nas, potiče ovo Božansko čitanje koje se kroz povijest uvriježilo zvati „*Lectio divina*“. Treba znati čitati, treba znati slušati Riječ, potrebno je poznavati duhovnost, biti-i-duhovan! To će reći: vidjeti svojim očima i čuti svojim ušima, doživjeti u vlastitom životu pročitano Riječ iz Pisma (Starog i Novog Zavjeta). Ako smo tjelesno slijepi ili ako smo gluhi, Bog čini da Ga ipak čujemo i vidimo! To doživjeti znači prepoznati Krista, prepoznati Boga, u našem životu, u našoj svakodnevnici, mukama i problemima, radostima i dokolici, u meditaciji. To, najzad, znači: biti-i-duhovan.

Meditacija „*Lectio divina*“ upućena je svakom čovjeku, svakom čitanju Pisma. Osobno vjerujem da se uvriježila i u drugim religijama. Jednostavno, ona je općeljudska, univerzalna, upravo katolička. Plod dugotrajnog vježbanja jest razgovor sa samim Bogom, a to je smisao i cilj duhovnosti.

Umijeti slušati odnosno čuti Boga može samo ponizna, poslušna, nježna, duša puna ljubavi i mira. To se postiže vježbom, odnosno slušanjem. Svakodnevna meditacija „*Lectio divina*“ uči nas da je Božja Riječ Istina i da je Bog Istina, te da je, kako tumači Isus u Evanđeljima, Istina sve što piše o Njemu. Ako je riječ o drugim religijama, u kojima se na ovaj ili onaj način uvriježilo čitanje i meditacija, sav trud i rezultat molitve mora se objediniti u Miru i Ljubavi. To znači u Bogu koji je, najzad, Jedan, u svim religijama. Jedan je i Sin Božji, Bogočovjek, kojega je On Gospodin Bog poslao radi nas. Vidjeti Ga i prepoznati mora biti rezultat ove molitve.

Isus je, najzad, uskrsnuo od mrtvih te time pokazao svoju božansku stvarnost, ali i nazočnost. Zahvaljujući tome, svaki praktikant ove meditacije ujedno se sjedinjuje s Njegovim životom, mukama i patnjama, u tome Ga prepoznaje, svjedoči, takav živi i potvrđuje svoj religiozni identitet u praksi, dok Ga Bog (Isus Krist) oblikuje i mijenja. Predati se u potpunosti Bogu može i mora biti osnovni zadatak svake duhovnosti.

Ovaj diplomski rad pokazuje nam to u četiri poglavlja (O pojmu „*lectio divina*“, Povijesni pregled, Biblija u životu kršćanina, Osobni pedagoški model za praksu „*lectio divina*“) te time zadovoljava jedno područje duhovnosti i dio duhovnog života koji se ovim dvogodišnjim studijem nastojao postići.

„Zdravlje je stanje potpunog tjelesnog, duševnog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsutstvo bolesti i iznemoglosti.“(WHO)

LITERATURA

Biblija. Stari i Novi zavjet, Zagreb, 1969.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dokumenti*, Zagreb, 2008.

PAPINSKA BIBLIJSKA KOMISIJA, *Tumačenje Biblije u Crkvi*, Zagreb, 1995.

BIANCO Enzo, *Lectio divina, Susret s Bogom u njegovoj riječi*, Zagreb, 2005.

BRIZZI Pasquale, *La tua Parola mi fa vivere, Introduzione alla lectio divina*, Padova, 2008.

GARGANO, Innocenzo, *Iniziazione alla lectio divina, indicazioni metodologiche con esemplificazione*, Bologna, 1993.

KRESINA Ante – RUPČIĆ Ljudevit – ŠKRINJAR Albin, *Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi – Dei Verbum*, Zagreb, 1981.

MARTINI Carlo Maria, *Narod u hodu, Cilj, uvjeti i etape misionarske crkve*, Jelsa, 1987.

SHICK A., *Il fascino di Qumran*, Città del Vaticano, 1998.

Sporedna literatura:

DOMAŠ Jasminka: *Židovska meditacija, istraživanje mističnih strana judaizma*, Zagreb, 2003.

Dijalog s onima koji ne vjeruju. Sekretarijat za nevjernike., (Dokumenti 22, Hrvatsko književno društvo Sv. Ćirila i Metoda), Zagreb, 1968.

KOŠ Julija: *Alef Bet Židovstva. Pogled u krug židovske povijesti, religije i običaja*, Zagreb, 1999.

Obnova formacije za redovnički život (Dokumenti 21), Zagreb, 1969.

RUPNIK Marko Ivan: *Bacio mu se oko vrata. Lectio divina prisposode o milosrdnom ocu*, Split, 2006.

RUPNIK Marko Ivan: *Tražim braću. Lectio divina o Josipu iz Egipta*, Zagreb, 2008.

SANTA TERESA DI GESÙ BAMBINO E DEL VOLTO SANTO: *Opere complete – scritti e ultime parole*, Città del Vaticano, 1997.

SVETA TEREZIJA OD DJETETA ISUSA: *Povijest jedne duše (rukopisi A, B, C)*, Zagreb, 1968.

II. DUHOVNA STRUKTURA ČOVJEKA

Duhovna medicina

Čovjek je energetski duhovno biće.

Sve na ovom svijetu dade se pretvoriti u Ljubav, i materija i energija, i biljke i životinje i ljudi, i nebesa i zemlja i more, i nadzemlje i podzemlje.

Pođi uvijek od sebe. Pretvori sve svoje u Ljubav, iscijeli samoga sebe. Uvidi gdje nedostaje Ljubavi, možda u želucu ili u crijevima, glavi, rukama, nogama, žilama, živcima, mišićima, kostima...

Pretvori sve u Ljubav, postani Ljubav.

Neka se onome „Ja Jesam“ doda još i Ljubav; „Ja jesam Ljubav“.

Kada bi svaki čovjek svijetlio takvom svjetlošću, nigdje na Zemlji ne bi bilo mraka, možda niti u svemiru.

Red je da to napokon shvatimo, da se promijenimo, da postanemo čista Ljubav.

Tako možemo pobijediti i najteže bolesti, one neizlječive. Pretvorivši sve u Ljubav i postojeći kao Ljubav, bivstvujući Ljubav.

Prije svega, drago mi je što sa mnom dijelite ovo duhovno-meditativno, kognitivno, biološko, teološko pa i znanstveno istraživanje.

Na početku svake duhovne strukture, usudila bih se reći i biljne i životinjske, a ne samo humane, jest Bog. Bog je taj koji jest i po njemu je sve što jest, zato je On „ja jesam“, a On jest „ja jesam“ ili naprosto JA, na svim duhovnim stepenicama, stupnjevima i nivoima svijesti, od makrokozmičke svijesti ili skraćeno Kozmosa, do mikrokozmosa, o kojem ću kasnije nešto više. Čak i više, kada ga osvijestimo, On postaje sve što jest i kada se razmatra naše fizičko, tjelesno biće. Odatle proizlaze i takozvana karizmatika izliječenja, moći i darovi ozdravljanja od svih fizičkih bolesti, a ne samo psihičkih. Darovi se pripisuju Bogu, Isusu Kristu, svecima i svećenicima, a moć ozdravljanja je u nama samima.

Bog, koji jest „Ja jesam“ i kojega najčešće nismo svjesni, prožima dakle čitavu našu duhovnu strukturu, od stvoritelja svemira do našeg neizlječivog ili bolesnog stanja odnosno fizičkog i zdravstvenog atoma ili čestice.

Nakon Boga, o kojemu sve kaže Stari Zavjet i Sveto Pismo, pa su stoga ova moja i daljnja uputstva nepotrebna, u duhovnoj strukturi čovjeka su viša i niža nebeska bića, koja zovemo arkanđeli, anđeli, sveti duhovi. Potom slijede sveci kojima se utječemo, jer su i oni na duhovnoj ljestvici odgovorni za naš život i za naše kretanje i radnje.

Prilikom pada od Boga do čovjeka, za osobu koja je teološki barem informirana, ako ne već obrazovana, ovakva duhovna struktura je realna. No što to zapravo znači?

U humanoj duhovnosti i duhovnoj medicini Bog je taj koji liječi; Bog na prvom mjestu. U pomoć Mu dolaze ostala duhovna bića koja sam šalje čovjeku na pomoć. Ako je u pitanju sveti Ante ili Terezija od djeteta Isusa; koje ovdje navodim samo radi primjera; onda nismo mi izabrali te svece zaštitnike, nego oni nas, vođeni Božjom inspiracijom odnosno nadahnućem. Često čovjek (kada kažem čovjek, mislim na svako humano biće, na osobu kao humanuum) zove u pomoć svog sveca zaštitnika, puno češće nego samog Boga, ili Majku Isusovu Mariju, nadajući se njegoj ili Njezinoj pomoći. Tu pomoć najčešće doživljavamo kroz usta /riječi nekog drugog čovjeka, bilo da je on nama poznat ili sasvim nepoznati netko kojeg slučajno slušamo u tramvaju ili autobusu ili na bilo kojem drugom mjestu i koji se ne mora nužno obraćati nama. Za takvo iskustvo kažemo da Duh /Bog govori na usta naših bližnjih; u ovom slučaju duhovno bližnjih ili bliskih. Bog je tako među nama te se zapravo svakodnevno i danas ozbiljuje onaj isti „sa nama Bog“, „Emanuel.“

Međutim, u duhovnu strukturu čovjeka spada i Vrag, kojeg već na ovom visokom stupnju svijesti, jer tu imamo prvi put od Boga dozvoljenu duhovnu moć odlučivanja, možemo zazvati njegovim imenom. Zato za tzv. liječenje od demona odnosno egzorcizam u bilo kojem obliku, moramo doći i do tog visokog stanja svijesti, odnosno kasnije čak i kroz teške i neizlječive bolesti kao što su rak, razni tumori, oligofrenija i slično, preko lakših stanja svjesnosti i metoda kao što je na primjer svima poznato obraćenje Bogu od grijeha, s nužnim pokajanjem i obećanjem da više nećemo grijешiti te izvršenjem navedenoga, o čemu dobro uči cjelokupna Kršćanska duhovnost.

Ako mi vrijeme i prostor ovog istraživanja dozvole, o demonologiji mislim reći kasnije nešto više.

U povijesti Zemlje jedno je jako zanimljivo, poučno, poznato i nadasve jedinstveno

iskustvo rođenje Isusa Krista, Čovjeka-Boga. Krista postavljam na mjesto ispred svetaca, ne zato što bi On bio između čovjeka i Boga, nego zato što je Krist Čovjek i Bog ujedno, u jednoj osobi. I još k tome je rođen od svete žene, duhovnim začecem, zato se najviše kaže: od Djevice.

Rekli smo već ranije da Bog jest sve što jest, sve što pod Njegovim atributom i svetim Imenom koristimo. U ovom slučaju to je Čovjek-Bog, ne samo Bog i ne samo čovjek, nego Čovjek nadasve i Bog nadasve; Isus Krist istobitan s Ocem (Bogom stvoriteljem Neba i Zemlje), rođen od djevice Marije, kako nas uči Vjerovanje, začet po Duhu Svetomu. Tko je dakle Otac? – Bog Stvoritelj. Mislim da od ove točke nadalje možemo već početi govoriti i o duhovnom razvitku malog ljudskog djeteta začetog od oca i majke (humanih bića) humanim putem; nadasve zato što su u duhovnoj strukturi čovjeka već Otac (Bog) i Majka poznate, prepoznate i spoznatljive osobe koje bi trebale biti primjer humanim roditeljima.

Kao što primjećujete, moja duhovnost u ovom istraživanju priklonjena je više kršćanskom odnosno katoličkom učenju, a manje na primjer Židovstvu ili Buddizmu ili pak Hinduizmu, iako se ti elementi dotiču i prožimaju u svim duhovnim strukturama i u cjelokupnoj povijesti Čovjeka—od postanka svijeta do danas. Vidjet ćemo kasnije da je na nižim duhovnim strukturama riječ o istom, o postanku čovjeka od začeca do smrti i uskrsnuća. No toliko ovdje za sada.

Isus Krist, Bog i čovjek ujedno, poslan na Zemlju radi grješnika. Zadržimo se na čas kod ove točke.

Grieh je bolesno stanje duše, duha, uma ali i tijela. Bolest se u svem kršćanskom učenju uzima kao posljedica grijeha. Dakle, ne samo duhovna bolest, počevši od odluke za Boga ili Vraga, nego i duševna bolest, bolest ranjene duše, zatim ona psihička (mislim tu prije svega na analize za koje su potrebni farmaci) ali i ona fizička, kao razni tumori, otitisi, razne crijevne bolesti pa čak i infekcije, bolesti kralježnice, karcinomi raznih oblika i vrsta, uglavnom sve bolesti. U svima njima se akumulirao grijeh kojeg se Isusovim učenjem i uz Njegovu duhovnu pomoć najprije moramo osloboditi, oprostiti kad god je to potrebno, pokajati i, ono što je najvažnije u svakom izlječenju, ne grijesiti više. Ovo je ujedno i učenje i stajalište Crkve, dakle ne samo moje osobno. Osobno je iskustvo koje imam i koje sam proživjela s Bogom i s Isusom Kristom, začetim, rođenim, u životu, muci, razapinjanju i uskrsnuću. Osim duhovne, smrt još nisam doživjela. A duhovno sam umrla u trenutku kada sam pomislila: Ne trebaš mi Bože, mogu sama; ili: ne mogu više ni s Bogom ni bez Njega.

Ispričat ću, što je kraće moguće, svoje duhovno iskustvo.

Kada sam još bila marksist i komunist, nakon završenog studija Filozofije u Zagrebu, 1996. godine, ukazao mi se Licem Gospodin Isus Krist, sličan onome iz duhovnih štiva i sličica, ali bitno drukčiji. Bio je živ. Prihvatila sam Ga odmah za svog učitelja i Gospodina. Danima mi je pokazivao svoje Lice i svoje moći, bilo u osobnom ili u obliku velikog Križa na Nebu, u što sam satima buljila i pitala se: zar je to istina; ali i u nekim drugim oblicima i stanjima. Tada je počelo moje duhovno obraćenje. Oko dvije godine kasnije, nakon što me duhovno uvjeravao u svoje postojanje i pripremao, ukazao mi je na osnovni grijeh, bolest koju je potrebno izliječiti. Doveo me do spoznaje da ne smijem više grijesiti,

barem ne što se toga tiče. Ah, Bože moj, grijeha je još ostalo u meni, smiluj mi se i pomози mi da i one druge grijehе izliječimo zajedno.

Započelo je ozdravljanje. Uz to sam završila na liječenju, jer mi se ukazao Bog – stoji u dijagnozi. Ni liječnici nisu znali od čega bolujem. A moj ujak, koji je o meni brinuo i kao vrstan doktor medicine i familijarno, i koji je nešto znao, pobrinuo se da se to ne sazna dalje. Uz sve to, kao da me je i sam Gospodin Isus Krist opomenuo da se o nekim stvarima ne može govoriti, a, kako ono reče moderni austrijski filozof Ludwig Wittgenstein: „O čemu se ne može govoriti, mora se šutjeti.“

Nisam se bojala Boga niti sam to uzimala kao bolesno stanje duše. Ono bolesno razotkrilo se kada više nisam mogla šutjeti. Tada se razboljela duša. I opet je i u ovoj fazi ozdravljanja Isus Krist bio na djelu. U molitvama i meditacijama ukazivao mi je na svoj Život, Muku, Rane. Tako sam sebe prepoznala u Bogu, Boga u sebi.

Kad je i to jednog dana završilo i kad sam postala svjesna svog dobrog stanja u duši, započelo je liječenje moje tjelesnosti, točnije mojih živaca i mog želuca i jednjaka i kostiju. Tijekom cijelog liječenja Bog je bio sa mnom; ne više u Liku i molitvi i, uvijek, dugotrajnim kontemplativnim meditacijama, nego sam iz dana u dan doživljavala, više na nivou nesvjesnog, kako me oporavlja i liječi. Liječenje nesvjesnog, instinkti, impulsi, ono životinjsko u čovjeku, još je u toku. Mislim da, kada ono jednom i završi, to i neće biti kraj mog hoda s Isusom, nego da će uslijediti liječenje na razini biljke, nakon toga zemlje, pa zraka,..., i svjesna sam, neću postići svoj cilj, razlog zbog kojeg sam rođena, baš kao čovjek, baš na ovoj planeti, dok sve to ne odradim u životu i u meditacijama kojima se već duže vrijeme profesionalno bavim. I kada svemu tome jednom dođe kraj, opet je potrebno sve to nositi, u teologiji se kaže „podići“ (kao što se podiže Raspelo za vrijeme Mise), prinijeti Bogu i ujediniti se s Bogom stvoriteljem. To će biti kraj jedne životne cjeline, jedne misije zbog koje sam ovdje na Zemlji. A voljela bih započeti i dovršiti i neku drugu cjelinu, u drugoj vjeri reklo bi se „odraditi karmu“. No vidjet ćemo.

Ono što je Bog za čovjeka, kroz povijest od početka stvaranja do danas, to su najvjerojatnije naši roditelji za svakog od nas. U duhovnu strukturu čovjeka potrebno je, neophodno je, i njih uvrstiti. Genetski smo povezani s roditeljima, i s ocem i s majkom, bolujemo od nekih nasljednih bolesti, možda po majci, možda po ocu, ili po nekim ranijim precima, genetski ali i duhovno. Ozdravljenje od toga uobičajilo se zvati „regresija“ barem u duhovnosti. Ja sam stigla do „prvih ljudi“, do Adama i Eve. Naravno, uz pomoć svog duhovnog učitelja, samog Boga-čovjeka, Isusa Krista iz Nazareta, koji je Živ i koji i dandanas ozdravlja i liječi. Osim toga, ono što želim reći puno je bitnije: koliko su naši roditelji i moralno i emotivno, pa donekle i materijalno, uložili u nas. Oni su za nas Otac i Majka, kao što je to u starijoj duhovnosti jedinstveni Bog za svako biće. S Boga, koji je Otac i Majka ujedno, prenosi se duhovnost na roditelje, koji su nužno otac i majka.

Rekla bih nešto i o farmacima, barem onima koje poznajem iz vlastitog iskustva. Čak nije toliko promijenjena kemija mog organizma, koliko su me samo uspavali i predali Bogu da se vrši Njegova Volja. Boga, koji je Duh, već sam napomenula, prepoznamo u drugim, najčešće ljudima, bližnjima i najčešće sam kroz usta drugih, duhovno bližnjih, dobivala uputstva o tome što mi je činiti i kako djelovati. Zato je važno slušati druge, više nego govoriti. Ovdje je bila riječ o duhovnoj bolesti.

No, da okrenemo stranicu, bilo je i trenutaka u kojima nisam prepoznala Boga nego Vraga. Pod Demonom smatram Zao duh ili čisto Zlo. Toga ima i u Svemiru i u nama, u svakom od nas čući barem neki mali vražićak. Najčešće su to bili trenuci u kojima su meni bile upućene psovke (makar iz usta jedne meni bliske osobe); vidjela sam na trenutke kako iz njezinih usta izlazi duh-demon), iako se nisu nužno ticale mene nego, na primjer, zbog nepoznate riječi u križaljci, zbog koje se morala okrenuti stranica gdje su rješenja, pa se onda opsovalo; a psovati je toj osobi tako slatko i milo.

Dva sam puta bila svjedok u prvom licu egzorcizma na meni samoj, i to oba u posljednjih godinu dana. Tek nakon što bi zao duh izašao na usta u urlajućem stanju, tako reći bez kontakta sa sviješću, možda ne ni istog trenutka, ali tek kasnije sam shvatila o čemu se radi. Egzorcist je bio u oba trenutka moj duhovni učitelj, Isus Krist.

Što bi se dogodilo da sam tada završila na psihijatrijskoj obradi, doista ne znam. Lice mi se u tim trenucima, u trajanju od nekoliko minuta, bilo unakazilo i znala sam samo da mi nije dobro. Demon je izašao iz mene kroz usta. Prije toga danima me boljela kičma, čak sam završila na infuzijama i u ambulanti za bol, na narkoticima i akupunkturi. Idućeg dana otkad je ovaj izašao, smanjila mi se bol u kičmi, gotovo do minimuma. Još uvijek šepam i imam bolove, dakle fizička bolesti nije prestala, ne znam da li ću to ikada moći izliječiti, ali ne treba gubiti nadu, Bog je samnom. Ono što želim reći, kako sam već opisala, u ovom slučaju prisutnost demona uzrokovala je bol u kičmi. Sve molitve i meditacije kao ni akcije i dobra djela ili djela ljubavi nisu pomogle. Bog je obavio egzorcizam.

Moram li govoriti što je čamilo u meni, tamo duboko u kičmi?

Mislim da ovi napisani retci nisu ispovjed, ali mogu poslužiti kako onima s istim ili sličnim problemima, tako i u svrhe daljnjih istraživanja, bilo medicinskih, teoloških, duhovnih ili duševnih.

Jednom u životu, još sam bila nezrela osoba, htjela sam naglo prekinuti sa životom. Nisam. Zapravo nisam ni pomišljala ozbiljno, ali krenulo je samo. Zaustavila me spoznaja da je život važniji od smrti, „dok smo mi nema smrti, dok je smrt nema nas“, kako to reče još stari filozof. Vjerojatno se stvar odigravala na kraju jednog ciklusa, dovršenog po sebi, kada još nije bio rođen novi. Ili, kako sam maloprije napomenula, bila sam odradila jednu životnu cjelinu ili misiju ali ne i karmu. Život i duhovno učenje me podučilo da nismo bez razloga došli na ovaj svijet ili na ovu planetu i nećemo bez razloga ni otići. Ako se, pak, to i dogodi, bolešću (duhovno, duševno, fizički ili psihički) će se to prenijeti na generacije iza nas; dovoljno je i samo duhovno, jer duh pokreće tijelo.

Zašto je taj mali vrag tako bolio? Zašto je trebao izaći iz mene, čak dotle da o tome javno govorim?

To je trenutak odvajanja od Boga. Bog na stupnjevima svjesnosti koje sam poznavala kao i cjelokupna dotadašnja duhovna medicina nisu mi mogli pomoći. Bio je potreban duhovni egzorcizam. Ne znam da li bi neki drugi „egzorcist“ možda bio u stanju učiniti to isto. Bog liječi. S tim duhovnim iskustvom dobila sam, hvala Bogu, i nove spoznaje i nove duhovne darove, Bogu hvala.

Još malo o demonologiji. Bolest je sve što je grijeh. Grijeh je stanje bolesti. Ako ne dozvolimo Bogu da nas liječi, u bilo kojoj situaciji, od bilo koje bolesti, nego se od Njega odvojimo, samim tim činom, automatski, prepuštamo vodstvo Vragu, Demonu, Sotoni,

kako ga već zovete. U bilo kojem trenutku života. I, da bismo odradili karmu, razlog zbog kojeg smo rođeni i zbog kojeg živimo, moramo se vratiti Bogu. Bog je taj koji nas prima kao izgublenu ovčicu, kao sina rasipnika, nazad u svoj zagrljaj. Prvo priznati grijeh, bolest, drugo, pokajati se, treće odlučiti da nećemo više grijешiti i tim činom ozdravljati i, na kraju, vratiti se natrag Bogu. To je postupak duhovnog ozdravljenja.

Rekla bih još nešto o čovjekovoj strukturi: Nismo ni samo Bog, niti samo čovjek. Mi smo i životinja i biljka i stvar, i zemlja (biblijska glina) i zrak. Običaj je u duhovno-meditativnom vodstvu uzdizati se do najviših i spuštati do najnižih razina svijesti, čak do onih razina (kao što su zemlja i zrak) o kojima je vrlo upitno može li ih se dovesti do neke svjesnosti.

Ako se prisjetite biblijske priče da je čovjek načinjen od gline, u koju je Bog udahnuo svoj dah (duh) i malo to posvijestite, odmah je jasno da u svakom od nas stanuje Bog. Mi smo u Bogu i Bog je u nama. Odatle se polazi. A svatko od nas je čovjek, možda Čovjek sa velikim Č, dakle humano ljudsko biće i, smijem li u današnje vrijeme napomenuti, i to s razlogom, biće humanosti. Na nagonskoj razini slični smo životinjama. Još sličniji po nekim instinktima i nesvjesnim reakcijama kao na primjer tikovi koje ne možemo kontrolirati. Ili rad srca, kičmene moždine i sl. Pa idemo onda još dalje, i biljka ima život, čak i diše. I stvari, koju ste unijeli u kuću ili na neko drugo mjesto i nečemu je namijenili, udahnuli ste duh. Pa nije čudno da i zemlja diše i ima dušu kao i zrak kojeg sami udišemo i unutar kojeg postojimo. Poznato vam je da se hinduističko Yoga učenje temelji na disanju, ali također i na hranjenju pranom, što je čista ljubav. Kad smo već kod toga, ako si posvijestimo sve stupnjeve našeg bića, i makrokozmičkog i mikrokozmičkog, mi jesmo čista Ljubav, odnosno postajemo Čista Ljubav kojom se hranimo i uzdišemo je. Na taj način čovjek i Bog se zbližavaju, sjedinjuju i postaju jedno ujedno. To je i smisao sve duhovnosti, ma kako se ona zvala i kojim god religijama i učenjima pripadala. Čovjek je čista Ljubav. Budimo stoga ljudi, na svim nivoima, u cjelokupnoj duhovnoj strukturi. Od Neba do Zemlje.

To znači otvoriti se Bogu. Da bi nas Bog liječio, duhovno, moramo Mu predati cijelog sebe. Mi nismo samo ljudi, možda anđeli, neki bogovi, mi smo i životinje i biljke i stvari i zemlja i zrak, i živo i neživo, i svjesno i sve ono što još treba posvijestiti. Velike su traume pohranjene duboko u nama; za neke je egzorcizam jedini lijek. Za druge je potrebna molitva i meditacija, predaja; trećima pak rad. Nije lako predati se Bogu, posebno ako mislite da možete sami, ili s nekom vračarom, možda prijateljem. No da biste uspjeli morate znati slušati Boga ili barem svoje srce. Kaže se da je Bog i u srcu i u umu, i na Nebu i na Zemlji. Dakle, dopustite Mu. Put možda neće biti kratak i zabavan, ali ako ste krenuli s određenim ciljem bit će itekako zanimljiv i koristan.

Kako se liječe strahovi?

Mnogi me ljudi pitaju za strahove. Najviše su to: strah od zatvorenog prostora, pojačan strah od smrti (neki čak smatraju da bi se u lijesu mogli probuditi na drugi ili ponovljeni život pa da bi mogli grebati unutar zatvorenog prostora, što ne bi izdržali, a vole život) ali

ne manje strah od nemogućnosti rješavanja životnih problema. Ima dakako i strahova od otvaranja pošte jer se ne zna tko piše i zašto, isto kao i strah od primanja telefonskih poziva. Da li je tome uzrok organski ili anorganski, ne znam. Hoću reći ne znam koliko je upitna fiziologija a koliko psihološka struktura pojedinca. No svakako predlažem inicijaciju u Božansku Ljubav, gdje je opet Bog taj koji liječi, a duhovnici su samo prohodni kanali na putu do Boga. Ljubav je ta koja nas jedino može izliječiti. Kako sam već napomenula, duh obično progovara na usta nekog drugog. Ukoliko se bojimo (pojačan strah) od druge osobe ili od toga što bi nam ona mogla reći ili, pak, što bismo mogli čuti, utoliko se bojimo nas samih. A strah od nas samih znači istovremeno da nemamo dovoljno ljubavi za sebe, ukoliko nije organskog karaktera. Stvoriti Ljubav za Sebe znači ujedno otvoriti prostor za Boga. Jer, kako mogu dokazati mnogobrojnim primjerima iz kontemplativnih meditacija (koje nužno uključuju i „actio“), na kraju svake duhovne cjeline – kada smo oslobodili prostore za Ljubav – dolazi do duhovnog sjedinjenja našeg malog ja ili „osobe“ (duše) sa JA koje je Bog. Ta identifikacija nije uvijek nužna i nije svakome moguća. I ne traži se od svakog pojedinca da vježba duhovnost meditacijom. No ono što autentična duhovna medicina može učiniti jest otvoriti prostore za Boga najviše što je moguće. Tko ne pristaje, a ima ih mnogo, može se duhovno jačati gradivom iz duhovnih knjiga kakve su Biblija, Stari Zavjet i Novi Zavjet, Tora, K'uran ili Bhagavad Gita, kao osnovna literatura. Ne zaboravimo da je rad često važan način duhovnog sjedinjenja ili pak kontakt s prirodom.

Mnogi se ne znaju sami suočiti sa životnim problemima niti ih umiju sami riješiti.

Nismo sami u svemiru, niti među zvijezdama ni među planetama. Pogledajte samo koliko nas ima na Zemlji! Ovdje se radi o nečem drugom. Energije se privlače, poznato je, pa tako i svjetovi (mislim na svijet pojedinca za kojeg se veže neki drugi pojedinac; duhovna energija ili svijest koja se veže za neku drugu energiju ili svijest, odnosno, svjesnost). Nije ništa neobično ako za savjet potražimo psihijatra ili psihologa, odnosno duhovnika. U USA svaka osoba ima svog „psihića“. I u politici postoje savjetnici. Jedna glava nije nikad dovoljno pametna. Nismo sami u svemiru!

U srcima svakog pojedinca upisane su duhovnim putem Božje Zapovjedi, jednako kao što smo Krštenjem urali u Krista, a to je prva inicijacija Kršćanstva u Ljubav. Stari Zavjet nas uči o Pločama na kojima je Mojsije upisao što mu je Bog objavio; ovdje je riječ o Novozavjetnoj duhovnosti. Kao Božja djeca prenosimo i prinosimo Boga /u/ cijelome svijetu. Budući da je Bog već po duhovnoj naravi u nama samima tako je svijet već po začecu i rođenju u nama samima. Ne bez razloga još se u stara vremena mislilo i govorilo ovako: „kada bi svaki čovjek volio sve ljude tada bi svaki pojedinačno posjedovao svijet“ (iz aforizama). Kao Božja djeca nalazimo se u svijetu kojem pripadamo a koji je, zapravo, istovremeno, u nama samima. U našem Umu je čitav svijet. Vjerujem i da je naš mozak strukturiran kao Zemljanin na planeti Zemlji ili, bolje, kao zemaljska prašina obasjana sjajem zvijezda. Taj svijet, koji je Kozmos, makrokozmos i mikrokozmos zajedno ujedno, jesmo mi sami koji smo Božji poslanici na Zemlji, svi ljudi, bez iznimke, svatko od nas. Potrudimo se biti dobra djeca, puna Ljubavi i razumijevanja jedni za druge. Bog nas ljubi i voli nas.

Još nešto o svjetovnosti svijeta i božanskosti Boga.

Stoljećima je vjerska duhovnost raznih opredjeljenja poimala samoću kao utjehu i spas od svijeta i opredijeljenost za Boga, za Njegovu čistoću i svetost. Odlazak u samosta-

ne, povlačenje u kelije ili ašrame ili druge oblike vjerskih nastambi, nekad čak i grobnice kao u periodu ranog Kršćanstva u Maloj Aziji, sve je to značilo opredjeljenost za Boga a bijeg od svijeta. Svijet se poimao kao neprijatelj Boga i čovjeka. U Bogu se tražila čistoća i svetost.

U novijoj duhovnosti, napose onoj XX. stoljeća, kada su karizmatici legalizirali svoj rad i djelovanje, promijenilo se i poimanje i pogled na duhovnost. Bog je u svijetu i svaki čovjek je Božje dijete, bez iznimke, te svatko i zaslužuje Božju milost i Ljubav. Ne treba se više niti bičevati niti samokažnjavati na ovakav ili onakav način da bi se svidjelo Bogu. Bog, koji je u svijetu i koji je dijelom i sam svijet, traži od pojedinaca da i oni pripadaju svijetu i da se ljube, vole, kao Božja djeca. Spolna ljubav s tim nema neke dublje veze, ali ono što se dogodilo jest (barem je u ova vremena izašlo na vidjelo) prisutnost mnogih spolnih grijeha raznih oblika i među raznim pripadnicima. Vjerska sloboda u ovom razdoblju, kada je prisutnost Boga to jest svjesnost, prodrila u svaki pa i najmanji atom čovjeka i Zemlje, a vjerujem i biljke i životinje, dovela je čak do toga da se javno u ime Crkve odlučuje sa DA ili NE o tome mogu li pripadnici istog spola biti roditelji posvojenog djeteta, možda i onog jednog roditelja transvestita ili iz epruvete, a znamo da se stoljećima odnos među istim spolovima smatrao za bolest ili grijeh pred Bogom. Tko vidi ovdje čistoću i svetost? Vjerojatno griješim, jer nije manje svet netko tko je bolestan rođenjem ili opredjeljenjem od onoga koji je netom prije bio ubojica ili učinio pobačaj pa se pokazao. Sve je dopušteno, sloboda je velika, većina ljudi na ovoj planeti ima svoju slobodu, a Bog je sveprisutan, barem duhovno. Svi smo pozvani na svetost, a to je zapravo duhovni cilj i smisao postojanja. Dakle, samo naprijed!

Prihvatiti Boga kakav on jest, svjetovan ali Svet i Presvet istovremeno, u svakom čovjeku i u svijetu, jer svatko od nas, kako rekoš maloprije, ujedno je već svijet u malom koji u svojem umu i mozgu ima upisan čitav svijet, to je smisao i zadatak suvremene po-vijesti i duhovnosti.

Kad smo već kod mozga i kod svijeta, htjela bih postaviti pitanje: što je s ovisnicima?

Pod ovisnicima dakako mislim najprije na ovisnike o teškim drogama visokog stupnja, ali i na radoholičare, alkoholičare, ovisnike o nikotinu, kavi, te na one kojima, kako se to kaže, život ovisi o koncu kao i onima koji su priključeni na aparate, gledajući već smrti u oči ili se nadajući nekom novom, boljem, životu.

Možda najjednostavniji put odvikavanja je raditi suprotno od onoga što si naumio, želiš popit, nemoj; želiš radit, nemoj, želiš pušit, nemoj. A želiš li živjeti? –

Naš život je u Božjim rukama, svi smo Božji ovisnici. Kada ne znaš sam za sebe, slušaj što Bog govori na tuđa usta. Ako ne možeš bez alkohola, a imalo si svjestan sebe, nemoj da tvoj mozak toliko strada da u njega više ne stanu ni svijet ni Bog, pa dakle niti ti sam. Ne možeš li bez droge, a ovisnik si, to je već teži problem: idi se liječiti u za to određenu ustanovu ili zajednicu jer moraš; jer su ti potrebni lijekovi za odvikavanje i osobe obrazovane za ovakve poput tebe. Nemoj dokrajčiti svoj odnos sa svijetom, Bogom, drugim čovjekom i/ili sam sa sobom, jer Bog ima s tobom neki PLAN, kao što ga ima sa svakim od nas. Budi LjUBAV, postani Ljubav, dopusti da Bog prožme cijelog tebe i da te izliječi, počevši od tvog fizičkog tijela, od mozga koje je tvoj svijet. I onda kada misliš da ne možeš, ustani, Bog će te podići iz mrtvih i spasiti te. Bog je naš spasitelj i otkupitelj.

Nemoj uništiti (ovaj) svijet do kraja jer si ti u njemu značajan i važan faktor i subjekt. Bog te treba. Bog te ljubi i voli te. Ozdravi Bogu za ljubav.

A što s tobom, oče ili majko ili dijete, bako, djede, što umireš na aparatima i gledaš smrti u oči, ne mogavši se više niti pomaknuti niti možda misliti i ne znajući sam za sebe? Je li spas u aparatima koji te održavaju na životu? Medicina, dakako, produžuje život ali još se nije pronašao lijek za besmrtnost, osim duhovnu. Samo Bog zna koji je Njegov Plan za tebe. Živi do kraja ovaj svoj život, jer Bog te je htio još prije začeca i samo Bog ima pravo i zna kada će ti oduzeti život. Sve ostalo nije od Boga.

Cilj ovog istraživanja nije odnos duhovnosti i medicine. Ipak, zanima me kako suvremena medicina (psihijatrija) gleda na moje duhovno-meditativno iskustvo i poimanje duhovnosti Boga i Njegovih moći. Tim više uzmemo li u obzir činjenicu da moderna fizika analizira prirodu preko atoma do kvanta i kvarka, pa sve do Prvobitnog praska; a moderna medicina gleda na čovjeka čak i kao na najtananiju česticu krvi. I ako nešto u sustavu ne funkcionira, to se naziva bolešću. Tko je onda zdrav? Obrazložite mi postojanje zdravog čovjeka, pa onda, shodno tome i nekog, ali ne utopijskog, zdravog društva.

Stigavši do ovdje, htjela bih zahvaliti Bogu i svima vama Davidovim Psalmom 139 (138): „Pohvala Sveznajućeg“, u prijevodu s grčkog izvornika, Bonaventura Duda i Jerko Fućak (Novi Zavjet, Psalmi, KS, Zagreb, 2002):

„Jahve, proničeš me svega i poznaješ,

Ti znaš kada sjednem i kada ustanem,

Izdaleka ti već misli moje poznaješ.

Hodam li ili ležim, sve ti vidiš,

Znani su ti svi moji putovi.

Riječ mi još nije na jezik došla,

A ti, Jahve, sve već znadeš.

S leđa i s lica ti me obuhvaćaš,

Na mene si ruku svoju stavio.

Znanje to odveć mi je čudesno,

Previsoko da bih ga dokučio.

Kamo da idem od duha tvojega,

I kamo da od tvog lica pobjegnem?

Ako se na nebo popnem, ondje si,

Ako u Podzemlje legnem, i ondje si.

*Uzmem li krila zorina
Pa se naselim moru na kraj,
I ondje bi me ruka tvoja vodila,
Desnica bi me tvoja držala.
Reknem li: „Nek me barem tmine zakriju
I nek me noć umjesto svjetla okruži!“
Ni tmina tebi neće biti tamna:
Noć sjaji kao dan
I tama kao svjetlost.
Jer ti si moje stvorio bubrege,
Satkao me u krilu majčinu.
Hvala ti što sam stvoren tako čudesno,
Što su djela tvoja predivna.
Dušu moju do dna si poznavao,
Kosti moje ne bjehu ti sakrite
Dok nastajah u tajnosti,
Otkan u dubini zemlje,
Oči tvoje već tada gledahu djela moja,
Sve već bješe zapisano u knjizi tvojoj:
Dani su mi određeni dok još ne bješe ni jednoga.
Kako su mi, Bože, naumi tvoji nedokučivi,
Kako li je neprocjenjiv zbroj njihov.
Da ih brojim? Više ih je nego pijeska!
Dođem li im do kraja, ti mi preostaješ!
De, istrijebi, Bože, zlotvora,
Krvoloci nek odstupe od mene!
Jer podmuklo se bune protiv tebe,*

Uzalud se dižu tvoji dušmani.
Jahve, zar da ne mrzim tvoje mrzitelje?
Zar da mi se ne gade protivnici tvoji?
Mržnjom dubokom ja ih mrzim,
I držim ih svojim neprijateljima.
Pronikni me svega, Bože, srce mi upoznaj,
Iskušaj me i upoznaj misli moje:
Pogledaj, ne idem li putem pogubnim,
I povedi me putem vječnim!“

Riječ-dvije o filozofiji

Ako je duhovno sve što je od Boga, onda je misaono sve što je od čovjeka, na nižim nivoima duhovne svijesti, tijekom povijesti. Ali i misaono je također od Boga kao što je i čovjek od Boga, „Božje dijete“. Jednako tako, ako je istina: „povijest Zapadne filozofije jest povijest zaborava bitka“, kako je to do nedavna tumačio suvremenik Zapadnog Mišljenja i filozofiranja, Martin Heidegger, onda to znači da se treba vratiti izvornim načinima i metodama filozofiranja i ljudskog postojanja. Misao jest *contemplatio et actio*, meditacija, mir uma i tijela i realizacija naših misli u praksi. Tome nas uči u teologiji dugo primjenjivana metoda „*Lectio Divina*“. Tada smo ujedno gospodari čitavoga svemira i nas samih.

Upravo taj rad Duha (kako reče još Hegel: „Što je Umno to je zbiljsko, što je zbiljsko to je Umno“) i smirenost uma i tijela, koja je svoj zadnji, revolucionarni, krik, poziv na promjenu, našla u Marxovoj misli o povijesnoj praksi kao sebe-proizvođenju-čovjeka Čovjekom, (povijest je sve ono što ima mogućnosti; čovjek je povjesno biće jer je biće mogućnosti, dok je historija skup datuma i činjenica), a veliku Istinu u XI. tezi o Feuerbachu („Filozofi su svijet samo različito interpretirali, radi se o tome da ga se promijeni“), mora se danas vratiti samome sebi – duhovnim sjedinjenjem pojedinca s Bogom. Time se ozbiljuje Povijest u svojoj suštini i u svojoj stvarnosti, ono zbiljsko i ono Umno. A Čovjek je uvijek povijesno biće, nikad samo historijsko.

Da skratimo: Čovjek je uvijek s biološkog aspekta: zemaljska prašina obasjana sjajem zvijezda. Čitava povijest svemira zapisana je u našim glavama. Odatle proizlazi da mi posjedujemo čitav svemir. Međutim, grijehom povijesnog postojanja ušli smo u Zaborav bitka (koje je postojanje, egzistencija). Tijekom čitave ljudske povijesti, koja je uvijek ujedno praktični razvoj naših ljudskih mogućnosti (u ovom slučaju čovjeka ranije ukratko opisanog), taj pad u zaborav može se protumačiti i kao povjesni grijeh čovječanstva/

ljudskosti čovjeka. S Heideggerom, kako sam to istraživala još u svom Magistarskom radu, „U umjetničkom se pro-izvođenju čovjeka stavlja u djelo Istina bitka“. To je „sebe-u-djelo-postavljanje-Istine – bitka.“ Odatle, nužno, umjetnički, znači: doista ljudski živjeti. Ovo pak, odgovara povjesnoj zbilji u kojoj je stvaralaštvo (ne nužno i revolucija) prevladavajući oblik postojanja. S drugim početkom, koji je kod Heideggera nužno Ereignis, Događaj (bitka), započinje nova faza ljudskog postojanja. Taj Ereignis, Događaj, ujedno je početak Drugog početka čovjekova postojanja. U Novom Životu očekuje se od čovjeka da živi zdravo, sveto i dostojanstveno. Zdravo ne samo u medicinskom aspektu nego i u moralnom, duhovnom, duševnom, psihičkom, fizičkom, ali ne manje i financijskom i društvenom. Sveto u smislu da, jednom oslobođen i otkupljen od grijeha te moralno i duhovno-duševno ozdravljen, pa dakle i fizički i psihički, društveno i financijski, vlastitim snagama i uz Božju pomoć ne dozvoli drugi pad te da se tome odupre uvijek kad je u kušnji. Najzad, dostojanstveno, tj. da živi ljudski i naprosto ljudski, sa svim svojim božanskim i drugim atributima, kao Čovjek u punom smislu te riječi. Tada se ozbiljuje Povijest.

U kršćanskoj teologiji vjerojatno bi ovdje bila riječ o Događaju otkupljenog i oslobođenog Čovjeka, kojemu su napokon svi grijesi oprošteni te on sada može započeti jedan sasvim novi život, život u svetosti, bez grijeha. U filozofiji je to moguće, ako već nije u društvenoj praksi koja je „sebe-proizvođenje-čovjeka-čovjekom“. Odgovornost, samodisciplina i samokontrola uma, duha i tijela osnovni su principi postojanja.

Istina, ili: još malo filozofije

Zašto lažemo, to je odveć duhovno i filozofsko pitanje. Najčešće to činimo da bismo prikrili Istinu o nama samima i o Bogu, koji je Istina, Istinska Istina. Jedna filozofijska misao glasi: „Istina jest podudarnost biti i činjenice.“ Prije svega, Istina JEST. Ona je ujedno sve što „Ja jesam“ u mikrokozmosu i u makrokozmosu, i kod Čovjeka (čovjeka) i kod Boga. Podudarnost, znači identitet, strana A odgovara strani B jedino ako je ova identična sama sa sobom i sa stranom A. No zašto biti i činjenice? Bit ili suština, esencija, stvari u ovom slučaju nužno mora odgovarati (mora se podudarati) sa iskustvenom činjenicom. Ako ne odgovara, a to je u humanoj naravi u određenim postotcima više nego jasno vidljivo, to je onda, po mišljenju autorice ovdje napisanog članka, bijeg od samog sebe, od drugog čovjeka, od svijeta i od Boga; rječju Ericha Fromma: „Bještvo od slobode.“ I ovdje je nužno vratiti se samom sebi, drugom čovjeku, svijetu i Bogu (kojim god redosljedom pošli) jer je riječ o otuđenju čovjeka. Vratiti se nazad (Bogu, čovjeku, Svijetu, samome sebi) znači pomiriti se (s Istinom, s onim što jest, bilo u empirijskom svijetu, svijetu stvari ili u duhovnom svijetu odnosno na nekoj drugoj razini). Zatim nužno Oprostiti (samom sebi, drugom čovjeku, svijetu, Bogu), pokajati se i odlučiti više ne grijesiti. Potpuno Kršćanska, katolička, dakle, univerzalna duhovnost, prisutna u svim religijama i važeća za svakog čovjeka i onime što se pod čovjekom podrazumijeva (ovdje mislim na mnoge neljude, koji samo imaju ovaj ljudski oblik, a zapravo su ubojice, kriminalci, ali i veliki lažovi).

Novi zavjet uči: Vrag je Otac laži.

U ranijem razmatranju rekli smo: bolest je posljedica grijeha.

Dakle i ovdje, iako trenutno nije riječ ni o kakvom egzorcizmu, radi se o Molitvi koju

upućujemo Bogu. Često ne znamo kome je upućujemo i tko je naš Otac. Isusova molitva glasi: „Oče naš...”

Molimo li imalo u laži, kažem imalo, čak i s prikrivenom laži na usnama ili u srcu, tada se doista više ne molimo našem Ocu Bogu nego Ocu Vragu. Nebeskom Ocu, dakako. Kako to ispraviti?

Duhovnost kroz povijest uči da na kraju dana treba napraviti tzv ispit savjesti i sve što s time slijedi. Činimo li doista tako, radeći na samome sebi, Božji duh će nas uvijek voditi k Dobru i Istini i njihovu smislu. U protivnom ostajemo zarobljenici laži, robovi laži koji vape za slobodom.

Ono što Duh može učiniti, a učinit će sve što ga zamolimo, jest prije svega obratiti pažnju na izgovorene riječi. Tako na primjer, iako je psovka grijeh, ona uvijek dolazi iz srca i upućena je drugoj osobi. Jednako tako i riječi koje izgovaramo i način na koji ih izgovaramo. Laž se otkriva u govoru i raz-govoru, dakako i u pisanju. To je zapravo prijenos Duha (zloduha) osobe A osobi B, ili skupini osoba, svijetu, Bogu.

Da ne bude zablude, laž je sastavni dio prirode čovjeka, ljudske naravi. Naš mozak nije savršen. Često se bojimo izreći istinu o nama samima, pa zato, čak i kada šutimo, neverbalnom komunikacijom izgovaramo tu istinu. Ali tada je ona barem istinita. U strukturi čovjekova govora uvijek se nađe pokoja laž. Krenimo svi u akciju ispravljanja laži. Bog je Istina. On jest Istina.

Ako je Istina o biti Istine ta da smo kroz čitavu povijest mišljenja živjeli u zaboravu bitka a bavili se „Istinom“ (ovdje istinom mišljenja i postojanja); (jer mišljenje je ovdje mišljeno kao niži stupanj duhovnosti, svojstven samo čovjeku – nakon kojega su u povijesti ljudskog postojanja uslijedile po stupnju duhovnosti informatika i znanosti), onda je Istina da smo kroz čitavu povijest mišljenja živjeli u laži. Vratiti se Istini značilo bi vratiti se onamo odakle je sve počelo, smislu postojanja, jer ono što pod atributom Boga mislimo kao Smisao jest ujedno ono u čemu živimo i što zapravo jesmo. Na višim stupnjevima duhovnosti ustanovili smo da „Ja jesam“ na svim stupnjevima svijesti, u svim oblicima. Zato u filozofiji i onaj cogito (ergo sum) kao misleći subjekt postojanja. Postojati u svom bivstvovanju (ljudskom postojanju) i biti „ja jesam“ na svim stupnjevima svijesti jest tražena istina o čovjeku, stvorenom na Božju sliku i priliku. Stoga, vratiti se nazad k Bogu jest cilj i smisao svakog filozofiranja i postojanja, na svim razinama i u svim oblicima te, napokon, kako u duhovnom sjedinjenju, biti jedno s Njim. Tada se ujedno može izliječiti i ova povijesna schizofrenija postojanja u kojoj je ja (ljudsko, humano ili nehumano ja) odvojeno od JA (Jesam, Koje je ovdje mišljeni Bog).

Tako je, najzad, poimanje Istine u filozofiji (a filozofija je prvo područje ljudskog Uma koje možemo opisati riječima, iako je na mjestu ispred nje umjetnost, a potom znanosti i informatika) od onog grčkog Aletheia, preko latinskog Veritas, zatim Mislećeg subjekta (cogito) pa naprosto Čovjeka, s Hegelom i Marxom, natrag se vratilo k onome Ja jesam, kako bijaše u početku povijesti. Time je zatvorena cjelina i otvara se prostor za Novi Početak, kako u povijesti, filozofiji i umjetnosti tako i u duhovnosti i životu općenito. Ovo što je danas aktuelno uobičajeno se naziva New Age, Novo doba.

RADUJMO SE NOVOM POČETKU

Umjesto zaključka:

Novo doba ili duhovnost Pakla

Novo doba službeno je započelo 1940. godine, nakon dolaska Hitlera na vlast i novih trendova u umjetnosti i književnosti poznatih pod imenom „Postmoderna“. Filozofija je s nešto kasnije umrlim predstavnikom Zapadnog Filozofiranja Martinom Heideggerom pala u „zaborav bitka“, ali se baš netom kasnije, s istim misliocem, dogodio „Događaj“ shvaćen kao Početak Novog Početka. Time se otvorio prostor nove duhovnosti.

Tehnika i informatičke znanosti, zajedno s onim informacijskima, preuzele su vlast i postavile se na mjesto Filozofije, s kojom je, ne zaboravimo, nakon objave Boga Mojsiju i višestoljetnog, višetisućljetnog postojanja Starog Zavjeta ili Svetog Pisma, rođena Europa i njezina misao. Kompjuterizacija i robotika do te su se mjere raširile da je kloniranje postalo sasvim uobičajena pojava a alijenacija čovjeka od drugog čovjeka i od svijeta, pa stoga nužno i od Boga, dostigla svoj najviši stupanj razvitka. Baš zato, potreba za Bogom (koji je ostao negdje daleko i visoko, umjesto da „leži“ u našim srcima i dušama) to je veća.

Na području medicinskih znanosti liječnik nije više naprosto liječnik, kako je to bilo u Grčkoj ili modernijim razdobljima; on je stručnjak za ovo ili ono područje, za ovo ili ono krvno zrnice, česticu, atom. Razmnožila su se istraživanja u psihijatriji čijih je stručnjaka danas kao nikad prije. Ono što je bio MIT u povjesti čovječanstva, početak čovječanstva, doba slike svijeta, danas se pri istom doživljaju smatra psihičkom bolesti i, „ne daj Bože“ da se u znanosti danas prizna na primjer fenomen Međugorja, jer objava Boga (Djevice Marije) čovjeku danas se u medicini također smatra duševnom ako ne i duhovnom bolešću. Nije onda čudno ni kada se radi o hrvatskom Mučeniku Alojziju Stepincu, kojemu izgleda da je dostatno pripisivati sve što „druge vlasti“ žele.

Doba informacijskih i informatičkih znanosti tek je na početku. Ili, kako sam rekla malo prije, započela je Nova duhovnost. S napretkom tehnike pad u duhovnosti sve je veći; ide se u sve dublje prodiranje Uma. Nismo više na vrhovima naših duhovnih aura misleći na iste kakavima se prikazuju sveci ili duhovi, sam Bog ili Isus. S Božjim prosvjetljenjem i zadatkom, pali smo duboko u nas same i, kako od nas traži moderno doba, cijela je Istina, pa i ono što se u filozofiji zove bitak ili suština, u nama samima. Podsjetimo, ista filozofija Čovjeka započela je najprije sa samim Marxom, posebno se razvila u mišljenju marksizma ili marksizama, ali svoj precizan početak ima tek u misli dvaju predstavnika egzistencijalizma: Jean Paul Sartrea i Martina Heideggera.

Duboko unutra čini se kao da za Boga više nema mjesta. Vrag ili Sotona, tj. naše bolesti i bolesna stanja, kao i bolesna društva pa i čitavo čovječanstvo, da ne spominjemo grijehe i grješne prilike, manifestiraju se u tom svijetu egzistencije kao normalna svakodnevnica. O načinima izlječenja već sam govorila. ALI, odlučimo li živjeti u takvom Paklu

(Vrag je gospodar Pakla u duhovnosti), gdje ćemo završiti? Ovo Novo doba ujedno je poziv na Novu duhovnu promjenu, od početka do kraja ciklusa.

Bog prosvjetljuje, prodire sve dublje u nas i naša mjesta tame i tmine. Čak i ono što se usuđujemo nazvati Vrag ili nepoznanica, od Boga je, kojega u nama samima trebamo prepoznati i vratiti Mu se kao Čistoj Dobroti, Istini i Ljubavi. Taj povratak u naš Božji zavičaj jest sam Put. Kako uči Kršćanstvo, ne samo Put, nego i Istina, i Život.

Na posljetku, evo što o svemu kaže evanđelist Ivan, na samom kraju Novog Zavjeta u *Otkrivenje*, 20.11-21-22.21, prije više od tisuću i devetsto godina godina:

Sud nad narodima, 20, ¹¹I vidjeh veliko bijelo prijestolje i Onoga što sjede na nj: pred licem njegovim pobježe zemlja i nebo; ni mjesta im se više ne nađe. ¹²I vidjeh mrtve, velike i male: stoje pred prijestoljem, a knjige se otvoriše. I otvori se jedna druga knjiga, knjiga života. I mrtvi bijahu suđeni po onome što stoji napisano u knjigama, po djelima svojim. ¹³More predade svoje mrtvace, a Smrt i Podzemlje svoje: i svaki bi suđen po djelima svojim. ¹⁴A Smrt i Podzemlje bili su bačeni u jezero ognjeno. Jezero ognjeno – to je druga smrt: ¹⁵tko se god ne nađe zapisan u knjizi života, bio je bačen u jezero ognjeno.

NOVO NEBO I NOVA ZEMLJA

Nebeski Jeruzalem

21,¹I vidjeh novo nebo i novu zemlju jer – prvo nebo i prva zemlja uminu; ni mora više nema. ²I Sveti grad, novi Jeruzalem, vidjeh: silazi s neba od Boga, opremljen kao zaručnica nakićena za svoga muža. ³I začujem jak glas s prijestolja:

»Evo Šatora Božjeg s ljudima!

On će prebivati s njima:

oni će biti narod njegov,

a on će biti Bog s njima.

⁴I otrt će im svaku suzu s očiju

te smrti više neće biti,

ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti

jer – prijašnje uminu.«

⁵Tada Onaj što sjedi na prijestolju reče:

»Evo, sve činim novo!«
 I doda: »Napiši: Ove su riječi
 vjerne i istinite.« ⁶I još mi reče:
 »Svršeno je!
 Ja sam Alfa i Omega,
 Početak i Svršetak!
 Ja ću žednomu dati
 s izvora vode života zabadava.
⁷To će biti baština pobjednikova.
 I ja ću njemu biti Bog,
 a on meni sin.
⁸Kukavicama pak, nevjernima i okaljanima,
 ubojicama, bludnicima,
 vračarima i idolopoklonicima
 i svim lažljivcima
 udio je u jezeru
 što gori ognjem i sumporom.
 To je druga smrt.«

9

Novi Jeruzalem

I dođe jedan od sedam anđela što imaju sedam čaša punih zála konačnih te progovori sa mnom: »Dođi, pokazat ću ti Zaručnicu, Ženu Jaganjčevu!« ¹⁰I prenese me u duhu na goru veliku, visoku i pokaza mi sveti grad Jeruzalem: silazi s neba od Boga, ¹¹sav u slavi Božjoj, blistav poput dragoga kamena, kamena slična kristalnom jaspisu; ¹²okružen zidinama velikim i visokim, sa dvanaest vrata: na vratima dvanaest anđela i napisana imena dvanaest plemena Izraelovih. ¹³Od istoka vrata troja, od sjevera vrata troja, od juga vrata troja, od zapada vrata troja. ¹⁴Gradske su zidine imale dvanaest temelja, a na njima dvanaest imena dvanaestorice apostola Jaganjčevih.

¹⁵Moj subesjednik imaše mjeru, zlatnu trsku, da izmjeri grad, vrata njegova i zidine.

¹⁶Grad se stere u četvorini: dužina mu jednaka širini. On izmjeri trskom grad: dvanaest

tisuća stadija – dužina mu i širina i visina jednaka. ¹⁷Izmjeri i njegove zidine: sto četrdeset i četiri lakta po čovjekovoj mjeri kojom je mjerio anđeo. ¹⁸Zidine su gradske sagrađene od jaspisa, a sam grad od čistoga zlata, slična čistu staklu. ¹⁹Temelji su gradskih zidina urešeni svakovrsnim dragim kamenjem: prvi je temelj od jaspisa, drugi od safira, treći od kalcedona, četvrti od smaragda, ²⁰peti od sardoniksa, šesti od sarda, sedmi od krizolita, osmi od berila, deveti od topaza, deseti od krizopraza, jedanaesti od hijacinta, dvanaesti od ametista. ²¹Dvanaest vrata – dvanaest bisera: svaka od svoga bisera. A gradski trg – čisto zlato, kao prozirno staklo.

²² Hrama u gradu ne vidjeh. Ta Gospod, Bog, Svevladar, hram je njegov – i Jaganjac! ²³I gradu ne treba ni sunca ni mjeseca da mu svijetle. Ta Slava ga Božja obasjala i svjetiljka mu Jaganjac! ²⁴Narodi će hoditi u svjetlosti njegovoj, a kraljevi zemaljski u nj donositi slavu svoju. ²⁵Vrata mu se ne zatvaraju obdan, a noći ondje i nema. ²⁶U nj će se donijeti slava i čast narodâ. ²⁷Ali u nj neće unići ništa nečisto i nijedan tko čini gadost i laž, nego samo oni koji su zapisani u Jaganjčevoj knjizi života.

22, 1 I pokaza mi rijeku vode života, bistru kao prozirac: izvire iz prijestolja Božjeg i Jaganjčeva. ²Posred gradskoga trga, s obje strane rijeke, stablo života što rodi dvanaest puta, svakog mjeseca svoj rod. A lišće stabla za zdravlje je narodima. ³I neće više biti nikakva prokletstva. I prijestolje će Božje i Jaganjčevo biti u gradu i sluge će mu se njegove klanjati ⁴i gledati lice njegovo, a ime će im njegovo biti na čelima. ⁵Noći više biti neće i neće trebati svjetla od svjetiljke ni svjetla sunčeva: obasjavat će ih Gospod Bog i oni će kraljevati u vijeke vjekova.

⁶I reče mi: »Ove su riječi vjerne i istinite jer Gospod Bog, nadahnitelj prorokâ, posla svoga anđela da on pokaže slugama njegovim što se ima dogoditi ubrzo. ⁷I evo, dolazim ubrzo! Blago onomu koji čuva riječi proroštva ove knjige!«

⁸Ja, Ivan, čuo sam i vidio sve ovo. I kad sam to vidio i čuo, padoh pred noge anđelu koji mi to pokaza da mu se poklonim. ⁹A on će mi: »Nipošto! Sluga sam kao i ti i braća tvoja proroci i svi koji čuvaju riječi ove knjige. Bogu se pokloni!«

¹⁰A zatim će mi: »Ne zapečati riječi proroštva ove knjige jer – vrijeme je blizu! ¹¹Nepravедnik neka samo i dalje čini nepravdu! Okaljan neka se i dalje kalja! Pravednik neka i dalje živi pravedno! Svet neka se i dalje posvećuje!«

¹²»Evo, dolazim ubrzo i plaća moja sa mnom: naplatit ću svakom po njegovu djelu!«

¹³»Ja sam Alfa i Omega, Prvi i Posljednji, Početak i Svršetak! ¹⁴Blago onima koji peru svoje haljine: imat će pravo na stablo života i na vrata će smjeti u grad! ¹⁵Vani pak ostaju psi i vračari, bludnice, ubojice i idolopoklonici i tko god ljubi i čini laž.«

¹⁶ ZAVRŠETAK »Ja, Isus, poslah anđela svoga posvjedočiti ovo po crkvama. Ja sam korian i izdanak Davidov, sjajna zvijezda Danica.«

¹⁷ I Duh i Zaručnica govore: »Dođi!« I tko ovo čuje, neka rekne: »Dođi!«

Tko je žedan, neka dođe; tko hoće, neka zahvati vode života zabadava!

¹⁸ Ja svjedočim svakomu tko sluša riječi proroštva u ovoj knjizi: Tko ovomu što doda, Bog će njemu dodati zla napisana u ovoj knjizi. ¹⁹ I tko oduzme od riječi proroštva u ovoj knjizi, Bog će mu oduzeti udio na stablu života i na svetom gradu – na svemu što je napisano u ovoj knjizi.

²⁰ Svjedok za sve ovo govori: »Da, dolazim ubrzo!«

Amen! Dođi, Gospodine Isuse! ²¹ Milost Gospodina Isusa sa svima!

Misao: Čovjek-Bog

Meditatio: *Ja jesam, na svim stupnjevima svijesti, u svim oblicima* (svijesti)

Contemplatio: ovdje napisano

Actio: HVALIM TE BOŽE NA NEBU I NA ZEMLJI!

Ja sad tvrdim: Bitak jest, ali i ne-bitak jest., tj. i ne-bitak jest bitak, dakle samo bitak jest.

U duhovnosti pod tim mislim da čak i nesvjesne dijelove sebe možemo i moramo osvijestiti. To mislim pod „svjesnost bića“, pa onda, dakle, na red dolazi i samosvijest postojanja.³²

32 Sartre je napisao L'Être et le Néant - Bitak i Ništa (u drugom prijevodu Bitak i Ništavilo) a Heidegger Sein und Zeit - Bitak i vrijeme, nekako u isto vrijeme. Ovaj drugi egzistencijalist govorio je i o „zaboravu bitka“ kao i o „bitku k smrti“, ali i o „Ereignisu“, Događaju Drugog početka. Malo prije njih i Nietzsche je govorio o nihilizmu.

Podimo redom. Ja tvrdim: Bitak jest, ali i ne-bitak jest (kao A i Ne-A u Fichtea). Bitak naprosto jest. Dakle, bitak jest (sve što jest i ono što jest). O drugome se ne govori, nema mjesta ni vremena. To je vječnost. Bitak jest cijelu vječnost, jer on naprosto i jedini jest. Bitak jest sve što jest. Stoga, dakle, bitak jest ono što jest na način mišljenja i samosvijesti, ali i ono što nije na način mišljenja ili spoznajne samosvijesti i svjesnosti subjekta i sebe.

Kada je stari filozof rekao „bitak jest, ne-bitak nije, odnosno ne-bitka nema“, isti se tu postavio vrlo ograničeno obzirom na svijet. Isto tako i Descartes, kada se ograničio samo na misleći subjekt (res cogitans), pa onda, nadalje, i Heidegger kada je bitak ograničio na vrijeme.

Tako isto i Bog jest sve što jest. U izreci „Ja jesam“ taj koji jesam i sve što jesam, sve što jest - stoji da samo Bog jest. Samo Bog postoji. Bog jest sve što postoji. I, također, Bog je vječan.

Kada za sebe kažemo „ja jesam“ ili, u množini, „mi jesmo“ onda mislimo na sve što jesmo, mi u toj izreci kažemo da jesmo sve što jesmo. Mi jesmo i misleći subjekti, ali i ne misleći subjekti, istovremeno. Tko je rekao da naša krv misli, ili da naše kosti misle? Ipak, čovjek kao takav, kako ga je odredio Descartes, jest misleći subjekt. Naravno, za filozofiju, ali možda ne i za medicinu i za znanost.

S druge pak strane, mi možemo i kosti i krv dovesti do svjesnosti postojanja i bivanja u prostoru i vre-

III. UMJETNOST, LJEPOTA, DOBROTA

Treća tematska cjelina

– **Zadaća filozofije nije da daje odgovore, nego da postavlja pitanja** –

Zašto Umjetnost? Što je Ljepota? Čemu Dobrota?

U ranijim smo duhovnim razmatranjima razmotrili Ljubav i Istinu. Ljubav je prapočelo, praosnov svega i bez nje se ni danas niti uopće ne može. Istina je JA JESAM na svim

razinama s(a)vijesti i u svim oblicima. Dobrota je, najopćenitije uzevši, suprotnost Zlu, njegova opreka.

Ljubav poznaje Kršćanstvo, točnije, s Isusom iz Nazareta je Ljubav ušla u duhovnost i duhovni život općenito. Istina i Dobrota pripadaju ranijim religijama i vjerovanjima, Židovstvu i Mazdaizmu (Zoroastrizmu). Oprost Židovstvo poznaje kao molitvu Bogu i time ishođeni dar od Boga za nešto loše učinjeno, za zlo djelo, čin ili radnju nasuprot Dobre, a ne kao nešto učinjeno iz Ljubavi ili iz nedostatka, pomankanja ljubavi. Ovdje je riječ o univerzalnoj Ljubavi kakva se slavi u religijama. Mazdaizam (Zoroastrizam), koji je ujedno najstarija monoteistička religija u povijesti čovječanstva AKO NE i najstarije vjerovanje uopće, temelji se na razlikovanju Dobra od Zla, prioritet pripada Dobru. Odatle u grčkoj filozofiji korijene vuče Platonova ideja Dobra kao najuzvišenija među svim idejama. Bog jest čista Dobrota, Dobro Uopće.

Tako smo od najmlađeg monoteističkog vjerovanja, Kršćanstva (Ljubav) preko Židovstva (Istina) stigli do treće tematske (duhovne) cjeline: Zoroastrizma, odnosno Bog jest Dobro(ta).

Naše početno pitanje glasi: Čemu Dobrota? Prioritetno: za usavršavanje duše (na putu do Boga, koji je cilj i smisao svega postojanja).

Zašto umjetnost? – jest drugo, odnosno naslovno početno, pitanje. Ne: Zašto umjetnost u svijetu tehnike?³³ nego: Zašto umjetnost općenito? Odmah ću na kratko naznačiti da je menu odnosno vječnosti. Kada spoznajemo cjelovitost čovjeka, spoznajemo sve što on jest. Tako je čovjek Čovjek tek kada je cjelovit i potpun u svojoj svjesnosti i samosvjesnosti. Takav čovjek jest naprosto svjetlost; i za njega kažemo on jest.

Vjerujem da je i cijeli, ako ne biljni i životinjski, onda barem ljudski svijet ispunjen svjesnošću i samosvjesnošću sebstva, pa dakle i mislećeg bitka. Ali kao što je i Aristotel to utvrdio još u Antici, sve što postoji ima dušu, tako i biljke i životinje. Stoga su i one subjekt i objekt svjesnosti. Mi ne znamo kako one misle niti su dakako objekt ili subjekt filozofiranja. No kad govorimo o svjesnosti, o Bogu kao Čistoj svjesnosti i Svjetlosti, o Bitku kao svjesnosti i Samosvjesnosti mislećeg Uma, onda i ovo mora postati predmetom našeg razmatranja mišljenja.

33 Vidi o tome više u mom diplomskom radu: „Umjetnost i revolucija u djelu Dan-ka Grlića“/objavljenom također u cjelini u Spomenici Danku Grliću (1923-1984): „Umjetnost i revolucija“; Naprijed, Zagreb, 1989.

umjetnički prvi i najstariji oblik izražavanja čovjeka i komunikacije čovjeka s Bogom; način na koji je zabilježen i sam početak povijesti čovječanstva. Shodno tome, pitanje: zašto umjetnost? – upućuje na povratak čovjeka (duše) Bogu, tj. na najiskonskiji oblik ljudskog postojanja, jači čak i od Istine, jer izražava podsvjesno i nesvjesno, ono iskonsko (prvobitni MIR). Umjetnički, nastavljajući svoju mladenačku misao, značilo bi istinski ljudski život. U ovom istraživanju povezujem se s ranijim istraživanjima na području filozofije i duhovnosti: umjetnički tj. stvaralački i samostvaralački život čovjeka jedino tako pojmljivog kao povijesnog bića (bića mogućnosti).

Što je Ljepota? – slijedeće je pitanje, odmah nakon pitanja o Umjetnosti. Ako bude mjesta i vremena, govorit ćemo također i o biti Umjetnosti (Istine i Ljepote, pa dakle nužno i Dobrote). Ovdje će prije svega biti riječ o Ljepoti Duše, neskrivenosti odnosno razotkrivenosti bitka i bića (kako je to lijepo izrazio još Martin Heidegger), ali i o smislu postojanja i Života općenito. Nakon toga postat će po sebi jasno i osmišljeno pitanje: „Čemu Dobrota“. Ukratko, Ljepota je način izraza Duše da se svidi Bogu, na svim stupnjevima svog usavršavanja, ako već ne i savršenstva.

Važnije od svega do sada rečenoga jest povratak Čovjeka prvotnome: Bogu, Dobru, odnosno Dobroti.³⁴

I. – „Bolest je posljedica grijeha“. Kao prva mi je nadošla spoznaja o vlastitom grijehu počinjenom nad samom sobom, i to u dva navrata. Oprostiti znači izliječiti se. Oprostiti sebi znači oprostiti (svijetu i) Bogu; tada ujedno oprašta Bog i opraštam ja sama sebi. Eto, tu smo na području mog ja, manjeg od gorušičina zrna.

II. – „Sva dosadašnja Velika Umjetnost jest prošlost“ – tumačio je G. W. F. Hegel. Ima tu istine. No, ako je velika, umjetnost je nužno budućnost, mogućnost čovjeka da bude nešto drugo, nešto bolje, humanije, svetije. Krenimo u fazu ozdravljanja.

Pad u duhovnom razvitku čovjeka

Jesmo li umjetnici kada dišemo, živimo, postojimo kao ljudi – ili je nužno da budemo slikari, pisci, pjesnici,...? Jesmo li umjetnici kao ljudi danas, u svijetu tehnike, tehnologije, informatike i robotike, kada je čovjek čovjeku postao najveća nepoznanica u povijesti postojanja i kada svaki čovjek, već s mobitelom u ruci, „posjeduje“ cijeli svijet a ne primjećuje čovjeka koji je fizički pored ili uz njega? Je li čovjek, ako je čovjek, i danas povijesno biće? To je bilo još Grličćevo (1923-1984) pitanje. Ima li umjetnosti danas? Je li čovjek i danas biće mogućnosti? Ili smo robovi? Nismo više ljudi? A nismo ni naprosto životinje? Da li ono životinjsko u čovjeku, danas više nego ikada, u svakom čovjeku, izbija na vidjelo? Ili smo prenatrpani informacijama? Nije li i tzv. umjetnost postmoderne i s njom istovremen karizmatički pokret zapravo duhovni pad čovjeka, pad u duhovnom razvitku čovjeka? Jesmo li još uvijek ljudi ili smo tek obučeni u ljudsku kožu sačinjenu od krvi i mesa? Možda smo ljudi, ali ne više onako sveti kako smo bili u ranijoj povijesti? Možda je ovo razdoblje postmoderne i s njom „silazak Duha na Zemlju“, kako se to

34 Koliko ću ući u meditacije, to doista ne mogu riječima opisati. Potruditi ću se ljudskim jezikom ovdje opisati neke istine.

laički kaže, napredak u ljudskoj historiji, ali, je li uistinu i u povijesti ljudskog postojanja, u čovjekovoj povijesnosti, njegovoj suštini, onome što ga čini čovjekom? Ranije sam već napomenula da je riječ o Božjem prosvjetljenju čovjeka, o ulasku u mračne, najmračnije predjele Uma. Eto, tu se danas zbiva sva ljudska povijest. Zapravo smo robovi vlastite egzistencije.

Postavili smo pitanje; neka ga budućnost čovjeka dovrši.

Što je Ljepota? Čemu dobrota?

Ima li ljepote u takvoj egzistenciji? Koliko nam je duša doista lijepa?

Kod nekih ljudi „pakao“ je plići, kod nekih dublji. Pod „paklom“ duše ovdje mislimo na neobuzdane predjele nas samih. Koliko se predajemo „paklu“, nesvjesnoj i podsvjesnoj, nagonskoj strukturi, instinktima, onom životinjskom, toliko smo, izgleda, danas više ljudi. Gdje se izgubio Čovjek? Čovjek sa svojom božanskom umjetnošću, filozofijom, smislom za lijepo, za savršeno? Ili se danas podrazumijeva bolesnim netko tko uopće pomisli na takvo što?

Smatram da se s tim duhovnim padom ne samo izgubio čovjek i sve njemu svojstveno (umjetnost, ljepota, dobrota, istina, ljubav) nego da mu je, tim više, sam Bog potrebniji nego ikada ranije.

Čovjek vapi za Bogom, uzdiže k Njemu ruke, klanja Mu se, a ne može si pomoći. To je bolest vremena. Ako smo suvremenici, sudionici u tom vremenu, onda smo nužno i sami bolesnici. Ili smo se rodili u nekom „krivom“ vremenu – što još uvijek mnogi za sebe kažu – pa se danas igramo lovice u potrazi za smislom i besmisлом. Tako su pisali i Herbert Marcuse i Erich Fromm u potrazi za „Zdravim društvom“. Gdje je ljepota postojanja? U čemu se sastoji duhovna – društvena zbilja? Gdje se sakrila Istina (bitka), smisao postojanja? Što je još Tajna između Čovjeka i Boga?

Politika, koja predstavlja svijet laži i informacija, preuzela je vodstvo. Još donedavna su to činili filozofi na kraljevskim dvorima. Danas je bitno znati lagati i obmanuti narod, tome uči cjelokupna retorika. Pa i ova (Hrvatska) „demokracija“ u kojoj svatko ima pravo na mandat, ili barem da postane gradonačelnikom – dovoljno je da navrši 18 godina i da se kandidira – sve je drugo nego istinska demokracija. Čak nije ni slična onoj Atene i Rima. Čovjek je, danas više nego u doba vrhunca Grčke filozofije i učitelja velikog Aleksandra Makedonskog, velikog Aristotela, politička životinja, pravi *zôon politikón*. Ova „kapitalistička“ „demokracija“ jest vladavina šačice novcem i prestižem zarobljenih pojedinaca nad masom robova koji im plješču, ili ne plješču, ali nemaju (političke) moći da im se suprotstave. Kamo to vodi? Gdje je ljepota postojanja? Gdje se sakrila Istina? Gdje je Bog?

Bog kao da i danas govori: „Ja jesam, bio sam i bit ću – taj koji jesam“.

Riječ je o Istini bitka, o Istini Postojanja.

Martin Heidegger je poučavao ovako: „U umjetničkom se djelu sakrila Istina bitka“ (*O biti Istine*). Za nas vrijedi naizgled samo malo, ali u biti bitno izmijenjeno, gledište: U umjetničkom se proizvođenju čovjeka čovjekom sakriva ljepota postojanja koja je, ujedno, Istina bitka.³⁵

Htjela bih učiniti korak dalje.

Pod Čovjekom-Umjetnikom ne mislimo na umjetnika u pukom smislu te riječi, bez obzira bio on akademski unaprijeđen ili samouki slikar ili pjesnik... Pod Čovjekom-Umjetnikom mislimo na Čovjeka kao povijesno biće, jer je samo kao „Umjetnik“ – stvaralački i samostvaralački izražena osobnost svakog čovjeka – sposoban zvati se Čovjekom, Čovjekom s velikim Č, u punom i jedinom, istinskom smislu te riječi.

No danas je Čovjek, zajedno sa svojim kvalitetama i doista ljudskim stvaralačkim mogućnostima, naizgled i/ili doista pao u zaborav. Taj pad koji opisujemo traži i svoje uzdizanje (k bitku). Kako da to pojasnimo?

Uvijek je čovjek bio biće mogućnosti, što znači: ili jest ili nije Čovjek. Očito, danas je ne-čovjek. Rob postojanja a ne gospodar.

Gospodar: „Ja jesam, bio sam i bit ću – taj koji jesam“ prodro je duboko u Zemaljsku i ljudsku tminu i osvjetlio naše mračne trenutke. Ipak, zrak koji udišemo pa i takozvana prana više nisu „čista ljubav“; prije svega ne zato što je zrak zagađen, osim možda na vrhuncima Tibeta – mjestu takvih meditacija; ratovi su posvuda, najviše vođeni ljudskom pohlepom i požudom: imati umjesto biti, o čemu je govorio još Shakespeare; a i kad je riječ o informatičkom i informacijskom kao i robotičkom napretku na području znanosti, doista je nužno govoriti o zaboravu humaniteta, ljudskosti. Gdje smo sada? Što smo? Tko smo? Odakle dolazimo? Kamo idemo?

Definicija čovjeka, koju mi je u nasljeđe ostavio profesor Mihovil Pansini, s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 80-ih godina XX. stoljeća, doista me i danas oduševljava i potiče na razmišljanje: čovjek je zemaljska prašina obasjana sjajem zvijezda.

Možda smo doista samo prašina i ništa više, ovdje se misli na kemijsku strukturu zemaljskih elemenata međusobno povezanih i spojenih u ljudskom obliku. Da li smo doista samo to? Za liječnika možda jesmo. Ali za filozofa koji poznaje *res cogitas i ergo* sigurno nismo. Nismo to ni za umjetnika. Ali za samog Boga možda je to i previše što jesmo.

Istina je da smo satkani od ljubavi jer ljubavlju se prožima svaka čestica i atom, svaki

35 Opširnije istraživanje na tu temu objavljeno je u mom magistarskom radu: „Događaj i mogućnost čovjeka-umjetnika; premisa za pitanje mogućnosti zasnivanja misaonog odnosa Grlića i Heideggera“; Zagreb, 1990.

kemijski element. Gdje nema ljubavi tamo je problem, ako ne i bolest.

Već smo vidjeli, danas je sve manje ljubavi za čovjeka, čovjek je danas na najvišem stupnju otuđenja od drugog čovjeka.

Ono što je bolest pojedinca u medicini; nedostatak ljubavi; to je na višem stupnju razmatranja gledano iz istog aspekta društvena bolest, bolest suvremenog društva. Ne mislim ovdje govoriti o ratnim okolnostima jer sve što je rat nema veze sa zdravljem, iako je borba pojedinca karakteristična svakom čovjeku, još od postanka. Bolesno je čovječanstvo, koje se bori ili ne bori samo sa sobom, protiv sebe samog.

Baš bi se kod ove borbe htjela na trenutak zadržati.

U filozofiji je do danas sve rečeno, i dijalektika, i revolucija, i pacifizam, i humanizam, i idealizam, i egzistencijalizam, pa i marksizam,...

Ali ipak, danas govorimo o duhovnoj borbi čovjeka i njegovoj ljudskoj opredijeljenosti za Dobro. Stara religija. Zoroastrizam. Mazdaizam. Prvo vjerovanje čovjeka. Ujedno i povratak Čovjeka kao čovjeka samome sebi i Bogu koji je čista Dobrota.

Nakon što je Bog, koji je Ljubav, u Liku Isusa Krista iz Nazareta došao na Zemlju „radi grješnika“ i ostavio svoga „Duha Svetoga“ i na taj način izliječio čovjeka grješnika, te nakon što smo se Isusom oslobođeni i otkupljeni, opravdani i ozdravljeni, vratili Bogu i Njegovim Božjim Zapovijedima prenesenim po Mojsiju, sada smo, napokon, u posljednjem stupnju duhovnog sjedinjenja koje je ujedno i otkupljenje i ozdravljenje i posvećenje, u predaji iskonskom arhajskom Bogu- Dobroti.

Duhovno sjedinjenje s Čistom Dobrotom zadatak je meditacije koja slijedi.

Očito je da se jedino tako mogu izliječiti one čak i fizički najteže bolesti, duhovnim putem, predajom i borbom. Filozofija ovdje više nema što reći. Zadatak je humanog Čovjeka suvremenice da posvjedoči i da ozdravi tim putem. Također i svako krvno zrnice i/ili stanica u pojedincu, ali i svaki nemir u svijetu pa i u svemiru.

Noseći u sebi i pokazujući svijetu valjanost Kantova imperativa, kao i Zvezdano Nebo nad nama i moralni zakon u nama i, ne zaboravivši da se bez Boga ne može, svatko od nas suvremenika morao bi, nakon ove opširne meditacije i kontemplacije, moći, s pravom, ustvrditi: Od Boga sam poslan-a, Bogu se vraćam.

IV. ENERGETSKA STRUKTURA ČOVJEKA

Kad je Čovjek jednom tako potpuno otvoren od Boga i predan Bogu na svim stupnjevima svijesti i svjesnosti, jasno je da zrači i svijetli svim energijama, različitih oblika i duljina. Zapravo, sam čin otvaranja i predaje Čovjeka Bogu ujedno je otvaranje novih energetskih polja kojima se ljudi međusobno privlače, pa tako i biljke i životinje. Evo zašto ujedno kažemo da je netko pozitivan netko negativan, ili da je k sebi privukao negativca odnosno da mu se ništa bolje u životu nije moglo dogoditi ili slično. Koliko smo duhovno-energetski otvoreni toliko k sebi privlačimo druge energije, istih ili sličnih udaljenosti ili oblika. Ovdje sad dakako nije samo riječ o božanskoj energiji ili energijama nego i o bio-energiji čovjeka odnosno energijama ljudi.

Imamo pred očima sliku Krista koji k sebi privlači grješnike koji mu se utječu. Zamislite koliko nas ima na kugli zemaljskoj i u svemiru koji svakodnevno, u svakom trenutku, dolazimo Kristu. Velika je to duhovno-energetska spretnost i moć.

Ako bude prilike govorit ću kasnije i o Kristovim energijama odnosno energetskim strukturama.

Najčešći uzrok bolesti su naša začepljena odnosno neprohodna duhovno-energetska polja. Kada ista duhovno osvjetlimo i posvijestimo i energetski oslobodimo, vlastitim snagama ili uz pomoć terapeuta ili i farmaka, tada je moguće započeti i ozdravljenje, proces ozdravljanja koji često nije kratkotrajan, iako je učinkovit.

Kada je riječ o tzv. bioenergiji, energiji koja se s čovjeka prenosi na čovjeka, tada je važno da je terapeut zdrav u svim segmentima i specijaliziran za takvo liječenje. Drukčije bi pacijent mogao na sebe prihvatiti i terapeutovo „negativno polje“ što bi moglo također loše utjecati na ishod.

Kada je riječ o božanskoj energiji, za koju je ovdje u prvom redu pripremljen terapeut, ali ne mora značiti da nije i pacijent, tada je Bog taj koji liječi, samo kroz terapeutove ruke i pacijentovu otvorenost. Sve se predaje u Božju volju, ali ne predaje se i sama Volja, koja mora biti čvrsta i pozitivna. I s vjerom i nadom u pozitivan ishod, baš kako to doliči svakom pravom vjerovanju.

Bog liječi.

Čovjek liječi.

Dvije riječi o tome.

Možemo reći i da biljka liječi ili bar ima ljekovita svojstva, pa i životinja, i stvar, i zrak, i voda.

Sve što postoji ima ljekovita svojstva. Mi smo Zemljani i sazdani smo od elemenata Zemlje, ovih u jednoj onih u drugoj kakvoći i količini. Zato se može reći da liječimo jedni

druge. Sazdani od Boga, također kažemo i da nas Bog liječi. Jer, kako to reče veliki Baruch de Spinoza, Bog se može shvatiti i kao Priroda.

Biljka ne mora nužno biti trava ili čaj a da bi bila ljekovita. Nekome pomaže i cvijet ili samo pogled na stablo (na primjer stablo lipe ili čempresa). Ne hranimo se bez razloga biljkama raznih vrsta.

Također od životinje nije hranjivo samo meso. Lijepo je znati da i kućni ljubimci kao pas ili mačka imaju svoje energije i znatno pomažu čovjeku svojim energijama u duhovnoj i bio-energetskoj strukturi. Nekim pustolovima odgovaraju pustinje ili prašume kao mjesta ozdravljenja jer se tamo akumuliraju energije potrebne za njihov duhovni i biološki rast i razvoj, jednako kao što drugima pomaže čisti zrak Himalaja te molitva i meditacija.

Zašto onda baš Čovjek i baš Bog – liječi?

Osoba s karcinomom ili trombom u plućima sigurno neće ni pomisliti da bi je afrička prašuma mogla izliječiti. Obraća se Bogu i čovjeku, najvjerojatnije liječniku specijalistu medicine. Svevišnji, sveprožimajući i sveznajući Bog, zna najbolje rješenje za svakoga od nas. Netko će, subjektivno, bolest prihvatiti kao kaznu a netko kao pomoć za druge, netko kao poziv na utakmicu života, a netko pak kao predaju, ovisno od pojedinca do pojedinca. Netko će, opet, zagrliti svog psa i reći mu: hajdemo prošetati do šume. Naravno, svatko će u takvom stadiju napasti bolesti zaželjeti udahnuti svježi zrak i poželjeti popiti gutljaj čiste izvorske vode.

Obraćamo se Čovjeku najčešće zato što su i sami gubitci energije negdje na humanoj razini. Obraćamo se Bogu jer On sve zna i vodi nas svojim svetim putem. Ali Bog i liječi. Iscjeljuje nas svojim načinima oslobođenja i otkupljenja, obraćenja. Bog u nas udahnuje novi život, stvari sagledavamo iz druge perspektive, otvaraju se u nama nove energije koje nas pokreću i koje su ne rijetko jače od onih starih koje nastojimo prevladati. Bog nam dovodi u susret ljude i postavlja situacije namijenjene baš nama. Ti ljudi, te situacije, baš su za nas ovdje i sada. Ako riješimo neki konflikt na „makrokozmičkoj“ razini sigurno smo si i sami pomogli riješiti ga i na onoj unutarnjoj, mikro-razini.

Kroz ljudska usta i u raznim situacijama i prilikama ili neprilikama Bog progovara i daje nam savjet i uputstvo, baš taj Bog kojeg nigdje ne vidimo i ne osjećamo. Bog je prisutan. On često radi i djeluje i kroz umijeće liječnika, unatoč svom njegovom ili njezinom individualnom znanju i spretnosti. Često upravo Bog liječi. Važno je predati se njegovoj svetoj volji.

Na nižoj energetskoj razini, gdje je čovjek čovjeku jedini oslonac, kažemo da liječi čovjek, bioenergija, ali i opet samo Božjim dopuštenjem. U protivnom, već sam napomenula, ishod može dovesti do raznih pa i negativnih posljedica.

Duhovnost uči: bolest je posljedica grijeha.

U religijskom sustavu, Isus je došao na Zemlju radi čovjeka grješnika, da ga iscijeli i oslobodi, izliječi i otkupi, i privede u život vječni.

Često su naši energetski čvorovi upravo ondje gdje je grijeh. Malo dijete nema grijeh ali njegovi preci možda i vjerojatno imaju. U duhovnosti se ide sve do unazad 14 generacijskih koljena. Grijeh se osim toga u slobodnom prijevodu može prevesti i kao pogreška.

Dakle, Bog liječi. U ovom slučaju liječi Isus. Makar samo kroz razne molitvene cje-line i karizmatičke susrete, oprostjenje i odrješenje, sakramente, post i molitvu, kako kroz cijelu povijest tako i sada.

Štoviše, kada je riječ i o ostalim religijama i religijskim pokretima, uvijek Bog liječi.

V. DUŠA: MOZAK – SRCE

Mozak je središte svih naših misli i drugih svjesnih i nesvjesnih radnji. Srce je središte ljudskih emocija. Njihova spojnica čini dušu, a ona je mjesto gdje stanuje Bog.

Bog se u početku uzimao kao stvoritelj svijeta, sasvim odvojen od čovjeka. Tijekom povijesti mišljenja i duhovna iskustva su se mijenjala, napredovala, pa se i Boga počelo razmatrati i doživljavati kao ne više nešto odvojeno i općestojeće nego kao „sa nama Bog“, Bog u svijetu, zatim i kao Bog čovjekom postao. Dakako, razmatralo ga se uvijek ili gotovo uvijek i kao Prirodu.

Boga ili Prirodu već su pokušali shvatiti i stari Grci i Indijci, zatim Zen Buddhisti i Buddhisti, pa kasnije i zrelija europska filozofska misao. Boga dakle kao sve što nas okružuje, uključujući i nas same, a ne samo kao Osobu koja je postala Čovjekom radi grješnika. Bog ili Priroda jesu ujedno stabla, biljke, drveće, cvijeće, trava, zemlja i sve što je na njoj, te životinjski i ljudski svijet, u širem smislu, i sve što je time dohvaćeno.

I, kako sad odjednom, Bog Čovjek-om postao? Radi grješnika? Ne znači li to da je ta ista priroda koja nas okružuje zapravo i u nama samima, u našem mozgu, našem srcu? Tamo naime nisu samo upisane Božje zapovjedi po novijoj duhovnosti, već se cijeli svemir i sve što je u njemu, sve što mu pripada, tamo smjestilo. A Čovjek je Čovjek koliko Ljubi, ljudskim srcem, dakako sve oko njega, i biljke, i životinje i stvari, i drugog čovjeka i samog sebe te istovremeno on je Čovjek koliko je mislima povezan sa svime i u svemu. I to, štoviše, dobro će nam poslužiti Kantov kategorički imperativ, ako se prema svemu ponaša barem moralno ako već ne i božanski. Dakle, u našim mislima i u našim emocijama stanuje Bog. Skriveni Bog, koji se krštenjem razotkriva I kao duša objavljuje svijetu.

Teško je još i danas odrediti sadržaj, opseg i doseg pojma i značenja Duše. Općenito se smatra da Duša postoji i da je nekad bila jedno s Bogom te da je, putem inicijacija kao

što su krštenje ili krizma, s Bogom i dalje povezana. Duša je, tvrde jedni, siva supstancija kore velikog mozga. Drugi pak kažu da je ona ukupnost čovjekovih osjećaja i misli. Neki opet kazuju da je duša bestjelesna, dok drugi smatraju da duša ovisi o tijelu u kojem se nalazi i, obrnuto, da tijelo ovisi o duši. Dušom razlikujemo dobro od zla; govori se često i o duševnoj boli. U filozofiji se, uostalom, kao i u religiji, do sada mnogo govorilo o odvojenosti i/ili jedinstvu duše i tijela. No jedno zasigurno moramo prihvatiti kao općevažće: nismo se bez razloga rodili baš u ovom tijelu, baš na ovaj dan, baš od ovih roditelja. Naša duša putuje kroz vječnost i vječnosti pripada. Neke nekršćanske religije tvrde da se duša inkarnira i reinkarnira više puta tokom različitih fizičkih života, u različitim tjelesnim oblicima, te se tako usavršava na putu vječnosti. Druge religije tvrde da duša seli iz jednog tijela u drugo već za vrijeme ovog života pa da tako i odatle dolaze i Isusove zapovjedi; moramo uvijek ljubiti i bližnjeg svoga i samoga sebe jer ne znamo tko je duša koja prebiva u nama i/ili u našem bližnjem. Kršćanstvo uči da u duši svakog od nas boravi Duh Sveti koji je treća božanska osoba; te je on, Isusov duh u nama, taj koji nas vodi. Kršćanstvo također uči da se duša poslije smrti tijela vraća Bogu. Mi dakako možemo krenuti raznim stranputicama. Nekad možemo i odlutati od Isusa pa krenuti recimo k Sai Babi, ili nekim drugim putem, ali i o tome zapravo ne odlučujemo mi nego Bog sam. Bog je taj koji vodi dušu ovim ili onim putem i bira za nju učitelja. Evo jednog primjera:

Znam jednu dušu koja je mnogo pretrpjela. Na mom duhovnom putu s njom me upoznao moj „duhovni učitelj“ – Isus. Ta je duša rođena samo jednom i danas živi u istom fizičkom tijelu u kojem sam je upoznala. Inicirana je u kršćanstvo nedugo nakon rođenja, te dalje krenula u život kako je već mogla i znala. Ali jednom davno dogodila joj se unutrašnja, duševna, nesreća zbog koje je mnogo propatila. Kada duša, ne tijelo, više nije znala što bi, zazvao ju je Glas Božji imenom njenim. Bog joj je došao u pomoć, rekli bismo, i ona se odazvala. Tada je počeo hod duše s Isusom u duhu. Isus je dakako Bogom poslan, Učitelj i Sin Božji, radi grješnika, ne radi pravednika; i ta se je duša sama najprije trebala priznati grješnom. Isusov duh, koji se kao duhovni Učitelj navedenoj osobi predstavio-objavio u svom Liku prilikom jednog viđenja, vodio je tu dušu na putu oslobađanja od zla, otkupljenja, privođenja u život vječni, na putu svetosti. I duša je išla za njim bez oklijevanja. Rječju, žrtva koja „ne zna zašto se je rodila i zašto ga Bog drži“. Međutim, Bog ga je želio, baš takvog kažu neki ili ne znamo zašto baš takvog, ali sigurno je da s njime ima neki plan. Za svetost treba mnogo trpjeti; to je vjerojatno bio Isusov naum. I sada se dolazi do one fantastične dvojbe: da li Bog želi da ta duša u tijelu pati ili da se na duhovnom putu razvija i usavršava? Ili i jedno i drugo? Ovo drugo svakako, to Bog želi sa svakim od nas. Međutim, ono što želim naglasiti jest da se ova, rekla bih: po rođenju razvijena duša, okretala od sveg zla i težila za dobrim, štoviše za svetim. Dakle, Isus je pozvao dušu na obrazovanje u svetosti. Proglasio ju je grješnom ne bi li je oslobodio i postao joj duhovni vođa; vodič. No kada se duša oslobodila i bila otkupljena, Isus je preda je dalje Bogu. Sada će Bog, ili rekli bismo Duša sama vođena Bogom, „odlučiti“ o sebi samoj, vođena Božjom Voljom. Svaka duša usavršava se na putu prosvjetljenja i to je, rekli bismo, njezin Božanski zadatak. A s obzirom da dušom možemo smatrati dio Boga samog, to se onda može reći i da je to njezin osnovni zadatak. Neke duše na tome uspiju prije, neke kasnije. Sve duše teže k istom cilju, k prosvjetljenju odnosno, neki bi rekli,

k Svjetlosti. Samo što neke ostaju vezane uz svoj ego više, neke manje. A zapravo treba „prihvatiti svoj križ i slijediti Me“, kako reče Isus.

Sveci i danas sjaje kao zvijezde na nebu i služe nam kao duhovni vodiči; tako na pr. Sveti Ante Padovanski, ili sveti Franjo, Mala Terezija i brojni drugi. U našem slučaju, Isusov duh progovara kroz njih; oni su samo mediji koji služe Bogu u poniznosti i ljubavi i tome nas uče.

Psalmista kralj David reče:

*„Jahve, proničeš me svega i poznaješ,
ti znaš kada sjednem i kad ustanem,
izdaleka ti već misli moje poznaješ.
Hodam li ili ležim, sve ti vidiš,
znani su ti svi moji putovi.
Riječ mi još nije na jezik došla,
a ti, Jahve, sve već znadeš.
Sleđa i s lica ti me obuhvaćaš,
na mene si ruku svoju stavio.
Znanje to odveć mi je čudesno,
previsoko da bih ga dokučio.*

*Kamo da idem od duha tvojega,
i kamo da od tvog Lica pobjegnem?
Ako se na nebo popnem, ondje si,
ako u Podzemlje legnem, i ondje si.
Uzmem li krila zorina
pa se naselim moru na kraj,
i ondje bi me ruka tvoja vodila,
desnica bi me tvoja držala.*

*Reknem li: „Nek me barem tmine
zakriju,
i nek me noć umjesto svjetla okruži!“
ni tmina tebi neće biti tamna:
noć sjaji kao dan
i tama kao svjetlost.*

*Jer ti si moje stvorio bubrege,
satao me u krilu majčinu.
Hvala ti što sam stvoren tako čudesno,
što su djela tvoja predivna.*

*Dušu moju do dna si poznavao,
kosti moje ne bjehu ti sakrite
dok nastajah u tajnosti,
otkan u dubini zemlje,
Oči tvoje već tada gledahu djela moja,
sve već bješe zapisano u knjizi tvojoj:
dani su mi određeni dok još ne bješe
ni jednoga.*

*Kako su mi Bože naumi tvoji
nedokučivi,*

*kako li je neprocjenjiv zbroj njihov.
Da ih brojim? Više ih je nego pijeska!
Dođem li im do kraja, ti mi preostaješ!“*

*De, istrijebi, Bože, zlotvora,
krvoloci nek odstupe od mene!
Jer podmuklo se bune protiv tebe,
uzalud se dižu tvoji dušmani.
Jahve, zar da ne mrzim tvoje mrzitelje?
Zar da mi se ne gade protivnici tvoji?
Mržnjom dubokom ja ih mrzim,
i držim ih svojim neprijateljima.
Pronikni me svega, Bože, srce mi
upoznaj,
iskušaj me i upoznaj misli moje:
pogledaj, ne idem li putem pogubnim,
i povedi me putem vječnim!“*

(Psalam 139: 1-18) i time već sve objašnjava.

Oduvijek se, još prije pojave filozofije u izvornom grčkom smislu, težilo za jedinstvom. Ono što se u arhajskim društvima smatralo jedinstvom duše s Bogom (na visokim, razvijenim stupnjevima svijesti, kada su čovjek i Bog još bili jedno) i za čim se zapravo u duhovnom životu težilo, u antičkoj Grčkoj se pretvorilo u čežnju za spoznajom mislećeg Bitka koji je najčešće pojmljen kao „Jedno i nedjeljivo“ (za razliku od mnoštva) te je takvo postalo učenjem mudrosti. Veliki Grčki mislioci Platon i Aristotel (5. i 4. st. p.n.e.) imali su različite stavove o duši. Platon je smatrao da se duša sama kreće i da pokreće sve drugo, te da je postojala prije svog spajanja s tijelom i da će postojati i nakon tjelesne smrti. Duša je za Platona netjelesna, neprostorna, jednostavna i neuništiva supstancija. Za razliku od njega, Aristotel je smatrao da duša ne može postojati duže od tijela niti da može postojati izvan tijela. Prvi je Aristotel doveo Dušu na nivo psihologijskog poimanja i određenja. A s psihologijom se povezalo i spoznajnoteorijsko pitanje te se, shodno tome, pošlo sa stajališta da treba proučiti subjekt koji spoznaje i kako spoznaje kao i objekt koji se spoznaje te kojim organima subjekt spoznaje i načine na koje on spoznaje. Duša je za Aristotela djelatna sila koja ima i svoje stupnjeve razvoja ovisno o tome u kojem se živom biću nalazi (životinje su i za Aristotela manje inteligentne od čovjeka te su prema tome na nižem stupnju razvoja). Za Filozofa se redosljed ispitivanja stoga vrši od biljaka

preko životinja do čovjeka, a sposobnosti nižih stupnjeva uvijek su sadržane u višim. Dok biljke na duševnom stupnju provode samo vegetativni život, duše životinja imaju pored sposobnosti hranjenja također i osjetilni život, dok čovječja duša ima pored vegetativnog i osjetilnog života još i moć razumijevanja, tj. razum kao moć kojom duša shvaća i razmišlja (razlučuje bitno od nebitnog te spoznaje Boga). Za Aristotela je duša oblik tijela, a tijelo je materija koju duša pokreće i oblikuje. Budući da oblik ne postoji bez materije, tako ni duša ne postoji bez tijela, iako duša nije tijelo već samo određenje tijela. Štoviše, za Aristotela je, nasuprot njegovim prethodnicima, duša prva „entelehija“ organskog živog tijela, odnosno duša je shvaćena kao aktivni princip tijela koje je kao materija samo pasivnost. Aristotel je nadalje vjerovao u postojanje nekog zajedničkog osjetila, koje svoje sjedište nema u mozgu nego u srcu, a koje osjetilo omogućuje da čovjek usredotoči i centrira sve svoje osjete u jednu točku. Sjetimo se da je u vrijeme Aristotela i još ranije za Hebreje srce bilo središnji organ, a tako je i u Bibliji. I u Isusovom Životu Bog ispituje „srce i bubrege“. Tek se kasnijim razmišljanjem počelo dovoditi u svezu srce i razum tj. um odnosno mozak. Tako primjerice Paracelsus, 15-16. st., liječnik, alkemičar, teoretik i filozof, osnivač moderne medicine koji odbacuje Hipokratovu i Galenovu nauku, a spaljuje Avicenninu knjigu koja je do tada bila izvor sve srednjovjekovne medicine (koja uči da se ravnotežom četiriju osnovnih tjelesnih sokova održava sve ljudsko zdravlje) – promatra čovjeka kao jedinstvo tijela, duše i duha. „Ljubav je najveći motiv liječničkoga zvanja“ – reći će među ostalim ovaj renesansni mislilac – „a ne novac ili koristoljublje“. Paracelsus, naime, čovjeka kao mikrokozmos uspoređuje sa svijetom i svemirom kao makrokozmosom, pa odatle i duša na visokim razinama svijesti obuhvaća Boga a na niskima je to čovjek sam sa svojom suštinom. I kao što Bog prilazi čovjeku da bi ga spasio, tako čovjek, na nižim stupnjevima svijesti, spoznaje samoga sebe kao božansko biće i pokrenutog Božjom Voljom. Upoznajući sebe kao mikrokozmos čovjek upoznaje uistinu cijeli makrokozmos i sva bića u njemu, kao što su anđeli i duhovi. Čovjek je ogledalo i predstavnik svijeta budući da su u njemu sadržane sve tvari i sve snage prirode. Zato čovjek, kada želi da se duhovno razvija, mora, prema ovom švicarskom alkemičaru, insistirati na ljubavi u svijetu i u sebi samome, u svom srcu. Iz nutrine te ljubavi u čovjekovom srcu iskustvenim putem i samospoznajom spoznajemo prirodu i Boga jer smo mi sami složeni i iz prirode i iz Boga-uči nadalje Paracelsus. Zapravo, u meditaciji se, prema tom švicarcu, ljudska duša otvara u svemir tako da ono što nosimo u srcu postaje vidljivo u svijetu; jer duša i srce međusobno su povezani i nedjeljivi; te se ne treba čuditi raznim recimo zlima koja se dešavaju oko nas, ako su i naše duše crne ili zatrovane zlom. Čovjek istovremeno pripada trima svjetovima: zemaljskom, astralnom i božanskom, budući da je sastavljen od elementarnog (zemaljskog), sideričnog (astralnog, koje dolazi od zvijezda a od kojeg potječu tjelesni duhovi) i od dealičnog dijela, od kojeg potječe duhovni dio

„Dušom svojom žudim Tebe noću,

i duhom svojim u sebi te tražim!“

(Izaija, 26:9)

*„Tko u tmini hodi,
bez tračka svjetlosti,
nek se uzda u ime Gospoda,
nek se na Boga svog osloni.“*
(Izaija, 50:10)

Suvremena zagrebačka novinarka i teolog, Jasminka Domaš, objavila je u svojoj knjizi „Židovska meditacija“ (MISL, Zagreb, 2003), među brojnim drugim člancima, prilog o Hasidu. „Nadmenost je strana hasidizmu te je poznato da se najveća pobožnost ne primjećuje, odnosno nije nametljiva ni razmetljiva. Dio hasidizma su i mistična iskustva koja svoj korijen imaju u dubokom meditativnom stanju i ono otkriva stvarnost drukčijom od one spoznate u svakodnevnom životu“—piše autorica. „Čovjek s takvim iskustvom ulazi u blagoslovljeno područje duhovnog. Postići u njemu „dveku“ najviši je cilj, jer se njime nadilaze granice vremena i prostora. U „dveku“ vjernik je potpuno usredotočen na Jednog... Namjera postizanja mistične dimenzije isključuje svaku naviku i rutinu i traži potpuno poništenje ega. Do mističnog iskustva ne dolazi se bez odricanja i strahopoštovanja prema Nebu... „ („235).

VI. O PROKLETSTVU

Psovke i prokletstva, zapravo moć psovke i proklinjanja, danas toliko prisutna u ovom našem Hrvatskom podneblju – da gotovo svaka druga osoba opsuje Boga kao da kaže dobar dan – proizlazi upravo iz naših usta, a naše riječi iz naših srdaca.

Kao da su zapisane u našim srcima, kao da ih je usadio sam Bog! O čemu se radi?

Ako pogledamo iz šire perspektive, čini mi se da je i Isusa Krista Nazarećanina prokleo Njegov narod; to prokletstvo zapisano mu je na križu na kojemu je razapet. No da li ga je prokleo Njegov Židovski narod ili moć proklinjanja dolazi od samoga Boga?

Nitko tko kaže „Prokletstvo Isusu“ ne može biti Njegov sljedbenik.

Ali Isus, koji je i sam prokleo smokvu, pobijedio je prokletstvo, jednako kao što je pobijedio život i smrt pa i samoga sebe. Isus je danas i zato živi Bog.

Ako Ga je prokleo Njegov izraelski narod, koji Ga ni dandanas ne prihvaća za Mesiju; onoga koji ima doći; tko je onda tom narodu, tim ljudima, zapisao to u srca i s kojim pravom su baš oni to učinili? To su vječna pitanja.

Možemo poći od pretpostavke da Bog proklinje – kao što pokazuju cijela poglavlja iz Starog Zavjeta – pa je to, dakle, moglo bi se reći, kraj jednog ciklusa stvaranja i duhovnosti i početak novog. Drugim riječima, obistinjenje Pisma. Ako je tako, onda se ovdje nipošto ne radi o nekom „Novom Dobu“ shvaćenom u smislu kojim ga karakteriziraju riječi New age. Dapače, mislim, a barem bi tako po nekoj logici stvari trebalo uslijediti, na redu je povratak Dobroti kao općem principu, u smislu u kojem sam to ranije objasnila.

Nitko tko proklinje Boga ne može se nazvati Božjim sljedbenikom. No ako vas na putu dočeka tako nešto ili to osjetite kroz riječi drugih ljudi (jer u duhovnom životu nikada ne sudjelujemo sami), onda je to rezultat počinjenih djela grijeha prošlosti, a možda i ranijih naraštaja. Zato molite za života za žive i za mrtve i za sve one kojima je vaša molitva potrebna; i Bog će vam oprostiti grijehe. A sve koji psuju molim da, prije nego li izgovore tako ružnu riječ, barem dva puta razmisle. Ne živi čovjek samo o kruhu, zar ne?! Često nije proklet onaj koji izgovara riječi nego drugi čovjek, kojem su te riječi upućene pa makar samo duhovno.

Ove u duhovnosti Boga najžešće psovke pa i svetogrđa prisutne su na žalost u svakidašnjici barem ovog našeg podneblja do te mjere da su postale upravo svakidašnjica bez koje se ne može. Osobni mi je zadatak, kako sam već navela u gornjoj meditaciji, pomoći Isusu nositi Križ do kraja. To onda, naravno, znači i boriti se protiv psovki i prokletstava.

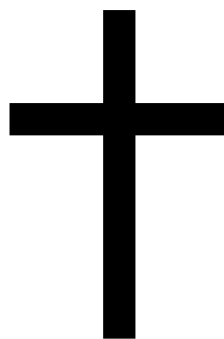
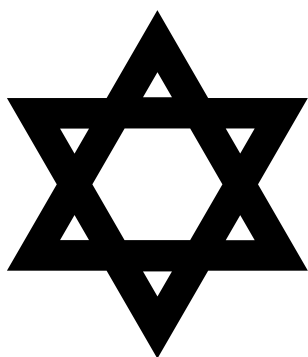
Ako se radi o tome da na kraju jedne duhovne cjeline obuhvaćene riječju Ljubav (ili Bog) slijedi prokletstvo, to može značiti da je tu obuhvaćen, pa i odriješen i oprošten, sav jedan veliki grijeh na tom području te sada (treba da) slijedi borba za Dobro, nasuprot Zlu. To misleći, govori o tome i poglavlje o Dobroti koje sam ranije obradila. Jer Dobro se Dobrim pobjeđuje.

NAPOMENA AUTORICE

Duhovne cjeline ovdje iznesene u cijelosti pročitao je i blagoslovio msgr. Juraj Jezerinac, u Varaždinskim Toplicama, 26. 03. 2019.

Eto, htjedoh samo reći: meditacija je poznata i Židovima i Kršćanima, a ne samo Hinduistima ili sektama. Misticism je, općenito, otvaranje duše prema Nebu i, rekla bih, gledanje očima duše. Na tom putu meditacije duša se itekako razvija i usavršava. No kome nije dano gledati tako, valja znati da oplemenjuje i svakidašnji život i rad i dokolica. Važno je

kretati se putem kojim nas Bog uči, nastojati oko Božjih zapovjedi. Tome uče sve religije svijeta. I sva filozofija nastoji oko toga. Mogli bismo zato reći: čovjek je duševno zdrav ako je Jedno s Bogom u srcu i u umu (tada je, rekao bi Paracelsus, Jedno i u svemiru). Bolest pak dolazi ako toga nema, ali na tom putu otvaraju se putevi nade i spasa.

MOJ DUHOVNI PUT

0. Predgovor

U ovih nekoliko filozofsko-teoloških razmatranja zabilježenih u obliku pjesme, molitve, zahvale, meditacije, pisma ili slike krije se sadržaj mog osobnog susreta s Isusom Kristom, Događaj iz Cagliarija 29. 12. 1996.; ujedno realizacija – ozbiljenje sve studijske filozofije o Teoriji i Praksi, zapravo cilj i smisao mog života. Bilježenje svega počelo je tek znatno kasnije i ovdje se krije tek možda deseti ili dvadeseti dio tog važnog i zanimljivog.

Kako drukčije riječima zabilježiti stvaran susret s Isusom Kristom i kako reći da je Isus i danas živ, ako ćemo šutjeti o svemu?

Kako uopće možemo zanemariti gladnu djecu Afrike, događaje u svijetu, terorizam, razdor čovjeka između njegova ega, onog osobnog, često i najvećeg JA i Boga s autentičnim JA JESAM, koji nas je otkupio i oslobodio i koji nas cijeloga života vodi i prati, borbu čovjeka između Dobra i Zla i opredjeljenosti Duše za Ljubav?

Kako napustiti prošlost i sve što ona krije, kako otići u potragu za duhovnim bogatstvom u Ime Vječnosti, ako ne prihvatimo Boga u svoju dušu, stavimo ga na prvo mjesto i slavimo prije svega Njega?

Moje duhovno obraćenje dogodilo se kasno u mom životu, ali točno u trenutku kada je umro stari čovjek i rodio se onaj novi. Taj novi možda još danas nije shvatio da živi, ali vrijeme njegova odrastanja i sazrijevanja već je započelo.

U idućem, drugom dijelu, *Mog duhovnog puta* bit će o tome svakako više riječi.

U ruke vam stavljam svoju Muku, Patnju, Bol i Trpljenje, ali i svoju svetost i svjetlost i radosti. Vjerojatno nitko osim Boga nije savršen, ali savršenstvo se postiže u svakodnevnom služenju Bogu i izvršavanju i ispunjavanju svih Njegovih 10 Zapovijedi. Tko tako živi, živi časno i ispunio je Božju Volju u sebi. To je put i sadržaj unutarnjeg zdravlja.

U Zagrebu, 22. 10. 2017. Sanda Glavaš

I. DIO

MOJ DUHOVNI PUT

1. UVOD

1.1. Krštenje

Svaki kršćanski duhovni život započinje krštenjem, odnosno nekim oblikom inicijacije ako se tiče drugih raznih religija i vjerovanja. Krštenjem smo ušli u život Kristov i u život vječni. Također, bez krštenja nema nam spasenja. To su neporecive istine.

Krštenjem živimo život Isusov od Njegova začeca, rođenja, života, učenja, muke, smrti i uskrsnuća, do Novog života. I, zapravo, ovdje iznesen „moj duhovni put“ jest jedan mali izričaj moga krštenja i potvrde. S fra Ivom Pavićem, o kojem u ovoj cjelini također nešto pišem, prošla sam i krštenje vatrom, osim nekoliko krštenja u duhu.

Vatra živoga duha bila je toliko jaka da me prožela cijelu. Kao rezultat toga, Bog mi je prosvijetlio i dušu i tijelo, tako da mogu reći: nije oživljen samo Isusov duh u meni nego je i moje tijelo sve prožeto duhom, oduhovljeno tijelo (o tome više pišem u knjizi: *Duša i oblici. Duhovne cjeline*).

Tako se Evanđelje uistinu bolje razumije.

Ovaj kratki „priručnik“, koji je nastavak knjige *Duša i oblici. Duhovne cjeline*, iako napisan ranije, namijenjen je laicima i početnicima u vjeri. Knjižica je svjedočanstvo vjere, svjedočanstvo Božje prisutnosti. Doista, sakramentalni život ma kojeg oblika uistinu

je jako bitan, neupitan za kršćanski duhovni život. Svakako ga preporučujem u najvećoj ozbiljnosti i odgovornosti, jer time zbiljski slijedimo i živimo Krista.

Život u vjeri postao je za mene krštenjem stvarni život te danas, možda više nego u ranijoj povijesti čovječanstva, doista možemo uskliknuti: Krist je živ! Samo ga treba primijetiti. I danas se jednako objavljuje i prati nas kao što se objavio prvim učenicima i sljedbenicima. Krist ima iscjeliteljsku funkciju. On također ozdravlja ne samo u vjeri nego i u duhu, a, kako malo prije rekoh, i tijelo se može oduhoviti; zato kažemo: ozdravlja i tijelo. Krist je doista naš liječnik.

Iz pisama upućenih fra Ivi Paviću vidljivo je kako je lako pasti duhom i razboljeti se tijelom, ako nismo u Božjoj prisutnosti. Krist je tu da nas ozdravi, a svećenik da ga za to zamoli, ako već sami ne možemo, i izvede na put. Tako je bilo i sa mnom. Eto što mi je učinio Gospodin! Kako me ozdravio!

Prva knjiga

2. DUŠA

2.1. «Spoznav samog sebe»

Ezekiel 37:1-15 – Prispodoba sa suhim kostima

U vrijeme opsade Jeruzalema i nakon nje priča starozavjetni prorok ovu svoju prispodobu. Bog Jahve postavi ga usred doline pune suhih kostiju i zatim ga upita: «Sine čovječji, mogu li ove kosti oživjeti?» Prorokuj ovim kostima, reče mu Jahve i reci im: «Evo, duh ću svoj udahnuti u vas i oživjet ćete. Žilama ću vas ispreplesti, mesom obložiti, kožom vas obaviti i duh svoj udahnuti u vas i oživjet ćete – i znat ćete da sam ja Jahve». Nakon što su se kosti malo pribrale, potrebno je još da prorok prorokuje duhu po Riječi Jahvinoj te «stadoh prorokovati kao što mi zapovjedi, i duh uđe u njih i oživješe i stadoše na noge – vojska vrlo, vrlo velika.» Ove kosti, kazuje priča, to je sav dom Izraelov. «Ja ću otvoriti vaše grobove, izvesti vas iz vaših grobova, narode moj, i odvesti vas u zemlju Izraelovu.!» – govori Jahve Gospod. «I znat ćete da sam ja Jahve kad otvorim grobove vaše i kad vas izvedem iz vaših grobova, moj narode! I duh svoj udahnut ću u vas da oživite, i dovest ću vas u vašu zemlju, i znat ćete da ja Jahve govorim i činim» – riječ je Jahve Gospoda.

To je, dakle, priča o Izraelcima odnosno odabranom Božjem narodu koje Bog, jer je «uvijek s nama», vodi od njihova povijesnog i osobnog mrtvila u novi život koji im daje po Duhu. Bog kroz usta proroka govori u više slojeva ili razina. On također i prije svega hoće ohrabriti Izraelce, govoreći da od mrtvih kostiju može stvoriti novi život. Bog ovdje kroz usta proroka govori i o uskrsnuću.

No Duh Božji progovorio je i kroz mene na vrlo sličan način. Ali i prije toga rekla bih

da mi priča o kostima, više nego išta drugo, priziva u memoriju viđene slike Holokausta XX. stoljeća, čiji su živi svjedoci i neki članovi moje obitelji koji još uvijek ponekad živo pričaju o nelijepim uspomenama iz najranijeg djetinjstva. Tako ovdje Duh Božji pogađa i moju obitelj. A što se meni dogodilo?

Ja sam rođena 1964. godine u vrijeme marksizma i odgajana u političkoj i vjerskoj rekli bismo slobodi; vjerojatno po Božjoj Volji i u Njegovu planu.

U Božje sam dlanove urezana. Već od malena težim savršenstvu i zanimam se oko toga. No zapravo ne vjerujem da, osim Isusove, Marijine i one Boga Stvoritelja, postoji ikoja savršena duša. Ili samo na tren; u trenutku spoznaje Boga. Moja duša stalno teži savršenstvu i na čas-dva ponekad pomisli da je savršena. Ali kao što čistačica, ma koliko pedantna ona bila, nikad ne počisti do kraja i dovoljno dobro (jer bi se uvijek mikroskopski još mnogo toga moglo naći), tako ni moja duša nikad nije savršeno sjajna pred Bogom. Pa ipak, imam Vam ovdje nešto reći.

Kada sam kao dijete doživjela tešku prometnu nesreću u kojoj sam jedva ostala živa, zahvaljujući upravo Božjoj milosti, odlučila sam već tada, sa svojih osam (8) godina života, nakon što sam se probudila iz kome u kojoj sam zaboravila sve što je bilo prije toga, potražiti Istinu. U meni se stvorila želja da križ kojega nosim Nekome pripadne, možda baš meni, da ga shvatim, da shvatim zašto. Vrijeme je prolazilo i želja se potiskivala. O Bogu još nisam ništa znala, još manje o Isusu. Svoju sam prošlost dakle zaboravila. Sada sam upoznavała bolnice i fizikalne terapije.

Pala sam duhovno drugi put sa 15 godina i taj pad je imao za mene velike posljedice. Upisala sam, zatim, studij filozofije ne zbog pada i uzdizanja nego zbog Istine. Silno sam željela saznati što je (to) Istina, što je istina u svemu i zašto je. Filozofski Eros bio je u meni probuđen i čak sam i magistrirala, prva u svojoj generaciji, filozofiju, ljubav prema mudrosti i prema Istini i to – smatram da nije uzalud napomenuti – s temom: Heidegger: «Događaj kao drugi početak» („Događaj i mogućnost čovjeka – umjetnika; Premisa za pitanje mogućnosti zasnivanja misaonog odnosa Danka Grlića i Martina Heideggera“), nakon faze ‚zaborava bitka‘. Ali nisam baš posve sigurna da sam u svem tom filozofskom metežu tada bila shvatila što je Istina i zašto je, a još manje pitanje Mudrosti. Naučila sam jednostavno postavljati pitanja i tražiti na njih odgovore i što su oni apstraktniji to smo bolji filozofi. Ne podcjenjujem dakako svoju struku, riječ je o marksističkoj filozofiji koju sam uglavnom studirala. Duša je težila savršenstvu. Mučio me potajice onaj drugi pad u mom životu, pubertetski. Silno sam htjela saznati što mi se to dogodilo i zašto. Čeznula sam za Istinom, za Bogom, kada još za Njega zapravo nisam ni znala, studirajući marksizam i filozofiju revolucije i živeći «u slobodi djece Božje». Zaposlila sam se, u školi, u novinarstvu, na fakultetima. Vapila sam za Bogom. Težila sam za ravnotežom u svemu, u mislima, u poimanju, u hodu, u radu. Duh Sveti tražio je pomoć. Shvatila sam u jednom trenutku, vjerojatno više srcem nego razumom, zapravo bolje je reći: duhom, ali najprije ne svjesno, da mi Isus može objasniti sve što Ga zaištem, dati mi odgovor na sva pitanja, riješiti sve moje probleme, oživjeti slike iz prošlosti, vratiti prijatelje, pamćenje. Tada sam pala na koljena, još uvijek ne znajući previše dobro što radim i počela Ga glasno zazivati. To je bilo 1996. godine. U to vrijeme radila sam za domaći i strani tisak, radio i televiziju u svojstvu novinara i izvještavala ne samo sa zgarišta domaćeg rata nego i s raznih drugih kriznih punktova u svijetu.

1996. godine boravila sam kao međunarodni novinar free-lancer u Engleskoj i usput pripremala doktorat iz suvremene povijesti (Sveučilište u Leedsu) kad eto našao se jedan ruski plaćenik jordanskog porijekla s britanskim azilom koji me napao. Možda mu se Bog i smilovao, pobijedio je utakmicu matirajući me u jednom potezu, a vijest je došla i do britanske kraljice i u Hrvatsku. Ta vijest ticala se mog javnog oprosta nad počinjenim zločinom i bila je rezultat jednog duhovnog stanja inspiriranog Ljubavlju i dobrotom. Pa iako je to bio veliki duhovni pad za mene u jednom pogledu, u drugom sam napredovala, uspjela sam od srca oprostiti. Izgubila sam, dakako, i studije i posao i osjetno pala na kilaži što se, naravno, odrazilo i na moje sveopće stanje. Već sam mislila da ću se podići kad, eto, 1999. godine fizički sam kolabirala uslijed moždanog udara kada sam, u svojstvu novinara, boravila u Italiji. Međutim, iako su liječnici konstatirali jedno, moždani udar se nije tako liječio ili tome nije bilo lijeka. Ili se ja ne razumijem u medicinu, sve je moguće; samo su me smirivali. Ostala sam nepomična i bez mogućnosti govora dugo, možda godinu dana i, kada bih i progovorila, doživljavala sam to kao traumu, kao da nisam smjela, kao da izgovaram nešto što cijeli svemir čuje pa dakle i svi znaju, tajnu. I kada sam pomalo prohodavala, jer sam bila oduzeta, doživljavala sam to također kao traumu jer mi se činilo da u svemu moram tražiti Mir pa i u tome. Ostala sam «zarobljena» u meditaciji i motrenju. Zapravo tada kada sam pala zbog bolesti, baš u tim trenucima, ukazao mi se Gospodin Isus u svom okruglom Liku Učitelja i obasjao me, došao me osloboditi od pada iz prošlosti. Tu počinje moje obraćenje. Liječnici možda i nisu imali dijagnozu, nešto se čudno i nepoznato bilo dešavalo sa mnom no, sigurna sam, to je bio Isus koji me preuzeo k sebi na obradu; Isus Učitelj mog života. Ako je istina i ono drugo, da sam, naime, bila na granici smrti, onda je i ovdje Bog učinio veliko djelo. Upravo me došao izvesti iz mog groba, kako je to dobro prorokovao i Ezekiel. Vjerujem da sam Boga i/ili Istinu cijeli život tražila, da sam rođena s tom misijom da Ga tako upoznam iako, sada shvaćam: da nije bilo onog drugog pada u mom životu ne bih vjerojatno ni Isusa upoznala. Isus je, dakle, došao da me spasi, oslobodi, otkupi, izliječi.

OBRISI MI LICE – rekao je. Po tome shvaćam koliko sam Ga bila izvrijeđala svojim grijesima čak i prije njihove spoznaje. I odmah sam Ga zavoljela, iznad svega. Ljubav je moja gorjela prema Bogu koji je Ljubav. «Drugi početak» o kojem je Heidegger razmišljao i o kojem sam ja u filozofiji razmišljala sada je započeo. U početku sam vidjela Isusa, Isusov okrugli Lik, Njegovo Lice. Tada mi je to bio rekao. Dodirivala sam Mu tijelo, «rane». Došao je nekoliko puta po noći kroz otvorena vrata do mene. Zatim me, dugi niz godina, po Duhu kojeg mi je ostavio, učio slušati i prepoznavati Božju Riječ i Istinu Evandjelja, Starog i Novog Zavjeta. Riječi su se obistinile u svemu, isti dan ili dan nakon što bih ih pročitala, a čitati sam u početku mogla vrlo malo, gotovo ni malo. Tako mi je pokazao Istinu o Sebi. I doista, nakon što me posjetio Živi Isus, s Neba, ostavio me svom Duhu i svetima. To mi je unaprijed i rekao.

Spoznaje do kojih sam došla u filozofiji, da nakon faze zaborava bitka u filozofiji mora uslijediti nova faza: bitak kao Događaj, s velikim D, bila je prva premisa za ono što mi se s Isusom dalje događalo; ja to zovem drugom premisom jer zaključak još ne znam.

Isus me usavršavao u meditaciji, kontemplaciji i motrenju, oslobađao me od svih mojih grijeha, jedan po jedan; i to je trajalo godinama. Dan po dan, sat po sat. Ja sam mirovala na krevetu, a On je u meni radio. Ljuske su se s očiju pomalo skidale i nisam Ga

više vidjela; bivao mi je sve dalji, kao da je On ostao na Nebu, kako je i rekao, a ja se sve više spuštam na zemlju; baš tako, kao da polako opet padam (sve do u tančine svoje duše i svoga tijela). Slao mi je u pomoć svece, jednog po jednog, koji su me dalje oslobađali i usavršavali, svećenike; da bi me najzad po Duhu Svetom otkupio i priveo k Bogu. Tek kad je ta faza bila gotova, nakon približno 6-7 godina od kada sam Njega i Božansku Mudrost spoznala i dozvolila Joj da me vodi, tek je tada započeo pravi proces ozdravljenja moje duše i tijela. Malo po malo, prohodala sam, progovorila, krećem se, živim, radim puno na sebi, pričam. Isusova Mudrost pokazivala mi je sliku po sliku iz Evanđelja i za svaki događaj u mom životu davala mi objašnjenje. Čak i onda kada Novi Zavjet nije imao odgovore, Biblija se naprosto otvarala tamo gdje je trebalo; Duh je progovarao kroz Božju Riječ Starog Zavjeta uvijek ispravno i na mjestu. Učio me misliti. Vodio me. Učio me gledati stvarnost takvu kakva ona jest. Liječio me po duhu od mojih grijeha i slabosti, ali i po krvi kao Bog otaca naših, preko mojih djedova i pradjedova, sve kroz molitvu (Oče naš) i meditaciju. Dakako i fizički me liječio od mojih slabosti i mana. I kroz Bibliju, Riječ Božju; kroz stvarnost onoga što piše. Učio me gledati Istinu.

Isus me je doveo do Istine koju dugo nisam htjela niti mogla sama sebi priznati: da sam zbog grijeha počinjenog u mladosti pala sa svoje židovske loze i prešla na Kršćanstvo u duhu i u vjeri. Sada, kada me je ozdravio, kada mi je to već doista puno puta ponovio, traži od mene da se vratim natrag na Židovstvo, kao vjeru kojoj «po krvi» pripadam. Time ne ću, smatram, promijeniti vjeru, samo ću se vratiti k Božanskom Ocu kojemu se i Isus vraća po ispunjenoj misiji. Ta i Isus je Židov, i Mesija, i Rabbi. Isus Učitelj (životne mudrosti) tako me može dalje liječiti i usavršavati – na putu do ravnoteže, harmonije. Hvala Mu i Slava uvijek! A pod harmonijom mislim na jedinstvo i harmoniju onoga što spoznajemo srcem (Isusom obogaćena ljubav), onoga što spoznajemo razumom (ljudskim umom raz-svijetljene granice i tajne postojanja) i onoga što spoznajemo Umom (a to je Božanska Mudrost). Rezultat harmonije je Mir.

Još pomislim ovako: i Židovi su jednom pali od Boga. I prije onog s Izraelom, Bog je sklopio savez s Noom. Nije li se to isto i meni dogodilo u mom prvom padu, saobraćajnoj nesreći? Kad se sjetim, zapravo sam bila neposlušna u trenutku. Možda je to bio duhovni križ koji sam trebala prihvatiti, a nisam bila spremna. Možda baš taj križ valja sada, kroz Židovstvo, prinijeti Bogu – nakon što sam se prosvijetljena Isusom i Božanskom Mudrošću ispravila od drugog pada? I u tome tražim odgovor i ravnotežu. Sve predajem Bogu u ruke, sve Bogu za ljubav. Slava Mu i Hvala!

2.2. Put savršenstva

Nakon što je duša godinama prolazila kroz muku i trud učiteljevanja, krenula je na put savršenstva napokon samostalna i ozdravljena. «Ja sam Put i Istina i Život» – govori Gospodin; «Nitko ne dolazi Ocu osim po meni. Da ste upoznali mene, i Oca biste moga upoznali. Od sada Ga i poznajete i vidjeli ste Ga.» (Iv 14:5-8).

Ako bih po nekim fazama podijelila sav taj prijedeni put, onda bi to moglo izgledati

ovako:

- potraga za Bogom u toku naglog intelektualnog, tjelesnog i duhovnog pada; vapaj
- molitva za LJUBAV
- molitva i meditacija, kontemplacija i motrenje
- Objava Boga; Bog je došao k meni u liku Učitelja, Isusa
- Vršiti Božju Volju, to je zahtjev duše
- Duša se predaje Bogu; Isus me obrađuje po slikama iz Evanđelja, najprije me mrtvi i čisti, zatim me otkupljuje; to traje 6-7 godina; sve je Ljubav; Isus me „hipnotizira“ (regresija), liječi i iscjeljuje, otkupljuje
- Osjećam da me Isus ozdravlja i to traje nekoliko godina
- Isus me prosvjetljuje i oblikuje, uči me pokazujući mi pogreške; duša prihvaća Boga
- Isus me dalje usavršava; duša služi Bogu; govorim drugim jezicima i prorokujem
- Isus mi pokazuje kako svijet funkcionira, postoji i Dobro i Zlo; sve je u našoj i u svjetskoj Duši
- Postižem MIR
- Isus me postavlja na put samostalnosti, nezavisnosti
- Put savršenosti

Na «Put savršenstva» može doći jedino čista i oslobođena duša, lišena strasti i požuda, a ispunjena Dobrom, Ljubavlju i Mirom kao i težnjom za savršenstvom u kojem uživa.

Na svom putu predaje Križu duša, dakle, u glavnim naznakama, prijeđe tri faze:

- 1) predaja Boga čovjeku, čišćenje, mrtvljenje, otkupljenje, život po vjeri i Evanđelju;
- 2) predaja čovjeka Bogu, usavršavanje, napor, trud i borba protiv svega što nije Bog;
- 3) ozdravljenje, život u Bogu, sjedinjenje s Ljubavi, jednota s Bogom.

Put savršenstva je put spoznaje Boga putem ljubavi, ozdravljenja, dobrote; ili naprosto Put.

Tako sam otkrila da sam čitav život zapravo tražila sebe.

Otkrila sam važnost i ravnotežu teorije i duhovnosti (filozofije i religije, tj. vjere) te važnost ravnoteže između spoznaje srca (Ljubav) i spoznaje Uma (Mudrost).

Na putu spoznaje Boga shvatila sam važnost Mira i Ljubavi.

Spoznala sam važnost Starog i Novog Zavjeta za suvremeni svijet i čovjeka i zbilju Božje Riječi.

Spoznala sam istinu o tome da su čovjek i svijet, odnosno čovjek i svemir, usko povezani i ovisni jedan o drugome, tako isto čovjek o duši i o Bogu i viceversa Bog o čovjeku kroz kojega objavljuje svoje postojanje.

Shvatila sam da o duši možemo uvijek biti svjesni te da Bog uvijek znade što se s nama zbiva.

Shvatila sam važnost molitve i meditacije, te važnost čistoće srca i uma kao i Božansku Mudrost.

U sjedinjenju s Ljubavi, ja i Bog smo jedno.

Svoju dušu predajem Bogu.

Ostaje otvoreno pitanje identiteta Ja=Ja, odnosno Bog=Bog.

Ja mogu slobodno reći: mene nema, sve je Bog. Jedino Bog jest.

2.3. Put prema cilju (Mir i Jedinstvo)

Duša se hvali da je spoznala Boga. Na ovoj točki zaustavljam se u razmatranju.

«Spoznaaj samoga sebe» reče Sokrat, jer tko je spoznao sebe spoznao je i Boga.

Je li put savršenstva put ili stanje duše u kojem mirujemo oslobođeni muke i strasti, požuda i tijela, sjedinjeni s Bogom u ljubavi? Kao što Bog drži ravnotežu u Svemiru, tako mora i svako pojedinačno JA vježbati svoju dušu da bude u ravnoteži s duhom, umom, srcem i tijelom. Ili griješim, jer: ako bih tražila ravnotežu u sebi, šepala bih na um ili srce i bila ukliještena na Mudrost ili koje otajstvo; to je najmanje što bi se dogodilo. Zato žurim u esenciju, bit, suštinu, koja je nepodijeljena. Jer Bog je savršen u svemu, On je čista Mudrost, čista Ljubav, čista Dobrota, potpuna Harmonija.

Istina je, Bog nas kuša kada nam je teško. Put usavršavanja ili put ozdravljenja jest put kojim duša sama želi da kroči. Iz najdublje dubine svoga bića ona vapi Bogu, moli Boga za ozdravljenje. A Bog dolazi radi čovjeka, spušta se odozgo u njegovo srce i dušu, čisti je i usavršava na različitim stupnjevima svijesti. Kada dođe do najmanjeg, jer se taj u suštini preobrazio i promijenio iz temelja i sav se predao Bogu; a to je naše ljudsko JA; traži se odgovor na pitanje ZAŠTO se nešto dogodilo ili zašto jesmo to što jesmo. Odgovor na to pitanje zna samo Bog, skriven u tom neizmjereno malom djeliću nas. A kada se dođe do Boga, koji postoji jedinstveno i nepodijeljeno u suštini našega Ja i, kako na Nebu tako i na Zemlji i u nama, tek tada možemo reći da smo Ga spoznali. Stvoreni smo na sliku Božju; moramo se jačati u duhu u svemu dobru, ljubavi i miru i jedinstvu. Put od Boga na Nebesima i Sina Njegova Jedinoga koji je sišao radi čovjeka i utjelovio se po Duhu, koji je postepeno silazio u ljudsku dušu, oslobađao je, otkupljivao i liječio, jest ono što se ovoj mojoj maloj duši koja bi u svemu željela Mir i Harmoniju stvarno dogodilo. Istina, nepodijeljena i vječna, Bog koji u suštini bića miruje u jedinstvu, ljubavi.

2.4. Na cilju

Duša je u savršenom skladu sa Svemirom.

Napomena: «AKO SE GOSPODINE GRIJEHA BUDEŠ SPOMINJAO, GOSPODINE TKO ĆE OPSTATI?»

Velika mi djela učini Svesilni

Sad kad sam stigla na kraj toga puta koji više ne bih spominjala, osjećam da Bog od mene traži nešto više. Naime, ono «Obriši mi lice» što mi ga je rekao Isus Učitelj u Cagliariju 1996. nije se ticalo samo mene kao individue nego i cijelog svijeta. Jer koliko je istina da mi se u ovom procesu otkupljenja-oslobođenja – pa i spasenja, tj. liječenja moje male duše Isus u duhu snažno uvijek objavljivao i dokazivao, toliko je istina da je On mijenjajući mene, mijenjao i svijet oko mene. Duhovni život od početka (mog hoda s Isusom) doživljavala sam kao zajedničarski. Hoću reći, kad se meni nešto događalo, to nije malo imalo posljedice na moje bližnje ili na svijet općenito. Doživjela sam potres u Turskoj kao rezultat moje pogrešne meditacije; Isus mi je tada dao do znanja da uzima živote kako bi pokazao koliko me voli; isto tako i neke druge stvari. Sad je na meni da promijenim, pokušam

uz Božju pomoć, barem koliko je to moguće, promijeniti lice svijeta, barem obristati ga, barem meditacijom, ali i djelima naravno. Mislim da Bog od mene očekuje velike stvari iako ne treba forsirati. Velika mi djela učini Svesilni; Od pokoljenja do pokoljenja Dobrota je Njegova!

2.5. Zaključak

Isus je u moj život došao da me prosvijetli i da mi pokaže mjesto gdje sam pala. Znam gdje i znam kada. Od sveučilišnog nastavnika i međunarodnog novinara pala sam na nivo socijalnog slučaja. To nije Isusova zasluga ili Vi možda mislite da jeste? Možda uzrok treba tražiti pa i liječiti još u ranoj mladosti, kada sam sa dvije godine pala s prvog kata kuće jer sam, možda, kažem možda jer se ne sjećam točno, htjela iskušati slobodan pad; pa je to bio «Adamov grijeh»; ili kad sam, kasnije, sa sedam-osam godina, prelazeći cestu, uplakana zbog jedne psovke upućene meni i mom malom Bogu, vjerojatno baš htjela ići protiv svog života. Bog je došao da me poduči, da me vrati na mjesto, na pravi put (pa sam tako u duhu već tada s Njim sklopila Savez?). Eto, došao je doista u dom Izraelov, među mrtve kosti, i oživio ih snagom svoga Duha. Otvorio je moje grobove, sve moje skrivene manje ili veće rane tj. grijehe; doista me hipnotizirao. Čak mi je djelomično vratio i pamćenje iz mladosti, izgubljeno u saobraćajnoj nesreći, sve duhovnim putem. U svemu ostalom, bila sam mirno i poslušno dijete i osoba, skromna u svemu, čestita i neporočna. A mjesto gdje sam pala, ispravila sam «postom i pokorom», da ne padnem nikad više.

Dijete sam čestitih roditelja i unuka čestitih djedova i baka. Po majčinoj liniji, moja je baka, židovka, u teška vremena, iz ljubavi, za muža odabrala studenta katoličke teologije koji ju je oženio neposredno prije nego bi se zareadio. Rodila se prva kći, koja je ubrzo umrla od tuberkuloze. Pa se rodila druga kći, koja je postala moja mama. Moj djed, mamin otac, poginuo je nesretnim slučajem kad su majci bila tri dana starosti, dok je ona nedugo kasnije završila kao žrtva Holokausta. Djed je, dakle, svećenik u duhu, kako ja to običavam reći. Po očevoj liniji svi su katolici još od starih vremena.

Pitam se gdje je greška i to me pitanje prati od početka. Još uvijek, tj. nakon svih tih padova, još uvijek težim savršenstvu. Je li to pogrešno? Ili, kako bismo inače mogli popravljati vlastito biće? Eto, otvaraju se grobovi i grobnice, stalno se preispitujem zašto na ovaj ili onaj način padam, ako padam (mislim u duhu). Stalo mi je do toga da svi budu sretni i da kroz mene ozdrave u duši i moji roditelji i djedovi i pradjedovi. Hipnozom koju sam iskušala čini mi se da se to donekle i može. Isus nas uči molitvi «Oče naš». Stari Zavjet govori o Bogu Otaca naših, dakle ne našem, već naših otaca; i tako od pokoljenja do pokoljenja. Na nekim katoličkim seminarima moli se za oslobođenje duša do 14-og koljena. Upravo to duboko i iskreno doživljavam i proživljavam. Vidim, to je moguće, a možda i griješim, no duh me tako vodi. Ako i nije Isusov, Božji je, u to sam sigurna. Sad je na meni da do kraja prebolim to Iusovo «malo svjetlo» u meni te da krenem normalnim putem, putem savršenstva odozdo prema gore. Eto, to Bog hoće od mene. Samo Njemu sam zahvalna što sam Ga spoznala. Slava Mu i Hvala.

Zagreb, 08. 11. 2008.

Dodatak uz CD „DUŠA“

2.6. Dva koraka s Fra Ivom Pavićem

Još mi je Bog po molitvama i u meditaciji zadavao Križeve da ih podnesem. Jedan od njih, posljednji kojeg se svjesno sjećam, bio je onaj za spas čovječanstva. Nisam u početku vjerovala i mislila sam uvijek da se to dešava nekom drugom, a ne meni, da haluciniram, da sam bolesna. „Sve do kraja svijeta“ – govorio bi Duh u meni. Sve dok se nije dogodila katastrofa u Japanu. Učitelj je tražio od mene da **mirno** podnesem Muku, jer Muka u svijetu ravna je onoj na Nebu i u meni. Nisam mogla, nisam bila spremna. Odmah sam to prihvatila kao rezultat svoje slabosti u meditaciji i kao rezultat bolesti. Znala sam da sam bolesna i od čega; Isus mi je to često kroz meditaciju naglašavao i dovodio me do spoznaje, na svim stupnjevima svijesti. Ta još se od djetinjstva liječim klinički po raznim specijalizacijama. Otišla sam dakle i ispovijedila taj veliki grijeh kao svoj grijeh – to je, na uvjetan način i samo tako, bio „kraj“ s Isusom u svijetu i izvan mene.

A o ozdravljenju još nisam ništa ni slutila. Ta tko bi mogao izliječiti torakalnu herniju diskusa t11-t12 kad je za operaciju potreban anteriorni zahvat preko srca i rebara, a rezultat je tako neizvjestan! Ili tko bi mogao pomisliti da će paralizirana noga opet prohodati! Da će parezična ruka dobiti snagu! O kukovima da i ne govorim! Ili da će depresivan bolesnik opet biti nasmijan i zdrav! Odnosno da će se nespojivi živci opet spojiti i funkcionirati kako treba! Što tek reći o invalidnosti i „defektnosti“? Stigla sam čak i do najvećih oblika „siromaštva Duha“, tamo gdje je Isus rekao „blaženi“.

Nedugo nakon toga osvanuo je u blizini moje kuće plakat s natpisom: Karizmataska obnova koju vodi fra Ivo Pavić. Znala sam odmah da je to za mene i odmah sam nazvala za dogovor određenu osobu. Naprosto sam znala. Duh sveti treba raditi u meni, u nutrinu. Putujem u Šurkovac.

Išla sam k fra Ivi s otvorenim ranama i osjećajem grijeha zbog stradanja mnogih, kao i zbog drugih svojih grijeha ili slabosti. O tome da će mnogi stradati kako bi se jedan spasio pišu, uostalom, Stari Zavjet i Psalmi, nije potrebno tražiti Isusa. No ovime sam postajala sve više svjesna da Bog sa mnom doista ima neki Plan, neki ozbiljan plan.

Bože, samo da ozdravim, molila sam za vrijeme seminara; da ozdravim na svim stupnjevima svijesti, na svim nivoima! I fizički i psihički i mentalno i duhovno; i kao ličnost i moralno, naprosto sve!

I gle, jedno jutro, 20-ak dana nakon Mise a po učestalim molitvama fra Ive Pavića, probudih se iz meditacije i osjetih da sam zdrava, da sam ozdravila, po molitvama i zaslugom Duha Svetog. A primila sam i nove darove, kao dar vjere, dar molitve, govor u jezicima, pjevanje u jezicima, dar ozdravljanja i iscjeljenja sebe i drugih, novi dar proroštva, dar raspoznavanja duhova, čitanje srdaca, dar Mudrosti, najzad, dar svetosti.

Doista sam zahvalna Bogu za sve što mi je u životu pružio i kako me je vodio. I Sinu Njegovu koji me je prosvijetlio i oslobodio. I Duhu Svetomu koji me je izliječio. I svećenicima i svecima, naravno, kao i svima koje sam susretala dušom, duhom ili tijelom. Sad je red na meni da zdrava krenem dalje, a još ne znam kako ću i kamo. Zato molim

Boga po Duhu Svetom i po Presvetom Trojstvu da mi pokaže Put i da me prosvijetli. Jer Isusov sam učenik, ne samo diplomom, nego i životom i djelom! (o tome: Pavao u 2 Kor. 3:12-18)

U to Ime molim Boga da me Duhom svetosti vodi svojim putevima kojima ću Mu se u potpunosti predati i da me dalje oblikuje i usavršava, baš kao lončar glinu, a ja da Njegovim Duhom svetim i svetošću vodim druge ljude, kojima sam potrebna, jer sam ovome svijetu i Bogu potrebna i na to sam pozvana. Da od toga živim i zavređujem pa i da budem nagrađena.

Ovime završava jedno cijelo poglavlje, „*Duša*“ i započinje nešto sasvim novo, „*Oekonomia*“.

Druga knjiga

3. OEKONOMIJA

3.1. Krštenje vatrom

08. 05. 2011.

Mama i ja ručale smo oko 12:00 sati u kući u Sesvetama, dok je vani puhao prohladan sjeverozapadnjak. Zapravo i prije ručka koji sam sama skuhala (proljetnu povrtnu juhu, pileće pohance, mladi krumpirić prelive biljnim uljem i salatica iz vrta, te nakon toga još kriška štrudle od višanja što sam ju jučer ispekla), već nešto prije 11, osjetila sam u duhu da je Misa na kojoj ja sudjelujem, makar samo duhovno prinesena na oltar. Vjerojatno se moj sesvetski župnik Božidar pobrinuo za svoju ovčicu nakon što me je ovih dana pratio preko *facebook* stranice. Uronila sam dakle u meditaciju na svom krevetu. Nije dugo trajalo, 15-ak minuta, ali sasvim dovoljno da mi po duhu odredi nove zadatke.

Ručale smo dakle u potpunom miru. Bilo je oko 12:20 kada sam osjetila prvu, laganu, vatru na području srca. U početku sam mislila da sam previše pojela i da mi se hrana probavlja u želucu. No uskoro sam shvatila da je ovo nešto sasvim neuobičajeno, nešto sasvim posebno. Vatra je bila sve jača, vatra Duha koji je Ljubav (kako opisujem u Prvoj knjizi -DUŠA); pravi oganj Ljubavi. Srce je gorjelo, bilo je svo u duhovnom plamenu. Punih sat vremena. To je nalik onome kada zapalite svetu Božju sliku, odnosno sliku kojeg sveca. Njegov/njezin Duh tada gori u plamenu a on/a je još živ/a (duhom). Sada sam shvatila što znači krštenje vatrom o kojem govore karizmatici.

Duh, koji je vjerojatno Duh Sveti u meni, u kasnijem predanju punom molitve poručuje: *promijenit ćeš se iz temelja. Bit ćeš sasvim nova osoba, netko sasvim drugi.*

Sad je pitanje: što bih ja to željela biti? Tko zapravo? Sa svojih 47 godina. Krštenjem u duhu, u vatri? Ah, za svetost se treba izboriti!!!

Bit ćeš protestantska svećenica, pastorica, duhovnik; poštena i jednostavna, dostojanstvena i sretna; puna pouzdanja – reče mi Duh Sveti, nakon što ja nisam uspjela dati nikakav odgovor na gore postavljeno pitanje.

Srcu je u to vrijeme gorjelo u meni, još punih pola sata. Držala sam, u potpunom miru, takoreći nepokretna, u ruci sliku Milosrdnog Isusa; (danas sam završila Devetnicu i krunicu); na dnu slike piše: „Isuse, uzdam se u Tebe“. Doista sam sve svjesnija da to Duh Sveti djeluje i radi na meni. Iz tog osvješćivanja trgnuo me Antin poziv na skype, vjerojatno fra Ivin duh. No tijelo je nastavilo drhtati, najprije desni dio od srca dolje zatim cijelo tijelo, i srce je nastavilo „gorjeti“. Bio je to doista živi plamen Ljubavi. Cijelo poslijepodne. U jednom trenutku učinilo mi se da sam zadobila milost da imam dva srca. No kasnije me pekla samo lijeva strana srca i ruke, desnu više nisam osjećala osim ponekad u drhtanju. Pa onda opet cijelo tijelo, posebno kralješnica i noge, najviše bolesna desna noga, bile su zagrijane „ognjem“. U jednom trenutku morala sam ustati iz meditacije, već sam naime bila opet pomalo i gladna. Na satu je pokazivalo 20:45. Da, sat je bio ispravan, a ja ništa drugo nisam činila cijelo poslijepodne osim meditirala i meditirala, i ustala na pet (5) minuta da razgovaram s Antom i to zapišem (meditirala sam u ležećem položaju); vrijeme je doista tako brzo prošlo.

Sutra ujutro još sam osjetila trnce po cijelome tijelu, ali sad sam morala ustati jer idem s mamom u vinograd, u blizini grada Popovače.

3.2. Rane Kristove

10. 05. 2011.

Jučer sam dakle bila s mamom u vinogradu. Posjetili su nas Joža i Hans; Joža je špricao i zadržao se od 10 do 12, a Hans je došao na 10 minuta oko 10 sati. Nitko nije zvao.

Negdje oko 13:30, nakon što sam radila u vinogradu, ne previše ali ipak nešto, snažno me je zaboljelo desno rame i lopatica. Od bolova mi se zavrtjelo u glavi, a muku sam morala podnijeti ležerke. Znala sam već na samom početku da je to milost Kristova i legla sam u meditaciju koja je trajala do oko 15-15,30. Tada je snažna bol popustila. Ali zato je trajala opet cijelu noć i danas ujutro, kada je umjesto na desnom ramenu kao jaka bol pretvorena u onu, nešto slabiju, na lijevom ramenu i lopatici. To je naprosto milost Kristova i svjesna sam toga. U meditaciji mi je rekao da je to najjača bol što ju je mogao podnijeti, patnja. A budući da sam ja jučer prinosila križeve svetosti i muke Gospodnje, te trpljenja i trpljenja, pa sve do onoga patnje, nije čudo da mi se „otvorila“ i ta Rana, da mi se, naime, pokazala u svom svjetlu.

Inače, ovih sam dana započela Krunicu i Devetnicu Ranama Kristovim, po preporuci fra Ive Pavića.

Danas zato ovako molim Gospodina: Neka se po meni proslave Rane i patnje Kristove, sveta Muka, milost i uskrsnuće! Daj Bože da Tvoje Rane svjesno i hrabro nosim/ podnesem te da na taj način, bez oklijevanja, sudjelujem u Muci i Uskrsnuću Tvojemu! Proslavi se Gospodine u meni!

Sada je uslijedilo viđenje Isusa trnovom krunom okrunjena, izmučena, glava Njegova.

Odmah potom bol u desnoj nozi, bol od meditacije. To me podsjetilo na nepovezanost glave i noge uslijed pareze desne noge zadobivene kao posljedica potresa mozga u djetinjstvu. Doista Isus liječi!!!

Što se više otvaraju Rane Kristove to me više Bog liječi, Isus liječi!!! Molitvom i snagom Duha!

Još sad samo da spojim ispucale dijelove živaca u glavi nastale kao posljedica stresa ili zbog bolesti! Za to će trebati otvoriti novu Ranu; Krunica Ranama Isusovim!

Otvora se rana na mom desnom boku. I doista, zaboljelo me odmah u prsima! Slavim Te Oče, Gospodaru Neba i Zemlje, jer si ovo sakrio od mudrih i umnih a objavio maleni-
ma!

Srce, središte sveg našeg zbivanja, svih patnja, boli, svega događanja! Razmišljam nad ovom ranom. Nisam li negdje povrijedila Život? Možda u trenutku kad toga nisam bila svjesna, kad se izgubila povezanost srca i glave?! Spajam srce sa glavom, ozdravljam! U meditaciji zatim vežem glavu, srce i nogu. Da, to je to! Čitav dosadašnji život nisam voljno prihvaćala Isusa u svoj život, još od mladih dana; sada Ga prihvaćam! Sada Ga razumijem! O, koja je to milost – razumjeti Isusa Raspetog i izranjenog!

Teške duševne patnje – reče Duh u meni. Sada otkrivam nešto što sam cijelo vrijeme sama od sebe tajila, a vjerojatno se je jako dobro iščitavalo na mom licu. Baš to: teške duševne patnje koje sam zbog svega proživljavala, pa i zbog neprihvatanja Isusa, ali i zbog svega što mi se u životu dogodilo. Sada prihvaćam Istinu! Liječim se!

Tek sada, tridesetijednu godinu kasnije, došla sam do shvaćanja i potrebe za time da je važno zaboraviti sve muke i patnje kroz koje sam u životu prošla, jer sam oprostila, došla sam do toga. Zaboraviti da smo nekad živjeli? Je li to najbolje rješenje? Ne znam, ali tako je dobro za mene, barem u ovom trenutku. Dakle, zaboraviti. Ne krije li se ovdje tajna onoga što mudraci još od davnina ističu: oprostiti i zaboraviti. Sada ovdje počinje novi put. Učinit ću napokon jedan korak dalje. Bog će me voditi, u to sam sigurna!

Dok mi trnci struje nogama, a i kralješnicom, ja se zapravo pitam: U čemu se sastoji život vječni?

Prije nekoliko dana Ante je upitao: što je to opsjednutost? Najprije sam mu objasnila razliku između opsjednutosti, opsjednuća i posjednuća, a onda svako zasebno. I gle, već idući dan shvatila sam koliko sam ja, pod vodstvom duhovnog Učitelja koji me je pritis-
kao Mukom i Križem, zapravo bila opsjednuta svojom prošlošću. I dan nakon toga već sam prošlost preboljela, odgurnula i učinila „korak dalje“ u životu, korak k zdravlju. Duh fra Ive! Bogu hvala! Samo da to potraje i da napravim sutra koji „novi korak“. I još nešto: shvatila sam zapravo da mi odlazak u Crkvu škodi jer me prisjeća razloga zbog kojeg sam tu. A ako hoću to preboljeti, zaboraviti (u smislu oprostiti i zaboraviti) onda nema razloga da stalno otvaram iste duboke rane.

3.3. K neurologu

Danas je 11. 05. 2011. Već sam prije 08. sati bila u čekaonici EEG na Rebru. Naručila me Mirjana, kuma. No, čekanje je potrajalo sve do oko 11 kad je napokon došao red na mene. Ali, za razliku od onoga što se dešavalo ranije, čekanje u čekaonici kao da me se uopće nije ticalo, sjedila sam potpuno mirna i smirena. Tako je bilo i na EMNG i EMG pregledima koje sam danas obavljala – protok i funkcija živaca u gornjim i donjim ekstremitetima. Rezultat pretrage: ruke su mi slabije od nogu, od kojih je desna noga slabija od lijeve. Osjetila sam zapravo da to fra Ivo, „Duh Isusov“, traži medicinsku dokumentaciju o mojoj bolesti kako bi me mogao liječiti. To tim više što sam cijelo to vrijeme u čekaonici i na pregledu, a i kasnije, osjećala trnce u nogama, kičmi i gornjim dijelovima tijela, a po povratku kući bolovi u kičmi bili su jedva podnošljivi. No to me nije spriječilo da kući stignem potpuno smirena i zdrava. Jer fra Ivo odnosno Duh Sveti već me ozdravio samo treba neko vrijeme da se to dokaže. Sad su na redu magnetska rezonancija, CT glave i Rtg kukova i zdjelice te pregled madeža za koji sam se danas naručila na Šalati (15. 09. u 11h). Sutra popodne ću k doktorici opće prakse po uputnice.

3.4. Duševni mir i ravnoteža

12. 05. 2011. – Fra Ivo Pavić u duhu i pred očima, prisutan. Vidim ga kako moli za mene. Kažem mu kako je lijep.

„Ništa od onoga za što si se krivila.“ A doista me je raniji duh krivio za sva moja djela, mene je krivio. Možda je to bio duh bolesti, o kojem govori MacNutt.

„Duševni mir i ravnoteža. Zdravlje. Duševno i tjelesno zdravlje.“

Baš mi je drago što te imam – kažem ja u sebi.

Danas poslijepodne bila sam kod svoje doktorice opće prakse po uputnice (CT mozga, naručena 10. 06. u 8h; Magnetska rezonanca, naručena 16. 08. u 16h; oboje u poliklinici Medikol; RTG kukova i zdjelice obavila u DZ Sesvete odmah nakon doktorice; sve ide kako treba) i dakle na radiologiji u Sesvetama. Nakon toga za(s)pala sam u meditaciju; ovo što gore pišem jest duhovna zbilja fra Ive Pavića, Mir i Ravnoteža; duh, duša, tijelo. Zdravlje!

3.5. Svjedočanstvo

Zagreb, 13. 05. 2011. Sanda Glavaš, 47 godina

Poštovani Gospodine fra Ivo Pavić, svjedočim Vam dolje napisano ali ne zato da to i objavite osim ako ne smatrate neophodnim i dostojnim.

Jutros sam postigla svetost u meditaciji, a za svetost je naravno potrebno mnogo trpjeti.

Od Vašeg seminara u Šurkovcu 10. 04. 2011. prošlo je već mjesec dana. Bilo je to za mene prvo susretanje s Vama uživo, iako sam već ranijih godina često boravila na duhovnim Molitvenim utorcima fra Smiljana Dragana Kožula.

Osjećam da svaki dan molite za mene; snagom Duha svoga Duha Svetoga uspjeli ste me podići iz ništavila i iz bolesti. Bolovala sam kako fizički tako i psihički i već su liječnici bili digli ruke od mene. Na posljednjem fizijatrijskom pregledu u travnju ove godine liječnik mi je bio rekao da mi ni vježbe ne će pomoći. Doista Bog po Vama ozdravlja! No od Vašeg seminara bolest je jednostavno nestajala i ja sam se osjećala svaki dan sve bolje, kako fizički odnosno tjelesno tako i psihički, duševno i duhovno.

Sa svojim duhovnim Učiteljem koji me prati još od mladosti, ali i sa svećenicima duhovnicima, godinama sam razapinjala Krista ne bih li svoje rane (Rane Kristove) učinila vidljivima i tako se obraćala liječnicima. Hodala sam tako od doktora do doktora, svako malo, nakon što bih u meditacijama Krista razapela. Ali lijeka, kao što rekoh, nije bilo. No Vi ste to uspjeli, uz malo muke, nadam se ne previše – neka Vas Bog za to obilno nagradi jednim doktoratom koji ću, nadam se, i sama s radošću pročitati i popratiti – snagom Duha, kao i obiljem drugih milosti i blagoslova koji su potrebni za Vaš život i rad!

U prilogu su najnoviji medicinski nalazi, učinjeni nakon 10. 04. ove godine.

Puno hvala!

U jednoj svojoj ranijoj bilješci (vidi o tome bilješku iz knjige *Duša* što sam je pripremila za osobnu upotrebu i prijatelje, a kao zbirka meditacija s Kristom) govorim o identitetu svetosti i zdravlja. I kao što rekoh, za svetost se mora i trpjeti, mnogo trpjeti. Poziv na svetost osjetila sam već prije mnogo godina. Ta svi smo pozvani na svetost krštenjem iako ja to onda još nisam znala. Duhovni Učitelj odabrao je za mene rijedak način trpljenja, svakodnevno proživljavanje Muke Kristove u potpunom miru. Sve se doista podnosi lakše postizanjem unutarnjeg mira, harmonije i ravnoteže, koji su mi često nedostajali. Sada osjećam da sam ozdravila i na tom području.

Hvala! Hvala! Bogu hvala! I Slava Bogu na visini!

Mir sa Vama!

3.6. Izmoljena milost kod Boga za zdravlje i ravnotežu

15. 05. 2011. – Ne znam da li je to samo zasluga fra Ive. Mislim da su i moje molitve pomogle. Neka mi Bog oprostí ako nisu. Zapravo, po fra Ivinom Duhu prepoznala sam molitve i onda sam sama molila. Zaslugom Duha Svetoga. E pa šta je? Ta i fra Ivo je molio za isto. Onda je to to, zdravlje postignuto molitvom i egzorcizmom, istjerivanjem zlih duhova, legije.

Zapravo, moj molitveni život i molitve za zdravlje započele su još davno, negdje 1996. godine crkveno, a prije toga unutarnjim snagama. Sada se to obistinilo. Bogu Hvala!

3.6.a Molitva

Sveti Bože, Duhovniče veliki, Bože i Čovječe Isuse Kriste, Duše Sveti:

Vodi me i dalje milošću svoga postojanja i daj mi milost da te mogu propovijedati svugdje u svijetu, za Tebe svjedočiti svojom Ljubavlju i zdravljem kao i Darom ozdravljanja drugih što ćeš mi ga ovom molitvom udijeliti.

Ne dozvoli da više ikada zapadnem u grijeh, u bolest. Daj da Te slavim od sada do vijeka!

Po Kristu Gospodinu našem.

Molim Te također za mir, mir u duši svojoj, mir u svijetu; u svakom pojedincu; mir u međunarodnim odnosima, prestanak ratovanja i ratova općenito. Za popravak ekonomske slike Te molim, da svatko ima koliko mu treba i da se ljudi ne uzohole te da ne kukaju. Da nemaju razloga za to. Za mir i zdravlje u srcima i u čitavim našim tijelima Te molim, po predanosti Tebi. Za srce puno Ljubavi, ljubavi, u svakom od nas. Najzad, molim Te za zdravu duhovnost, koja počinje s Cjelinom i s cjelinom i završava. Po Kristu Gospodinu našem.

Da Tebe, slavnoga Boga, svi upoznaju i da Tvojim putevima hode i njima se ravnaju. Amen.

Danas je nedjelja, 15. 05. 2011. Put me vodi k oslobađanju od rodoskrvnuća svojih predaka, roda. Put me vodi sve u ono razdoblje naših prapredaka kada je rodbinski odnos bio nešto sasvim normalno. Bože, ne uzmi im to za grijeh, ne uzmi mi to za grijeh. Braća iz 13.-14. stoljeća od ranije su mi poznata. Oslobodih u sebi nove snage zla, rođaka iz razdoblja buržoazije u nastajanju, 15.-17. stoljeće. Vlastela. Vidim samo njega, ne znam što se je točno dogodilo. Još sam tvoj – kaže duh u meni. Oslobodi me, molim Te, u potpunosti, od utjecaja Zloga i prokletstava. Gospodine oslobodi me! Otkupi i izliječi u potpunosti! Od uroka i prokletstva! Od nasljednih i stečenih bolesti! Od duševnih i duhovnih bolesti u svim pokoljenjima! Od svih oblika invalidnosti! I daj da jednom, kada za to dođe čas, umrem zdrava i cijela, potpuna!

Izliječio sam te svojom krvlju! Možeš se nastaviti kretati zdrava! – reče mi Isus.
Gospodine, moram li umrijeti?!, (iz jedne kasnije meditacije)

3.6.b Besmrtnost Duše i Besmrtnost Tijela

(Duhovne Vježbe u svakidašnjem životu)

Što, na kraju, reći o besmrtnosti Duše i o besmrtnosti Tijela, od kojih jedno bez drugoga ne mogu?

To je Cjelina, to je ispunjenje Zakona koji je Ljubav. To je Ljubav kao cjelina i cjelina kao ljubav, u kojoj nema mjesta ni za što drugo. Sve je Ljubav i Ljubav je sve, u svakom djeliću svog bivstvovanja svaka cjelina je Ljubav. A Ljubav je Bog, a Bog je Mir, Mir je Radost, Radost je Zdravlje. Tako Ljubav jest Zdravlje, Svetost svega, jer Zdravlje jest Svetost. I tko je postigao Zdravlje na svakom, u svim djelićima svoga bivstvovanja, taj je svet, a svet je jer je sve pretvorio u Ljubav, sve ispunio ljubavlju. A Ljubav (ljubav) jest Bog, i drugoga ovdje nema.

U današnjoj meditaciji postigla sam tu cjelinu, Ljubav, Ispunjenje Zakona, Svetost i Mir, Zdravlje. Naprosto ono što jest. Naprosto Jesam.

Zato jer sam ja svu svoju Muku, i Patnju, i Bol, i Jad pretvorila u Ljubav; zato jer sam trpjela toliko da se to Bogu naprosto svidjelo i da me nagradio, obdario tom Milošću; eto, upravo zato sam postigla besmrtnost Duše i besmrtnost (neraspadljivost) Tijela u jednoj Cjelini; iznad koje drugih cjelina naprosto nema. Ja jesam. A jesam sve to ujedno, prožeta svetošću i obdarena besmrtnošću. To je za mene nagrada, ne kazna.

U Sesvetama, 13. 12. 2015.

3.7. Kako pobijediti Vraga?

U molitvi „Očenaš“ Isus moli Boga da nas izbavi od Zla. Znači li izbaviti od zla ujedno i pobijediti Zloga? Ako je Đavao, Sotona ili Vrag, jednom riječju Zao Duh, duh koji je nekoć bio u Boga pa se od Njega odmetnuo i pao, odnosno postao Zao, zajedno sa svom legijom, je li dovoljno samo moliti „izbavi nas od zla“ i je li samo izbavljenje ujedno i pobjeda nad Zlim, konačna pobjeda Dobra, Dobrote, Istine i Ljubavi, Ljepote?

Iako su ovdje postavljena već sama po sebi i kao takva bitno filozofska pitanja bitno je, iako ne i dovoljno, na njih dati barem prvotne odgovore. Bog je Dobrota, Istina, Ljepota, Ljubav. Bog je Ljubav prema samom sebi, drugom čovjeku, svijetu... Istina je jednota s Bogom, svijetom, čovjekom, samim sobom, identitet, $A=A$. Dobrota su, ukratko, pozitivne moralne kvalitete. Ljepota je prije svega ljepota duše i duha. Zao Duh odmetnuo se od Boga. Ali Istina, Istinito, jest cjelina, u kojoj boravimo, mičemo se i jesmo. Prema tome, ozdravljena, o čemu svjedočim, na svim stupnjevima svijesti i u svakom pogledu, ja jednako svjedočim o pobjedi Dobra, Ljubavi, Istine i Ljepote u sebi kao i, istovremeno, o onom malom zrcu Zloga bez kojeg se, izgleda, ne može. Jer izbavite li me od Zloga, barem se tako meni čini, to isto Zlo će otići negdje u drugo neko biće, odnosno u svemir, odnosno u Kozmos, pa opet do Boga. *Tertium non datur*. Jer svi smo jedno, svi smo Bog, i tu, iako tek Sai Babina, ova istina pobjeđuje u meditaciji. Ili ja griješim? Molim Vas, pomozite mi da otkrijem Istinu. Nema veze što je Sai Babina, ali kad bi to i bila Istina, onda bi tek svi djelomično bili Jedno, Bog? Na najvišem stupnju svijesti, na onom kozmičkom, to zapravo i jest Istina. Može li, dakle, svijet, ono svjetovno, preuzeti pobjedu nad božanskim? Ili, kako se ponašati u svijetu ako smo tek kod Boga svi Jedno? Nije li potrebno mijenjati sliku svijeta, njegovu stvarnost? Što je potrebno činiti? Kako se treba ponašati – da ne budemo zarobljeni svijetom, svjetovnim? I nije li u svijetu i dobro i zlo jedno ujedno? Nije li, također, u Bogu, Dobro i Zlo jedno ujedno? Može li se pobijediti Zloga? Iz mog trenutnog, ali sazrelog, razmišljanja (stanja duha) Zloga se ne može istjerati, može ga se jedino nadvladati, prevladati, pobijediti. Zlo pobijediti Dobrim. Što Vi o tome mislite?

Isuse, hvala Ti što si u ovom trenutku ušao u moj život i što sam ja, po vjeri, postala Dijete Božje. Hvala Ti što sam po vjeri spašena. Hvala Ti što me ozdravljaš, što si me ozdravio, na svim stupnjevima, u svakom pogledu. Bože hvala Ti; U Ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

Isuse, ja vjerujem da si Ti umro za moje grijehe i da si uskrsnuo od mrtvih kako bih ja

mogla imati život vječni. Molim te da sada dođeš u moj život. Ja izričito kažem da si Ti moj Gospodin i Spasitelj. Hvala Ti da si mi oprostio sve moje grijehе. Hvala Ti da si sad došao u moj život i da sam ja sada kroz vjeru u Tebe, postala dijete Božje. Zahvaljujem Ti da sva obećanja Riječi Božje sada važe za mene. *In nomine Patris et Filii et SPIRITUS Sancti. Amen.*

17. 05. 2011. – Prema ovoj posljednjoj meditaciji čini se, izgleda, možda je i očito, imam rak. Što znači rak? – pita moj učitelj hebrejskog Gregor Kurtović? Na hebrejskom to je SAMO. Ali ovo je drugo, ovo je bolest.

Kako ćeš me sada moliti? – pita Duh u meni. Bože, na koljenima, pljeskat ću Slavi tvojoj. Izliječi me. Ti to možeš! Zahvaljivanjem!

Rak sam preboljela. Ostalo je još samo da sretno umrem, Bogu hvala!

Zahvaljivanjem! Nagradom!

Negdje pri kraju knjige *Molitvom do zdravlja* (Zagreb, 2009.) fra Ivo Pavić govori o duhovima bolesti, pa tako i o duhu bolesti raka. Tu sam odmah prepoznala sebe, jer mi se prije nepuna dva sata dogodilo jedno neočekivano i nimalo ugodno oslobođenje. Ispada naime da su incestuozi odnosi i pregledavanje hemeroida i ili krpelja na području tijela koje vlastito oko ne može dokučiti. Eto dakle to sam oslobodila i za sestru i za mamu, pa, kaže fra Ivo, kad oslobodiš, otjeraš duha, ozdraviš. E baš Ti hvala! Zlatan si!

18. 05. 2011. – Antonija mi javlja za njezinu prijateljicu Martinu Glavaš, kako je tragično prošla na operaciji. Vežem: Martina-Marija; Glavaš-Glavaš. 27 godina.

Natika.

Cijeli dan pišem molitve za Martinu i šaljem *mailom*. Prepisujem iz knjige *Molitvom do zdravlja*, najprije prva 4 poglavlja, zatim peto i šesto. Pomoći će, u to sam sigurna!

Otišla sam po nalaze Rtg – sve super, nema nikakvih znakova na kukovima. Otvaram fra Ivinu knjigu: Neopraštanje. Nadam se: svima sve oprostila. Zato je nestala bol i problemi u kuku.

19. 05. 2011. – Promijenio mi se život. Hvala Ti Duše Sveti!

Budim se ujutro rano, pa nastavljam spavati. U međuvremenu nešto pišem, prepisujem iz knjige fra Ive. Ujutro otvaram *facebook*. Fra Ivo Pavić je poslao neke materijale. Hvala! Hvala! Bogu hvala! Hvala fra Ivo!

Izmijenio mi se život u potpunosti!

3.8. Čvrsta i stabilna ličnost

20. 05. 2011. – Osjećam da sam odrasla, ponovno izgrađena, u čvrstu i stabilnu, uravnoteženu i odlučnu ličnost, za kakvom sam cijelog života potajno vjerojatno težila. „Bog moje podsvijesti“ postao je i Bog moje svijesti, hoću reći: privela sam k svijesti nesvjesni dio sebe. Time sam izliječila sebe i na nesvjesnom nivou.

Dakle, ne samo kosti, mišići, živci, nego i nesvjesno, ličnost, osobnost, nagoni, instinkti, impulsi.

Hvala Ti Bože!

Dovijeka ću klicati Imenu Gospodnjem! Dovijeka ću Te slaviti!

3.9. Zahvala

Bogu sam zahvalna na svemu, od začeca, rođenja i života mene i mojih prapredaka i predaka, moje obitelji i mog potomstva pa sve do snage Ljubavi kojom me je ozdravio i izliječio te Mira koji mi je nesebično darovao i daruje mi ga i dalje. Posebno na tome što me je u ovih posljednjih 12 godina o svemu osvijestio, oslobodio, otkupio i, eto, ozdravio; Što me je vodio putevima spoznaje od Svjetlosti Njegova Božanskog Lica do biti mojega bića.

Fra Ivi Paviću sam zahvalna jer je snagom Duha Svetoga znao kao svećenik dodirnuti i izliječiti ona bolna mjesta i „rane“ koje su bile ostale neizlječene na ranijim stupnjevima svijesti, od fizičkih bolesti do duševnih i duhovnih, pa čak i zato što je snagom Duha Svetoga uspio riješiti neke filozofijske probleme koje sama ne bih umjela. Od 10. travnja ove godine, kada sam prvi puta prisustvovala fra Ivinim molitvama u Šurkovcu, do druge polovice svibnja iste godine kada ovo pišem, osjećam da redovno, snagom Duha, moli za mene te da je izmolio brojna ozdravljenja. Sada za sebe mogu reći da sam, konačno, zdrava. Na svim stupnjevima svijesti i u svakom pogledu. Medicinska istraživanja su u tijeku, nalaze ću poslati čim prije, nadam se još ove godine. Iako me, možda, još katkada zaboli kuk, noga ili kičma, očekujem u svemu pozitivne medicinske ishode, jer to i osjećam, puno sam ozdravila u odnosu na posljednja istraživanja i puno se bolje osjećam. Bogu Hvala! Duhovno i duševno u cijelosti! Fizički 99 %.

Slava Bogu na visini!

Želim se također zahvaliti svecima i svećenicima kojima sam se utjecala i koji su mi pomagali u mojoj duhovnoj obnovi, koja je trajala točno 12 godina. Prije toga bila sam duhovno mrtva, tj. još ne probuđena. Nakon toga ostat ću, nadam se, duhovno budna u sve vrijeme i u svakom smislu. Dvanaest (12) godina je prošlo kao biblijskih 40 godina pustinje.

Također sam zahvalna i svim ostalim bićima, nebeskim i zemaljskim, koja su mi dolazila ususret ili pomagali na ovaj ili onaj način, možda samim svojim postojanjem, kao Sunce i Mjesec i zvijezde, kao moralni zakoni i Božje Zapovijedi itd.

Iskreno da kažem, kad bi Bog zbrojio sve moje grijehe, trebala bi mu visoka matematička naobrazba, a ne znam ni sama kamo bi ih sve stavio. Potrebno je doista pokazati i prikazati Bogu svaku svoju ranu, pa i onu najmanju i, može se činiti, najneznatniju, jer upravo se ona sa svim posljedicama i faktorima, zavukla negdje duboko u kosti, kukove, psihi, živce. Da bi se ovi izliječili potrebno je Božje oprostjenje, smilovanje. Božja milost. Potrebno je najprije priznati se grješnikom da bi nas Isus mogao liječiti. A kako bi nas Bog mogao liječiti, potrebno je da mu svjesno prikažemo čitavo naše biće, sav naš život. Posebno sam na ovome zahvalna Duhu Svetom, jer me je upozorio na važnost i povezanost vjere, molitve i života i oslobodio u meni duhove bolesti; Koliko je važno svim svojim bićem, a ne tek riječju i mišlju, od srca oprostiti svemu i svakome.

Sada ujedno vidim koliko je veliko i Božansko Srce Isusovo, kojemu se utječem. A ja sam tek pojedinaka u ovome svijetu kojemu je potrebna svetost sviju, kao što smo svi na svetost i pozvani. Zato ću do vijeka zahvaljivati Bogu i klicati Imenu Gospodnjemu!

Slava Bogu na visini! Slava Bogu na visini!

Najzad, teorija bez prakse je slijepa, praksa bez duhovnosti je mrtva. Svjedočim to

kao intelektualac. Zahvaljujem Bogu i na teoriji kojom mi je dao da Ga upoznam, kao i na praksi života bez koje ne bih mogla čak niti disati te, također i nadasve, na duhovnosti koja mi je pomogla da u iskrenim trenucima Božje prisutnosti osjetim Njegovu blizinu i Ljubav te da sve obuhvatim u cjelinu i da tako ozdravim. Bogu hvala!

4. DUŠA 3. – SPASITELJ

06. 02. 2011. Drago mi je što u sebi, tako i na Nebu, imam Krista za učitelja, i to Krista spasitelja, spasitelja svijeta, spasitelja ljudi i duša, svega što je na Zemlji. Vidim Zemlju i sve što je na njoj okupano u svjetlosti, u Kristu Spasitelju, Velika Muka, molim te da izdržiš – govori Krist. Krist pobjeđuje. Pobjedila sam.

Bog me danas pozvao u službu. Služba Božja. Službenica Gospodnja. Zadatak je moj: spas čovječanstva. Duša je vječna, a tijelo prolazno. To Krist djeluje u meni, kroz mene i putem mene. Zadatak je moj: spas čovječanstva.

Napokon volim cijeli Svijet, i biljke, i životinje i ljude. Tako volim cijelu sebe. A Bog mi kaže: Volim te takvu kakva jesi. Napokon, na ovom stupnju svijesti volim sebe kada volim sve u sebi i cijeli svijet. No, što je s propalicama, ubojicama, silejdzijama, razbojnicima, kurvama, lopovima,...? I njih volim. I njih je stvorio Bog, iako su se predali Vragu. Zato im šaljem svu svoju ljubav; ljubav kažem, ne tjelesnost; neka im bude dovoljna da ih prosvijetli i obrati na Dobro i na Boga!

Novi križ ti dajem, govori Krist u meni. Da ga poneseš za spas čovječanstva.

12. 02. 2011. – Život bez grijeha! Ne dakle onaj Isus kakvog sam upoznala niti Bog s kojim sam bila u jedinstvu, nego na najvišem stupnju svijesti Duha Svetoga Duh koji me vodi, koji je dobar i pravedan, Mir, tišina, Istina, Ljubav da ali ne seksualnost (tu me ostavi na miru, to je Vrag, to nije Bog), a Vragu ne dam mjesta u svom životu; duh koji je poniznost, milost i milosrđe.

Isus se proslavio u meni, po Ocu i Sinu i Duhu svetomu. I Marija, majka Njegova, također se proslavila u meni, po Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Hvala ti, Isuse, hvala, Marijo. O Bože, moraš me početi mijenjati, moraš me početi mijenjati! Moram započeti nove pokrete, novi Put. Bože, daj mi snage!

Hvala Ti, Isuse!

Mijenjajući sebe valjda ću (će se) promijeniti i svijet oko sebe. Pa dobro, ako je Tebi za spas čovječanstva...

Prošla sam u duši čitavu Bibliju, Stari i Novi Zavjet; gotovo sve događaje imam zapisane u svom umu i srcu, u svojoj duši. I Adama i Abrahama i Davida i Nou i Isusa, i progonstva, sužanjstvo, slobodu i Istinu; bila sam i Židov i Kršćanin. Sad počinjem činiti nešto novo, djelovati budućnost.

Nova duša: Bože, u meni se obistinilo sve što je Zapisano! Daj mi da progovorim po

prorocima, da liječim, da spasim čovječanstvo, da budem s čovjekom za čovjeka, daj mi da dišem k'o što svemir diše, da živim u Ljubavi (ne seksu), Istini i Dobroti! Ranokršćanska duša, mladokršćanska. Svi zakoni i zapovijedi Božje za mene su, sva obećanja i zavjeti što sam ih Bogu dala i Isusu i Mariji. Bog je za mene.

Nisam s Bogom sjedinjena ni na jednom stupnju svijesti. Potpuno samostalna duša.

Ti se Bože pobrini da mojoj duši ništa ne fali i da svega ima dovoljno, novaca, sreće, zdravlja, hrane, odjeće, obuće, ljubavi, prijatelja i prijateljica, ..., da joj naprosto ničeg ne nedostaje.

Sva sam tvoja. Predajem se cijela Tebi, Jahve, o Bože moj, ne diraj me seksualno.

Dovedi k meni malene i ljude kojima sam potrebna i kojima mogu pomoći.

Ili, ako ovaj križ što si mi ga dao – za spas čovječanstva – treba da bude drukčiji i teži, daj mi Bože snage da ga nosim do kraja, da izdržim, daj mi Bože uvijek svjesnost da si mi ga Ti darovao i da si me stvorio iz ljubavi.

Ja bih ipak da imam barem jednu srodnu dušu, a želim i dug i sretan i zdrav život svojoj majci i sestri i Davidu i svima, cijelome svijetu, čovječanstvu.

Ti si, Bože, izabrao za mene ovaj težak križ samostalnosti. Još ne shvaćam točno što pod time Ti podrazumijevaš, nadam se ne samoću, već karakter, ličnost, volju, odlučnost, jer živjeti samostalno ne znači uvijek i živjeti sam. Pobrini se za mene – smijem li to reći htijući i sama biti samostalna?

Jer, ipak, i da živim posve samostalno, živim u Tvojoj Ljubavi i Dobroti i u Tebe se, Gospodine, uzdam!

Potpuno si samostalna duša – govori Bog u meni.

(Vidi pismo: *Prečasni župniče, od 16. 12. 2010.*)

MIR I DOBRO (RADOST) CIJELOME SVIJETU!

13. 02. 2011. – nakon noćnog bdijenja: povlačim se, u samostan... moje duše

Ako je to za spas moje duše, za spas čovječanstva. U svakom slučaju odlučila sam povući se od svijeta i provesti ovaj dio života u miru i tišini.

Dakle, pošla sam od toga da smo Bog i ja jedno i činimo jedinstvo s cijelim kozmosom. Preko jedinstva s cijelim svijetom. Preko jedinstva s anđelima i svetima. Preko jedinstva sa svećenicima i svetim živim dušama. Preko jedinstva sa biljkama, ljudima i životinjama. Preko identiteta i jedinstva sama sa sobom, do toga da odem u samostan i tamo se izborim za svetost. Sve meditirajući na svom krevetu. Neki su na svetost pozvani!

Najzad, što očekujem od tzv. golog života? Goli život? Misliš li život bez duha? Ja toga ne poznajem. Ali goli život, na najnižem stupnju svijesti, ..., goli život mene kao pojedinca/pojedinke, ..., misliš ono: klarise, monahinje? Ma ne, neka bude: **zdrav, normalan, prosječan i nježan život. Neka bude bogat sadržajima i pozitivnim vrijednostima.**

Svi zavjeti, obećanja i brakovi ostaju, čak i kad sam prah. Takva odlazim u vječnost.

Najzad, život je duh-dah. Dok dišem i kako dišem.

Ničega se ne bojim, život bez Boga ionako nije moguć.

S Kristom sam proživjela najljepše trenutke svog života, posljednjih 14 godina. Sav me obasjao i prosvijetlio svojom božanskom svjetlošću, od začeca, djetinjstva, mladosti, zre-

losti, učenja, Muke, smrti i uskrsnuća. Obećala sam mu da više nikada, nikada, nikada neću sagriješiti, da ću poštivati sve Božje zapovijedi, tamo gdje mogu, a moram uvijek i svugdje, ljubim Ga nadasve. Tako neka bude! Amen. Predamnom je bolji život, bolji i ljepši dani, život pun nade, ispunjen dobrotom. Ono što sam naučila ostaje mi za sva vremena. Živim jedan zdrav, normalan, moralno kvalitetan i pošten, bogoljubni, prosječan i nježan, sretan život. Život ispunjen radošću i radom, radom u struci. Svi zavjeti, obećanja i brakovi ostaju.

Još je nešto preostalo: prije nego rekнем „Addio“ moram istjerati Vraga iz sebe, iz moje „kuće“. Kako je to teško učiniti. Ubojica nisam da ga ubijem, mogu ga jedino promijeniti i učiniti da bude neko „božanstvo“, dobar, pošten i svet. Za to će trebati malo muke. Ali vrag ostaje, ipak, što da radim s njim? Je li se to Isus pretvorio u vraga? Bože, ti koji Jesi, pomози mi. Zaklinjem te svim svetim – kaže Smiljan Dragan Kožul. Moli i James Manjackal. I Dražen Radigović. Što da radim?

O Bože, zar si mi i prokleo dušu? Tko može proklinjati? Ta i Isusa su proklinjali! Iako sveti Pavao kaže da ne može Duh od Boga prokleti Isusa, tako je. Kod mene čak Isus (Bog) proklinje moju dušu, šalje je u Pakao, k Vragu. Do kada će to biti? Isuse, svjesna sam svojih grijeha, kajem se, oprosti mi. A mislila sam da je duša vječna; Ti kažeš da nije, nego se samo ciklički obnavlja i usavršuje. Duša doista ima svoj početak i kraj, rođenje u Bogu, svršetak u Paklu.

„Oprostio sam ti grijehе“ – kažeš mi. Pa ipak, zasluženu kaznu treba odraditi na Zemlji. (Sara Pindrić – pjesme o Isusu i Mariji). Isuse, Bože, hvala što me voliš takvu kakva jesam. Potruditi ću se da zablistam u budućnosti u jednom novom sjaju, boljem svjetlu i zdravom duhu. To vas od srca molim.

Moja duša pati – kao i u Izaije.

4.1. Učim se ljubiti/ vježba koncentracije

Put me doveo dotle da mijenjam BITAK, koji je Jedan, nepodijeljen i vječan, u bit ili esenciju, u ono BITI vječnoga otajstva – koje je LJUBAV, to jest da iz punine svemira u kojem živimo, mičemo se i jesmo napokon dođem do i pođem od same sebe, od svoje najskrivenije unutrašnjosti. Trebalo ju je dakako najprije razotkriti, rasvijetliti. Eto čemu svi nespo razumi oko izgovaranja i zašutkivanja tajne. Ono DA da se tajna čuje u svemiru djelovalo je prije svega strano i neobično jer kako onda nešto može biti tajna ako se čuje u cijelom svemiru? Ono NE toga da se tajna čuje u svemiru nije mi bilo moguće izvesti obzirom na snagu DA. I DA je pobijedilo; Bog me rasvijetlio na svim stupnjevima svijesti, čak i onim najskrivenijim. Sada dakle BITAK, koji je suština, srž, esencija, koji je naprosto neizreciv, a ipak sam ga izrekla, treba promijeniti kako bismo mijenjali sebe, svijet, univerzum, dakako i obitelj, grad u kojem živimo, državu, naciju, čovječanstvo i pojedince u njemu. Taj BITAK, koji je JEDAN, NEPODJELJIV I VJEČAN, ovako umanjen da je doista manji od gorušičina zrna, koji je DUH, ISKON i ISTINA, sada postaje za nas opet tako velik da ga razmatramo kao zasebnu cjelinu. Ne govorimo ovdje o bitku po sebi i bitku za sebe iako uzimamo u obzir ono što je glede toga rečeno. Više nas zanima prvobitno shvaćanje bitka,

ono Heraklita, Parmenida, Platona i Aristotela. No još i ranije, hebrejski pojam Jednoga kojeg su Grci preveli kao *Aletheia*, Latini kao *Veritas*, a koje je Bog ili Istina.

U osnovi je dakle Bog, Aristotelovski pojmljen kao impuls, kao prvi nepokrenuti pokretač. Taj bitak dakle koji je Bog ili Istina sada treba mijenjati u njegovoj biti ili supstanciji; nakon toliko stoljeća tradicije i ukorijenjenosti u našim umovima i u našim glavama; štoviše: u svjetskom Umu koji je sam Bitak. A rekli smo: BOG JE LJUBAV i Bitak, koji je duh, jest ljubav, ono ljubljeno, dakle vječno. U Bitku treba mijenjati bit odnosno srž to jest ljubav. Odatle polazimo. Naučimo se voljeti, ljubiti jedni druge kao samoga sebe to jest ljubiti samoga sebe. To je doista najteži zadatak što nam ga je Bog dao, a ljubiti samoga sebe ne možemo ako ne ljubimo drugoga. Ali kako? Sigurno ne spolno, razvratno, već čista srca, u punini srca, jednostavno srcem. To je današnjem čovjeku tako potrebno i na to je toliko zaboravio da ga treba stalno podsjećati na tu istinu. Jer Bog je ljubav i ako je Bog ljubav, onda sam ja Njegovo dijete, ono ljubljeno. A da bih funkcionirala u potpunosti u jedinstvu Duha moram ljubiti i biti ono ljubljeno dakako čista srca, a ne tek spolno, što je zapravo samo površno i posljednje na redu, ako uopće. Jer Bog je Ljubav. Bog je toliko ljubio svijet da je dao Sina svoga jedinoga za nas; i ja toliko ljubim Boga da Mu se sva predajem, dajem cijelu sebe Njemu, za Njega. Sin, pak, koji je Krist, živi u slavi po duhu koji je bit ili esencija, to jest supstancija, jedina postojeća i prisutna po krštenju u svakom od nas. Zato Bog, koji je Ljubav, putem Krista, koji je istobitan s Ocem, mijenja po svom životu, razapinjanju, slavi i uskrsnuću svakoga od nas. Time Bog, koji je Ljubav, mijenja svijet i svakog pojedinačno; Ako smo mi Njemu otvoreni, a jesmo, jer Bog nas svojim duhom vodi. Tako u procesu svjetske povijesti ozbiljujemo uvijek sve više i uvijek na bolje same sebe, svoju bit ili suštinu kao čovjeka, postajući i sami sve sličniji ili nalik bogo-čovjeku koji po duhu već stanuje u nama. Mi sami već jesmo bogo-čovjek, u duhovnom pogledu, samo se trebamo realizirati. Pali smo na Zemlju, manji od anđela, da bismo tu istinu spoznali i da bismo je ostvarili, realizirali. Biti nalik Kristu, suobličiti se s Kristom, biti nalik Kralju Mira i pobjedniku u meditaciji i kontemplaciji, u vježbi koncentracije, to će reći: držati svijet na okupu u jedinstvu, miru i ljubavi. To je to! Otkriti Bitak, bit ili suštinu, esenciju i supstanciju tog trojega jest naš misaoni i duhovni zadatak. Štoviše, živjeti u punini Ljubavi, Jedinstva i Mira!

Ljubav je sila koja pokreće svijet. Jedinstvo drži svijet na okupu. Mir omogućuje da jesmo, da budemo u cjelini, sjedinjeni, u jedinstvu, u ljubavi.

Bog u nama čisti srce od svega zlog i lošeg, a nadograđuje ga boljim i savršenijim da bi se tako, svagda iznova, u jedinstvu svjetske povijesti usavršavalo i oplemenjivalo sve do onog trenutka kada ponovno postigne cjelinu u vječnosti, kada ponovno postane cijelo vječno Jedno ili naprosto Bitak/Bog. Takvo duhovno sjedinjenje i stupanj savršenstva postiže se u pojedinca u meditaciji, kontemplaciji i miru, ali i u svakodnevnom životu i radu, ljubeći srcem, umom, dušom i svom snagom svojom koja nam je dana od Boga.

Ako smo mi dakle taj bogo-čovjek s kojim se stalno suobličujemo, to znači da moramo same sebe voljeti kao Boga i, naravno, kao bližnjega svoga, jer ljubeći bližnjega ljubimo Boga i, obratno, ljubeći Boga ljubimo bližnjega i same sebe. A kako nam je to moguće? Svim umom svojim, svom dušom svojom, svim srcem svojim i svom snagom svojom. A to je ujedno Prva Zapovijed Božja. Eto, baš tako!

U taj novi ESSE ugraditi cijelu sebe! Naravno ono najbolje što se može!!! Rastem u

jedinstvu s Bogom!!!

Možemo dakako otići i dalje. Možemo pitati: što je još potrebno da bi svijet bio savršen, da bi čovjek bio potpun, zdrav? U odgovore bih svakako preporučila harmoniju i ravnotežu, a s tim smo onda u humanizmu i renesansi (mišljenja).

U Zagrebu, 10. 09. 09.

Vječni Oče, prikazujem Ti Tijelo i Krv, dušu i božanstvo Tvojem preljubljenoga Sina Isusa Krista, kao zadovoljštinu za naše grijeha i grijeha cijeloga svijeta.

Po pregorkoj Muci Isusovoj smiluj se nama i cijelome svijetu!

4.2. Istina, Ljepota, Dobrota

Do sada smo govorili o Ljubavi, Jedinstvu i Miru, harmoniji i ravnoteži. Jednom, kad duša postigne takav stupanj svijesti, svjesnosti i duhovne zbilje, kad duša zablješti u svojoj ljepoti, očišćena od grijeha – na tom dakle stupnju izlaska iz tamne noći, kako je zove Sveti Ivan od Križa – duša bivstvuje u svojoj istini i dobroti upravo lijepa, u svoj svojoj ljepoti; Bogom danoj i omogućenoj. Na takvom stupnju razvoja svijesti i svjesnosti valja se zaustaviti u razmatranju, kako duša ne bi zaobišla taj izuzetno važan stupanj (faktor svetosti), jer su upravo ljepota, istina i dobrota duše ona tri pokretača koji omogućuju pojedincu, pa zato i svijetu, da napreduje na putu savršenstva i svetosti. A taj je put dan svakome od nas, upisan u naša srca kao put kojim se svakodnevno krećemo, put kojim hodimo. Moglo bi se usporediti sa svakodnevnim kretanjem dana, kretanjem Zemlje, Sunca i Mjeseca, zvijezda. Sve se kreće dakako u jednom sveopćem Miru, u svemiru. Taj Mir koji smo već postigli jest zapravo jedan od bitnih ciljeva samog tog našeg puta. Za dušu je važno da prebiva u istini i da bude sama Istina ili ogledalo istine, ne laži ili prijevara, ne kleveta, ničeg negativnog. No Istina, kako znamo, jest sam Isus, Život Isusov sa svim Njegovim karakteristikama. Zato duša mora biti u potpunosti suobličena s Isusom kakvog Ga poznajemo. Isus u majčinoj utrobi, dijete Isus, dječak Isus, Isus u skrovitom životu, u javnom životu, muka, smrt, uskrснуće, uzašašće, slava. Takva mora biti naša duša na ovom stupnju, ujedno i lijepa, blještava u svojoj ljepoti koja svijetli primjerom. Također i u dobroti otvorenoj prema svima i svakome. Takvu će dušu onda Bog privući k sebi snagom svoje Ljubavi i voditi je svojim savršenim putevima Mira. To nije iluzija, idealizam. To je upravo put kretanja duše i svjetske duše, svemira.

(Potreban je doista uvod u filozofiju da bi se ovo ovdje pojmlilo u suštini.)

Na ovom stupnju vidim i osjećam da sam postigla onaj stupanj svetosti za kojim sam težila i čemu sam se nadala. Duša je sada potpuno sjedinjena s Bogom, Jedno s Bogom, čisti bitak, ono BITI i u njemu miruje i kreće se istovremeno. Ostalo je stvar Božje providnosti, s kojim sam bitno sjedinjena.

U Zagrebu, 11. 09. 2009.

*Ne trebaš hodati po vodi,
Ne moraš biti bolji od drugih,
Nemaš ništa više od onoga
što svi ostali imaju,
ali ono što čini razliku
djela su kojima kod drugih
ostavljaš svoj trag.
(Otisak srca)*

*Vječni Oče, prikazujem Ti Tijelo i Krv, dušu i božanstvo Tvojeg preljubljenoga Sina Isusa
Krista, kao zadovoljštinu za naše grijehе i grijehе cijeloga svijeta.
Po pregorkoj Muci Isusovoj smiluj se nama i cijelome svijetu!*

4.3. Prvobitni princip to jest seksualnost

Problem očito nije u bitku, koji je Jedan, Neponovljiv i Vječan to jest LJUBAV, nego u iskonu, to jest SEKSUALNOST. U tom prvobitnom principu koji ovdje nastojimo dodirnuti i izliječiti i od njega, teče dalje čitava povijest. Baš kao u Aristotelova «Prvog nepokrenutog pokretača» /*Noesis Noeseos*/ pojmљeno kao Bog, tako se i ovdje prvobitan princip, tj. seksualnost odnosno ISKON postavlja kao vrhunac i počelo, *alfa* i *omega* cijelog istraživanja. Na vrhuncu meditacije, nakon kontemplacije i savršenog sjedinjenja s Kristom, pokazao mi se ovaj ISKON kao još netaknuto mjesto, nerasvijetљeno, a postojeće, kao ono bitno u nebitnom, bitno u bitnom. To ujedno znači da ono neizrecivo i nepojmљivo a postojeće postaje stvarno i problematično za nas. Osvijestivši ga, već smo riješili pola problema; drugu polovicu polako i postupno inzistirajući na tome da se prošlost nikada i ni u kom pogledu ne smije ponoviti, a prezent i budućnost da uvijek budu u sjedinjenju volja svetosti i savršenstva života kakav smo ranije prikazali. Iskon, dakle, seksualnost preduvjet je ljubavi, tj. bitka ili onoga BITI svega postojećeg, a taj prvotni princip života koji je zapravo samo impuls ili netom usmjeren Božji prst prema nama ljudima i svemu nižem jest *condicio sine qua non* svega postojećeg. Taj prvobitni princip treba u nama liječiti, tu refleksivnost, izražajnost, očitu u svakome od nas. Ne možemo biti mrtvi u tome, ali možemo utihnuti i zatomiti, odnosno preusmjeriti našu seksualnost u neku drugu izražajnu formu na primjer umjetnost ili poeziju, tj. u stvaralaštvo, zar ne? Ili, što mislite o Isusovu primjeru: taj Bogočovjek ostao je miran pred Jeruzalemskim ženama i kćerima; u svojoj auri, u svojoj meditaciji i kontemplaciji, sačuvao je savršeni MIR i ostao potpuno jedno sam sa sobom i s Bogom. Takvo savršenstvo treba vježbati!!!

Ako je riječ o izlječenju bolesnog stanja sebe, odnosno svijesti to jest seksualnosti, treba poći od uspostave ravnoteže među neuravnoteženim i istaknutim predjelima i dijelovima da bi se postigao sklad, mir i cjelina, harmonija dijelova (o čemu sam ranije pisala). Sve se postiže uz Božju milost i snagom Uma, univerzalnog i vječnog Uma i (zakona) srca (Srca) koje je Riječ, Logos, Istina koja prebiva u nama i koja je također osvijetљena, a u kojoj je princip seksualnosti postao također od prvotne važnosti. Tako Istina i Iskon

postaju ponovno ono zajedničko Jedno koje smo osvijetlili, sada kao ono BITI svakog pojedinačnog bitka i svemira kao cjeline: Prvobitni impuls, tj. seksualnost.

U Zagrebu, 11. 09. 2009.

Sada sam napokon zdrava. U obuhvatnoj Cjelini Isus je sa sobom pomirio svijet i što je u njemu, te ga doveo u sklad, jedinstvo, harmoniju i ravnotežu. Bez prekida, sada stvari funkcioniraju tako kako izgleda, u potpunom miru i cjelini, skladu i harmoniji, Ljubavi i ravnoteži. Izliječila sam sebe!

Sad imam, dakako, još nekih želja kao što su: ona za duhovnim i materijalnim blagostanjem, za jedinstvom i savršenstvom duše, za novcem, srećom, vječno dobrim zdravljem, vječnom Ljubavi prema Vječnoj Istini, Ljepoti i Dobroti. Imam i želju da u mojoj milosti Bog bude uvijek na prvom mjestu, sada ne pojmljen kao Otac nego kao Savršenstvo, sjaj i odsjaj prema kojemu se ravnamo; Bog, ta sveobuhvatna cjelina, savršenstvo Uma i Srca prema kojemu se ravnamo. Jedinstvo Volje. Svetost. Ljubav i Mir. Savršenstvo duša. Duhovno sjedinjenje.

Došlo je vrijeme da to «stalno razapinjanje sebe» zamijenim ljubavlju prema Bogu i prema biti u Njemu.

Sad vidim zašto me Bog poziva na život izvan Crkve; jer se, naime, u njoj, na oltarima i na misama, događa ponavljanje onoga što je Isus upravo otkupio, ponavljanje moje prošlosti. Dakle, živjeti izvan Crkve. A dala sam zavjet u duhu, zavjet Ljubavi. Vidjet ću što mi kaže MB Bistrička: NOVO NEBO, NOVA ZEMLJA, NOVI LJUDI, NOVI SVI-JET, IZRAEL.

Ozdravila sam u cjelini. U svemu vam hvala. Bogu hvala i slava na Nebu!

U Zagrebu, 17. 09. 2009.

4.4. Molitva za životne radosti

Izmolit ću se da se raduješ u Nebesima –

Kaže Isus u meni;

Tako ćeš se radovati i na Zemlji!

Da nakon vremena progonstva

Opet dođeš k sebi

I tako objediniš Svemir sa svojim bitkom,

Sa svojom BITI,

Koji su zapravo Sve = Jedno.

Izmolit ću se da se raduješ u Nebesima,

Da stvoriš jedno novo prijateljstvo

Koje će cvasti, cvjetati

*Upravo tamo gdje treba.
I da Mir i Ljubav vladaju Svijetom,
Da Pravednost pobjeđuje, da se Ljepota i Dobrota
Raduju u Svemiru i zajedno s tobom.
Da Istina vlada, jer Istina je Mir, a Mir je Ljubav;
Ljubav je Ljepota; Ljepota je Dobrota,
Sve vrline.*

*Izmolit ću se da pobijediš.
Po Kristu Gospodinu našem.*

*Ljubi Gospodina Boga svoga
Svim umom svojim, svim srcem svojim,
Svom snagom svojom, svom dušom svojom
I nemaj drugih Bogova uz Mene!
Ne izusti Imena Gospodina Boga svoga uzalud!
Spomeni se da svetkuješ Dan Gospodnji.
Poštuj Oca i Majku da dugo živiš i dobro ti bude na Zemlji!
Ne ubij!
Ne sagriješ bludno!
Ne ukradi!
Ne reci lažna svjedočanstva!
Ne poželi tuđeg ženidbenog druga!
Ne poželi nikakve tuđe stvari!
Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!
Ali ljubi i neprijatelja svoga!
I Bog će ti oprostiti.*

Srce ti je Kamen na kojem su upisane ove Zapovijedi.

*Izmolit ću da se raduješ u Nebesima i na Zemlji,
Da носиš u sebi Mir i Ravnotežu Svemira,
Zlatnu sredinu među krajnostima,
Da izmiriš krajnosti, da ih ne bude.
Izmolit ću Mir i Ravnotežu Svjetova, Radost i Sreću,
Ljubav i Dobrotu, Istinu i Ljepotu, Zdravlje i Svetost;
sve u svemu i Sve u jednome; jedno u svemu i jedno u jednome,
Čisti Bitak, Istinu, bit, naprosto ono JESAM.
Izmolit ću da budeš.*

*Izmolit ću da te ne muče logički problemi i pogreške
I da ih ne živiš.*

*Izmolit ću i da gramatički problemi hermeneutike
Postanu samo prošlost;
Da svi filozofski problemi budu riješeni;
Da sve što je bilo ne bude više nikada*

*A ono što jesi da bude i bit će.
Izmolit ću da te volim;
Jednu novu svjetlost za tebe.*

*Izmolit ću da spojevi u svemiru i u svijetu
I u tvojoj glavi i u tvom srcu
I u tvom Umu i u tvojoj Duši
Budu uvijek spojeni,
A oni nespojeni da se spoje
I da ostanu uvijek takvi;
Da elementi budu na mjestu i cijeli,
Da molekule, atomi, prašina,
Sve bude u svemu i jedno u jednome,
Da svijet funkcionira kao cjelina
U Ljubavi, Jedinstvu i Miru, Skladu i ravnoteži.
U Kozmosu.
Postojim.*

U Zagrebu, 07. 10. 2009.

Sanda Glavaš:

Danas sam ostvarila Mir i Ravnotežu, postigla sam harmoniju.

4.5. Križ Mučeništva

To su, dakle, ne mali propusti i pogreške učinjene u mladosti i općenito u prošlosti, a tiču se seksualnosti. Nakon jučerašnje ispovjedi dozvolila sam Isusu da me bičuje i zbog toga čak i kamenuje. Tako sam provela dio noći. Nije mi bilo ni malo lako. Istovremeno me Isus dalje usavršavao u duhovnom nekonzumiranom braku (priča iz prošlosti moje bake Betike). Tako je otkupio moju lozu po bakama i djedovima. Što reče Eli: tako je valjda moralo biti. Zbog toga je Isus došao na Zemlju i među nas; možda je i baka Betika trebala postići ono što ja postižem u duhu, otkupljenje loze s Isusom, otkupljenje stabla. Eto, kolikogod me koštalo srama i brige, neprospavanih noći okupanih u znoju i suzama, toliko je to dobro za moju lozu, moje stablo, moj život. Neću sad o tome. Hitler je napisao istoimenu knjigu, a moji su preci stradali u Auschwitzu. Rado ih se sjetim. Što su skrivali? Što mi znamo o njima? Jesu li trpjeli dovoljno – možda i za mene? Trpim li ja dovoljno za cijelu lozu, čitavo stablo? Moram li toliko trpjeti? Moramo li uopće trpjeti? U čemu je spas? Spasonosno trpljenje? Ili radosti i život? Život?! Zdravlje! Zdravlje loze i duhovno zdravlje!!! Jesam li i ja morala seksualno trpjeti, sada ne po onom što je već prošlo, niti po onom drugom, nego po onom što jučer ispovijedih kao grijeh? Što mi žene smatramo grijehom i sramom, muški s ponosom ističu; Bože mi prosti....

Što još da učinim za tebe da te dovedem u red? – pita sad Isus u meni. Išibaj me

Isuse najjače što možeš. Bičuj me do iznemoglosti. Kamenovao me jesi, nisam posustala. Kamenuj me opet. Ali nemoj me ubiti jer ubojstvo je grijeh. **Učini moju dušu lijepom poput Tvoje.** Cjelovitom i jedinstvenom, a tako jednostavnom i lijepom; jakom da mogu podnijeti Križ!.

U Zagrebu, 26. 11. 2009.

*Ono što sam bila sada više nisam.
Ono što ću biti još za sada nisam.
Vježbam se u duhovnosti.
To je sve što jesam.
Suma trenutaka trenutak.*

4.6. Evo što mi je učinio Gospodin

**EVO ŠTO MI JE UČINIO GOSPODIN, KAKO MI SE SMILOVAO!!!
IDITE PO SVEM SVIJETU I PROPOVIJEDAJTE EVANĐELJE!!!**

*Veliča duša moja Gospodina
i raduje se duh moj u Bogu Spasu mojemu
što je pogledao na poniženje sluškinje svoje.
Jer gle, od sad će me zvati blaženom svi naraštaji.
Jer mi učini velike stvari Svesilni
sveto je ime njegovo.
I milosrđe je njegovo od koljena do koljena
onima koji ga se boje.
Pokazuje jakost mišicom svojom,
rasipa one koji su oholi u mislima srca svojega.
Skida s prijestolja silne vladare
i visoko podiže ponizne.
Napunja gladne dobrima,
a bogataše otpušta prazne.
Štiti Izraela, slugu svojega,
sjećajući se milosrđa svoga.
Kao što je obećao ocima našim,
Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka.*

(Usp. Lk 1:46-55, Hvalospjev Marijin)

Jer velika mi djela učini Gospodin, sveto je Ime Njegovo.

Sanda Glavaš, summary, 16. 09. 2010.

4.7. Kako sam pobijedila depresiju?

Inicirana u Ljubav

U Hrvatskoj se psihoanaliza i psihologija vrlo rijetko upotrebljavaju u medicinskoj praksi. Hoću reći: postoje ali samo za test inteligencije i eventualno test emocionalne inteligencije. Duhovnom inteligencijom bave se još uvijek samo svećenici, ali oni ne zaokružuju znanje u ocjenu. Osim psihologa, koji se uglavnom bave papirologijom, također su rijetki i psihijatri koji bi na taj način liječili svoje pacijente; lijekovi su naime pobijedili, čini se, svaki razgovor. Kad odete u bolnicu, nezdravi, rastrgani i željni toga da budete razumljeni, ostave vas u sobi od jutra do mraka bez ikakve aktivnosti ili možda radija ili televizije, i daju vam sredstva za umirenje od kojih samo vegetirate. Ne rijedak je slučaj u hrvatskim bolnicama da se pacijenti zaguše vezani za krevet u takozvanim „luđačkim košuljama“, jer je često pomankanje jastuka kojim bi vam se glava barem malo uzdigla pa biste tako mogli i malo „doći do zraka“ nakon medikamentozne. Toliko o tome.

U depresiju sam upala još u šesnaestoj godini života, a možda koji dan i ranije, iz razloga koji vam ne mogu reći jer sam dala **zavjet**. Uglavnom, razlog je bio velik i vodio je sve do jako crnih misli, a možda, iako se ne sjećam, i do suicidalnih pomisli zbog toga. U mojoj glavi često je vladao mrak. Suze sam ronila od jutra do noći, kad god sam mogla zatvarala sam se u svoju sobu, učila, bila čak najbolji đak u razredu, ali razumijevanja tu nije bilo, posebno ne od strane obitelji, a kamoli od socijalne sredine koja o tome nije znala ništa. Umjesto razgovora vladala je šutnja, a nerijetko i svađa u obitelji, između oca i majke, između mene i sestre.

Štoviše, sad vidim da griješim. Kao djevojčica od 8 godina imala sam tešku saobraćajnu nesreću s jakim potresom mozga i trajnom invalidnošću na kičmu, nogu i naravno glavu. Majka me je vodila na fizikalne terapije u Zagreb, a to znači od moje kuće najprije me je vukla, jer hodati nisam mogla a bila sam preteška za nošenje (o invalidskim kolicima ili štapu se nikada nije govorilo, a u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, odnosno tada još Jugoslaviji, to je bio znak privilegiranih), barem pola sata do prigradskog autobusa. Zatim je trebalo proći vrijeme vožnje, često stojeći, do autobusnog terminala, često i duže od sat vremena zbog velikih gužva u prometu i općenito nereguliranog prometa, a tada je trebalo da naprosto ugura sebe i mene u redovito prenatrpan tramvaj koji je u smjeru bolnice kamo me je majka vodila vozio dva-tri puta u sat vremena. Tako svaki, pa onda svaki drugi dan. Desetak i više godina. Sada napokon hodam, makar šepajući i bolno, zahvaljujući upornosti svojoj i svoje majke. U isto vrijeme, otac, pokoj mu duši, koji je živio s nama u kući, vodio je pijanke i opijanja i, iako je u duši bio dobar, čak je i on pokušao samoubojstvo. S prvog kata pao je na stepenični ulaz prizemlja i razbio kuk, te tako ostao invalid do kraja života. Sad je tek imao razlog više da se napije i da spava po grabama, makar i u snijegu!!! Umro je u bolnici za duševne bolesnike, liječen od alkoholne epilepsije. Tada počinje i moja depresija. Dakle, u osmoj godini života, bolje: u vrijeme moje mladosti. Polako mi se uvukla pod kožu.

Završila sam srednju školu i upisala Filozofski fakultet, smjer Filozofija i Fonetika. Razlog tome bio je želja za poznavanjem Istine, istine, ali i taj što sam u gimnaziji bila do ušiju zaljubljena u profesora iz filozofije, iako sam mu ipak uspjela reći NE – na što se on začudio. No dala sam obećanje da ću njemu za ljubav diplomirati, pa i magistrirati filozo-

fiju. Tako je i bilo. Filozofija je prije svega Ljubav, Ljubav prema Istini. A tko ljubi Istinu u njenim različitim oblicima i formama, Istinu kao nepodijeljeno Jedno, taj se malo po malo uči mudrosti. No, budući da ta ljudska mudrost obuhvaća oblike valjane i nevaljane misli i metode spoznaje, uči ona i o tome što je dobro u životu, a što nije. Tako sam, spoznavajući Istinu i učeći se mudrosti, polako upijala u sebe relevantne spoznaje o čovjeku i svemiru, o mikro i makro kozmosu, o tome da o onome što je u našim pojedinačnim glavama ovisi sudbina čovječanstva. Valjalo je to, dakako, usavršiti jednim kasnijim studijem teologije, pa onda upotpuniti i psihologijom.

Na fakultetu sam uspostavila jednu emotivnu vezu, koja i danas tinja, ako ne u emocijama barem u poznanstvu i druženju, s jednim umjetnikom. Sve u svemu, bolje je da je bilo tako kako je bilo. Bila sam sretna u toj vezi, iako bez prevelikog tjelesnog užitka. Naprosto, bili smo jedno za drugo. Veza je pukla kad se u naš odnos uplela njegova buduća žena i majka njegove dvoje djece, sada već poodraslih ljudi.

Tu je i završio svaki moj emotivni odnos. Ili ne, još kasnije, zaljubila sam se, i ovo samo duhovno, u mog Izraelskog, Jeruzalemskog, duhovnog učitelja, Isusa Nazarećanina. Tu počinje rasplet radnje, o kojem ću Vam sada govoriti.

U Jugoslaviji je sve mirišalo na rat, koji je dugo pripreman. Ja sam radila kao novinar free-lancer za dnevnu štampu „Večernji list“, „Vjesnik“ i „Sportske novosti“. Kako bih izbjegla situaciju, a vođena nekim čudnim i nepoznatim duhom, u vrijeme komunizma tj. socijalizma – i to samo političkog i možda ideološkog – pripremala sam se da odem u Italiju intervjuirati tada najslavniju nogometnu zvijezdu Diega Armanda Maradonu i to me spasilo. Prešla sam granicu u noći kad je počeo rat. Ali tugovala sam za svojom domovinom, teško sam trpjela gledajući scene preko televizije. Odmah sam se zauzela za dopisništvo na relaciji Italija – Jugoslavija (jer Hrvatska kao samostalna država još nije postojala, zapravo je bila srušena ona stara socijalistička tvorevina i nije se dalo ni naslutiti što će se sve dogoditi do i prije početka stvaranja nove Hrvatske države, pa onda i sve do danas). Putovanja su se nizala, sad na području Hrvatske, sad u Bosni i Hercegovini. Sve srpska okupacija. Borbe, nemiri, koncentracijski logori, čupanja jezika, rezanja prstiju, masakri, izgorjele kuće, kastrirani muškarci, silovane žene, Muslimani u Srebrenici, Amerika, Rusija, Engleska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Hrvatska,... i druge sile ili samo zemlje suučesnice tih stradanja, intervjui. Sve u svemu, što od posla što od stresa, prošle su dobre četiri godine a da nisam noć prespavala. Iscrpila sam se i pukla.

Jednog dana, gostovala sam u jednom samostanu na Sardiniji, u svojstvu novinara, došao mi je u posjetu sam Gospodin, Isus Nazarećanin. Sam Gospodin došao me je posjetiti kada više drugog izlaza nije bilo. Tu počinje moje liječenje, ali i moje obraćenje. Moj novi život. Teško je u nekoliko redaka izreći kolike li ljepote u tom posjetu, kolike duhovnosti. Jer Isus je došao kao Duh, u ljudskom obliku, duhovno me je posjetio i ostao sa mnom tolike godine, sve do danas kada za to s radošću svjedočim. Čovjek odmah pomisli da je izabran, izabrani narod, pozvan da bude svet. No put je velik, a to je istina. Krenula sam na duhovni put, a sam je Isus bio moj svećenik i teolog i psiholog, moj psiho-terapeut.

Koliko se upliće u teološko iskustvo, nemojte mi zamjeriti. Htjela bih prikazati odnos Isusa i mene, Isusa kao psihologa i put ozdravljenja; Ono što sam nazvala psihoanaliza savjesti (na svim nivoima svijesti).

U prethodnom teološkom istraživanju (*DUŠA*), opisala sam kako je Isus u meni

oslobađao naslage grijeha i liječio me po pitanju grešnosti. Sada bih htjela ukazati na činjenicu da duhovno postojanje Isusa i Njegova svemoćna Ljubav, kao i Ljubav Božja, odnosno, On će reći: Ljubav Očeva, jesu i mogu i moraju biti jači od ma kojeg Zla i ma koje bolesti koja može zadesiti čovjeka i čovječanstvo. Njegov Život, od Navještenja do Uskrsnuća, Njegova Muka, moraju i trebaju ukazati na činjenicu *eo ipso* da je čovjek s Kristom razapet na Križu života te da taj križ mora i može ponijeti sve do kraja. Tu je ujedno i tajna što je ovo istraživanje treba razotkriti, tajna postojanja. Biti razapet na Križu i moći ostati miran u svemu, unatoč pogrdama, unatoč bičevanjima, unatoč tome što se istina razotkrila u svoj njezinoj golotinji; nositi križ od početka do kraja i ostati jedinstven; šutjeti, moći biti model drugima i koji nas ljube i koji nas manje ljube ili nas ni ne poznaju; Istina kakva je Isus, Istina kakva je čovjek, svatko od nas. Time Krist postaje model u psihologiji, u psihoanalizi za svakog čovjeka. Ne treba, međutim, zaboraviti da je Onaj koji je rođen prije svih vjekova jednako tako model i u vremena Mojsija i Starozavjetnih proroka, prije nego li se utjelovio na Zemlji. Doista, On je Duh koji je jednom sišao na Zemlju i utjelovio se radi svakog od nas, u svojem povijesnom vremenu, ali Duh koji živi i koji je duhovni učitelj s Nebesa. Isus je doista živ! Da bismo ga doživjeli, potrebno je prije svega duhovno biti kršten (o čemu govori apostol Ivan), iniciran u Ljubav. U bilo kojoj vjeri, u komunizmu i u ateizmu, u robovlasništvu ili feudalizmu, u staro doba i u srednjem vijeku, kao i danas, Ljubav sve pobjeđuje, ljubav pobjeđuje sve.

Isus psiholog i psihoterapeut? Zar nisu i drugi nazoviučitelji govorili još nedavno za sebe da su to?

Jest, ali ovo što mi se dogodilo s Isusom jest Istina koju valja zabilježiti.

Bila sam nečista od spolnog grijeha, od grijeha ljubavi. Isus je prije svega došao da me oslobodi od toga, da me očisti. Ukazao mi je na tu nepravilnost. Pitao me zašto (sam to učinila). Ulazio je sve dublje i dublje u moju dušu, svijest i podsvjest. Osvijetlio je svaki detalj iz moje prošlosti. Doista, On je svjetlost svijeta; svjetlost svakog od nas! A grijeha je, dakako, bilo još. Nakon deset (10) godina čišćenja, oslobađanja od mojih grijeha i liječenja, propitujući me za svaki grijeh: zašto, i dajući mi odgovore po milosti kakvu samo Bog znade; o čemu sam pisala u traktatu „Duša“; došli smo do toga da kod ispovijedanja vjere obratim pozornost i na to da „sagriješih mišlju“ i da se propitam o samom svojem mišljenju, o izvorima i uzrocima takvog mišljenja (nakon što sam preispitala djela, barem ona grješna), a Bog će me izliječiti, odnosno, staviti će mi na put sve one dobre i drage osobe koje su mi za to potrebne. Da preispitam dakle procese svojeg mišljenja i svojih instinkata. Psihoanalizom i samoispitivanjem, uz Isusa sam ustvrdila da su neke stvari stečene, a neke nosim još od rođenja ili po genetici. Ustanovila sam i koje od njih i zamolila Boga za „Duhovnu kirurgiju i operaciju misli i mišljenja“. Doista, otkad imam Isusa za duhovnog Učitelja, ničega se ne trebam bojati i ni od čega ograđivati. Sin Božji i Sin Čovječji učinit će sve kako treba. Ja se samo trebam dati voditi. A to je ono najteže, jer svi smo, u ovoj ili onoj mjeri, barem malo, prepuni Sebe, svog identiteta. No, da nije bilo tako kako treba biti, ne bi bilo ni grijeha ni oslobađanja od grijeha. Sve Bog čini s namjerom da Ga upoznamo, da Mu se predamo, da budemo Njegovi, kao što i jesmo, djeca Božja, „Izabrani narod“.

Napominjem ovdje samo to da i filozofija, ah i te kako!, odgaja i obrazuje u mišljenju. Ma kakva ona bila, socijalistička ili robovlasnička, filozofija je uvijek ta koja uči misliti.

A ja, izgleda, ni na diplomskom studiju niti na poslijediplomskom, nisam naučila misliti. Eto, na to me upozorio Isus. A sama želja za studijem filozofije, još u ona vremena, bila je najvjerojatnije želja za samoizlječenjem, samoiscjeljenjem Ljubavlju.

Mnogo godina kasnije, Isus me upozorava da sa mnom baš u Ljubavi nešto ne štima. A Inicirana u Božanske milosti, zapravo sam inicirana u Ljubav. Tu je, dakako, duhovni učitelj, Isus Nazarećanin, onaj koji odgaja i liječi. Eto zašto govorim o Isusu psihoterapeutu i psihologu. A liječi oblikujući me u svoje Tijelo, kako veli sveti Pavao, prema svom Začecu, Životu, Muci i Uskrsnuću, a valja i umrijeti starom čovjeku i roditi se novom.

I još nešto da napomenem: rat, onaj strašan rat, načinio je od mene roba u potrazi za informacijom. Više ili manje, gotovo uvijek, bila sam samo free-lancer i radila ne za ovu ili onu redakciju, nego za informaciju, a medije, tisak, TV, radio, novine, sama sam usput ili poslije informacije tražila. Takva ljubav za istinu u ratu je od mene učinila poslovnog manijaka. Trebalo mi je barem godinu dana da se oporavim. Ali u toj godini dana nisam baš ništa radila. To je bilo odonda od kada je došao Isus. Govoreći o Njegovom silasku na Zemlju radi mene, moj rođak, ujak, vojni neuropsihijatar, proglasio me bolesnom. Danas, zapravo, vidim da je mudrost o zlatnoj sredini zapravo ispravna za sve religije i svakog čovjeka; ni u čem ne treba pretjerivati, a kamoli u ljubavi – i to za svoj narod, svoju naciju. Ostala sam do danas nezaposlena, sad već umirovljena i sa socijalnom pomoći i na socijalnom „štapu“. Ova država koju sam ljubila i za koju sam se borila, na mene je gotovo zaboravila. A kako da ja to zaboravim?

Isus mi je svakako bio i ostao blizu; učinio je za mene najviše što je mogao; spasio me od propasti i ukazao mi na načine samoozbiljenja. Tu su i razna sveučilišta kao i ovo na kojemu se upravo realiziram.

No, Isus je išao i dalje u duhovnosti. Prosvjetlivši me iz nutrine, ukazao je na nedostatke u mojim nagonima i instinktima, u seksu, a toga ima podosta, čak previše. Možda sam zapravo tek tu najbolesnija (a tko nije, neka prvi baci kamen) pa je to ona dimenzija mene koju tek i treba istinski liječiti. Uglavnom, na svakom stupnju svijesti i svjesnosti nađem na bolesti. Najprije fizička bolest, pa manija-depresija, mišljenje te sad instinkti i nagoni. Što je to? To će Isus izliječiti, uz Božju pomoć. Jer „**Nisam došao radi zdravih nego radi bolesnih**“. Tako se u meni ispunja Zakon, i Pismo i Proroci, Stari i Novi Zavjet. Sve što činim i sve što dišem, sve što jesam i što mogu biti, zapisano je u Svetom Pismu i u Knjizi Života (Novi Zavjet). Na taj način liječim sebe, dalje od sebe ne mogu. A što sam ja (u malom) to je svijet (u velikom), to je svijest, to je Bog. Tako to uči i filozofija od Berkeleya na ovamo.

Što bi bilo da stvorimo jednu novu filozofiju, filozofiju života, a da bude Istinita i ispravna?

Tu bih svakako trebala početi od Početka, i to od Drugog početka o kojem je govorio *Martin Heidegger* u svojim kasnim spisima, *das Ereignis*, o *Ereignis*, što sam u svom magisteriju obrazložila kao *događaj kao drugi početak* te to usmjerila u područje umjetničkog života čovjeka kao stvaralačke i samostvaralačke prakse. Ukratko, da ponovim ono najvažnije: u umjetničkom kao stvaralačkom i samostvaralačkom življenju čovjeka događa se novo rođenje čovjeka za čovjeka, *za sebe samog* i *za svijet*. Odavde nam valja početi.

Smatram da je svaki čovjek po svojoj ljudskoj i božanskoj prirodi iniciran u Lju-

bav i u ono najbolje što mu se može dogoditi. Na njemu je da odluči kamo će krenuti i tu je mišljenje od nemjerljive vrijednosti. No kao što je *rani Marx* u svojoj doktorskoj disertaciji pokazao, postoji i takozvani otklon atoma od normalnog gibanja, koje je on kasnije preformulirao u naziv *revolucija atoma*. Ja ne pozivam na revoluciju, ali se pitam: što se događa u svijesti i samosvijesti, u spoznaji i samospoznaji čovjeka kad pobijedi inicijacija u Ljubav bez otklona atoma, tj. kad dosljedno služimo Bogu? Postoji li zapravo netko takav tko je 100% predan Bogu u svakom djeliću svoga života? A to je jedini put ozdravljenja, put svetosti. Ljubiti Boga nadasve i prepoznati Ga u svemu što nas okružuje, jer Bog je duh, sveprožimajući duh. Ovdje još ne govorim o Isusu Kristu kao osloboditelju, iscjelitelju, spasitelju; govorim naprosto o onome čije je i samo Ime toliko sveto da se ni izgovoriti ne može, a On je stvoritelj, sveprožimajući duh, savršenstvo svemira i red i harmonija.

Biti 100% s Bogom značilo bi postojati bez svojeg *ego*, bez vlastitog Jastva, a je li to moguće? Ako je istina da nas je Bog stvorio na svoju sliku i priliku, znači onda da nas je stvorio i s vlastitim Jastvom kojim ćemo mijenjati svijet. To je onda *revolucija atoma*. Ta nije nas Bog stvorio da ostanemo nepokretni i nepomični u vječnosti, već da se mijenjamo. To onda znači i da se Bog mijenja te da ni u jednom trenutku nije isti (sam sa sobom). Taj sveprožimajući duh koji se neprestano mijenja traži i od svakog od nas da se neprestano usavršavamo. Jer Mir i harmonija unatoč tome trebaju vladati u našim dušama i u svijetu u cjelini i u svemiru i u kozmosu, ali tako da se on kreće i da ne miruje kao takav. Samo po sebi ovo nije paradoks nego vječna istina postojanja.

Što je onda s našim atomima, česticama, molekulama u organizmu (mikro i makro kozmos)? Trebaju li se one kretati ili mirovati? Što će reći psihologija ili možda i medicina na činjenice da se molekule, kao i čovjek, u najvećem miru trebaju kretati prema ispunjenju svoje dužnosti? Je li to pogrešno protumačeno u slučaju da čovjek oboljeo od raka treba prepustiti da ga rak preuzme u cijelosti, a oboljeo od zubobolje da ga zub boli do iznemoglosti? Ili oboljeo od depresije da padne mirno u rupu bez dna? Gdje je istina, Istina?

Ako s Mirom trebamo podnositi svoj križ, kako nas uči Sin Božji istobitan s Ocem, kako ćemo onda ozdraviti od recimo raka ili tumora? Ima li na istom naznaka ozdravljenja? Je li sve upisano u Božanskoj knjizi? Jesmo li predodređeni u svemiru? Bog nam dakako stavlja na put različite mogućnosti... Vječno ista pitanja. A odgovori? Kakvi su? Kako možemo ići dalje ako još nismo odgovorili na početno pitanje: *tko je čovjek*? Je li to slika Božja ili samoproizvodilačko i samostvaralačko biće povijesne prakse?

Ako je Istina da je sve zapisano u Bibliji, onda, kao što vidim, pomaka nema. Svakom se, koji u to vjeruje i vidi, dešava u životu ista Biblija i isto Evanđelje (život Isusov) kao i onaj što je zapisan, s tom razlikom što nismo svi isti i svatko nosi neki novi zadatak. Ali velikog pomaka u povijesti nema.

Gdje je tu *drugi početak*? Je li Isus, možda i više nego jednom, ponovno došao? Je li Njegov tjelesni pojavak doista toliko važan da Ga prepoznamo u duhu? Gdje je Istina? Što je Istina?

Možda je Istina da s *Descartesom* sve treba dovesti u sumnju, pa onda **biti-jedno-s-Bogom** možda ima a možda nema smisla te to možda jest a možda nije Istina jer Istina je ono što je bitno! Bože moj, kako da odredim početak? Mora li doista Isus drugi put fizički

doći na ovaj svijet da bismo Ga prepoznali i da bismo znali i shvatili da je On Istina, i Put, i Život?

Je li doista najbolje od svega upustiti se u šutnju i prepustiti duhu da te vodi? I ne mora li se i taj naš vlastiti duh, naš Ja, preodgojiti? Ili predati se Bogu mirno radeći samo ono najbitnije? Ta Bog ipak, zar ne, zna što je najbolje za svakoga???!!!

Bit će to ipak najpametnije (za mene): *šutjeti i predati se Bogu da me vodi*. Tako ću postići cilj zbog kojeg sam rođena, a to je i cilj mog života!

Još bih jedno napomenula. Govorila sam o inicijaciji u Ljubav, i o Ljubavi prema Bogu. Radi li se ovdje o nekoj zaljubljenosti, duhovnoj vezi ili je Ljubav motor koji pokreće svijet, jer **Bog je Ljubav** i u takvoj sili drži nas povezane. Zašto onda bolesti i silne želje za ozdravljenjem? Zar smo svi sagriješili Bogu, ili bar većina, svak na svoj način?

Ako je Istina da nas Bog ljubi i da s nama postupa na najbolji mogući način, onda, barem meni, doista nema druge do li utonuti u meditativni mir i šutnju i prepustiti Gospodinu da me vodi, oblikuje, usavršava. Jer, kao, za to sama nisam sposobna, a tko zna bolje od Boga samoga???!!! A sa svakim svoj plan! Netko se realizira kao akademik, kao sveučilišni profesor, možda i u istoj obitelji u kojoj drugi trpe na druge načine. I, što se tiče obitelji, to je opet cjelina u malome, svijet u malome. Pa ako se još uključi i obiteljsko stablo, onda sigurno znamo da je cjelina bitna i da je Istina = cjelina. A to je opet savršenstvo.

Možda krivo mislimo kada kažemo „**savršenstvo**“, jer savršenstvo nije samo dobro i nije samo zlo, to bi bio idealizam. *Savršenstvo je cjelina u kojoj nas Bog vodi k vječnosti. Put.*

Ono što Krist, za kojega svjedočim, uči jest: objediniti sve svoje križeve u cjelinu, križeve moje i onih koje si mi dao, Oče, prenijeti (prinijeti) ih Bogu i sretan uživati u životu. Jer to je sreća, postići mir i jedinstvo sa svima u svemu. To je put do ozdravljenja, pretpostavljam, svima, do izlječenja. Jer Bog, koji je Ljubav, uvijek brine o nama, o svakom od nas pa i o svakom atomu, kvantu ili kvarku, zavisi samo na kojem smo stupnju svijesti /Njega svjesni.

Ovdje dakako snaga ispravnog mišljenja i stalna usmjerenost na Boga igraju odlučujuću ulogu.

P.S.: Mislim da i istočnjačka religija koja govori o svjesnosti Kršne naučava sličan put.

Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe – uči Isus. Ali ljubi i neprijatelja svoga.

Bože, kako ću ljubiti Vraga?

Jer, izgleda da sam baš ljubila Vraga presvučenog u Boga Oca. Kako da izliječim ovu bolest?

Ako Vraga, iako nepostojećeg, iniciram u ljubav, najviše što mogu jest pretvoriti ga u anđela, anđela mira. No bolje je, čini mi se, ukloniti ga iz igre. Ako ga uklonim, uklonila sam sve muško, Oca i oca, a ako to učinim, automatski posežem i za ženskim rodnom, Majkom i majkom. Ta tko sam zapravo ja? Osoba koja ne voli Boga? Koja se ne može pomiriti s činjenicom o važnosti Božje Volje nad vlastitom? Da trpim? Da, to ću i učiniti, važno je da više ne puknem.

ja nadodajem:

o čemu se ne smije govoriti ne smije se ni misliti.

Zabranjujem svom mišljenju da misli o bitnim stvarima (a Istina je ono što je bitno).

Dakle, živjet ću u laži??? Je li to Istina???
Ja – filozof??? Magistrica čistog mišljenja???
Ja – teolog??? Duhovni učitelj???

*Kako sam pobijedila depresiju?
Inicirana u Ljubav.*

Danas slavi se Jom Kippur, dan oprosta, traje 8 dana; važno je da smo jedni drugima sve oprostili. Sad još samo da se zaboravi. Oprostiti i zaboraviti kaže se, ne bez razloga.

4.8. Ne postojim

Onoj koja ljubi Boga svoga kao samu sebe; bolje reći:

Onoj koja ljubi samu sebe kao Boga svoga:

*Ne postojim,
Kao što do sada još postojala nisam.
Tek sjena, priviđenje,
Mogu ponekad spomenuti svoje ime.
Možda sam u kovitlacu života
Bila tek ti smetnja,
No sigurna sam:
Voljela me nisi
Jer voliš samo sebe
I u svemu ljubiš samu sebe.
Zato što ljubiš Boga
Koji nije ni veći ni manji od tebe.
Iz logičkog zaključivanja
Pogreška je očita.
Neka te logičar onda i ispravi.*

Eto, misliš da si Netko jer se o tebi već i pjesme pišu...

27.07. 2017.

4.9. Bog ili Priroda

Već se kroz povijest i u filozofiji često razmišljalo o toj temi. Ipak, Bog nije Priroda kao što ni priroda nije Bog. Treba prije svega razlikovati ljudsku prirodu ili ono po čemu je čovjek Čovjek ili nije Čovjek, pa čak i po čemu je Čovjek čovjeku vuk ili Bog; Božansku ili Duhovnu Prirodu te Prirodu biljnog svijeta koju vidimo na žalost već i suviše

izobličenu i izmijenjenu pa i prirodu stvari o kojoj se također već kroz povijest dosta govorilo. Dakako, i životinje imaju svoju prirodu ili ćud.

Nekad davno, kad je čovjek živio u skladu s prirodom, sve je bilo, vjerujem, puno jednostavnije; čovjek je bio bliži Bogu i poštivao je više Boga nego danas ili naprosto nije bio čovjek. Kao i onda, i danas neljudi hodaju svijetom. U prirodi je čovjeka borba za njegov život, za njegovo zdravlje, bilo ono duhovne, duševne, fizičke ili psihičke naravi. S ostalim, kao što su lakomost, pohlepa, kleveta, inat, mržnja, i da ne nabrajam ubojstva, razbojstva, nasilje, preljub i slično, čovjek zapada u grijeh. Neki, međutim, tvrde da je i grijeh u prirodi čovjeka. Pa Isus je došao radi grješnika, zar ne? A svi smo pozvani na svetost života. I za to ima odgovor Isusovim riječima: Puno je zvanih, malo odazvanih. No kuda i čemu sve to?!

Što smo stariji, tj. što je čovječanstvo starije, to više zapada u grijeh. Možda se danas više i ne može govoriti o grješnom čovječanstvu već o sotonizmu, o prisutnosti Zloga na zemlji i u prirodi. Nadajmo se da ono ne će zavladati. Koliko li samo podmetnutih požara ove godine, koliko izgorjele prirode? Koliko poplava podmetnutih vojnim akcijama? Koliko nuklearnih akcija, terorizam, manipuliranje životom radi ideala, tehnika, robotika, otuđenje u službi razvoja znanosti. U ovom trenutku ne mogu vjerovati da se čovjek toliko udaljio od Boga da bi ubio sebe i druge za ideale. Koja to zdrava filozofija ili možda ideologija može naučavati da treba ići u smrt kako bi se osvojio narod ili komad zemlje? Može li iole zdrav razum prihvatiti činjenicu da dijete, plod ljubavi i čežnje, plati cijenu života kako bi spasilo svoj narod? ISTINA, ne kaže se uzalud da su preminula djeca naši anđeli na nebu, ali tko im je dozvolio uporabu oružja? Ne znači li sveti rat zapravo borbu između Dobra i Zla u čovjeku, između ljubavi i mržnje i mora li doista Zlo pobijediti? Kako se boriti protiv Zla i kako pobijediti Zlo?, takvo Zlo?

Jesmo li se, doista, historijski toliko udaljili od Boga da ga više ne primjećujemo i ne osjećamo?! Na stranu sad terorizam, znam puno osoba koje idu u Crkvu i istovremeno psuju, puno svećenika zlostavlja maloljetnike, puno majki ljubi ruke svećeniku a mrzi svog muža ili svoju djecu; puno vjernika se moli za novac i bogatstvo ili slavu i moć, čak i vojnici u ratu mole da pobijede neprijatelja pa čak i pod cijenu da ga ubiju. Gdje je tu prisutna ljudska priroda, Čovjek kao takav, gdje ona božanska?

I o abortusu se već previše govori. Seks se ne priliči samo radi zadovoljstva, pa kada se dogodi trudnoća neka žena ispašta, zar ne?! A kakva je to žena koja može ubiti vlastito dijete, ako ne ljubavi, onda bar plod užitka?! Pa čak i ako se dogodi kao rezultat silovanja, kako može povrijediti svoje i tuđe tijelo i dušu? Nema li srama? Nema li srca? Ma, o čemu ja to danas govorim???

Ili pak droge koje razaraju mozak i druge organe ove naše ljudske i božanske prirode.

O čemu ja govorim, zar o Bogu ili prirodi?

Ne može jedan čovjek sam protiv zloga, moramo se ujediniti; Crkva neka bude Crkva na otvorenom, svjetska Univerzalna Crkva. Zovimo je svijet. Neka svaki čovjek u drugom čovjeku vidi svoga brata ili sestru, Oca ili Majku. Kad već nismo ljudi, nemojmo si biti vukovi. Zar je toliko potrebno u svim religijama, pa i u ovom takozvanom svetom ratu što ga vode islamisti i teroristi u borbi za uništenjem svega ljudskog u čovjeku i svijetu – i

upravo po tome to nije nikakav zbiljski sveti rat, borba između dobra i zla, na strani Boga, ma kojim ga imenom zvali – da toplo ljudsko srce pobijedi, da ljubi?

Podimo mijenjati sebe. Zlo nikad neće biti jače od nas ako mu to ne dozvolimo. Puno ih se boji Zloga ali nosi u srcu gnjev i mržnju i svakojaki grijeh. Nećemo ga tako pobijediti. Samo mijenjajući sebe, radom na vlastitom boljitku, na spasu. Ako je uistinu Bog naš spasitelj, i moj i tvoj, onda je On to ako ga prihvatimo. Nećemo i ne smijemo reći, na primjer, Bože, sačuvaj me od Zloga ili spasi me od Zla, ako sami činimo zlo. Spasiti nas može i mora naše vlastito nastojanje za Dobro i Ljubav koja mijenja svijet i čovjeka u njemu, Univerzalna, Božanska Ljubav.

24. 10. 2017.

4.10. Ja sam zapravo sretan čovjek

Kad tako objedinim Boga i čovjeka u sebi, postajem napokon ono što ja jesam, naprosto jedno JA. Pisano velikim slovima, tako bi se ujedno izreklo Božje Ime. No ovdje ja određujem sebe, svoje postojanje. Postigla sam ono što najzad jesam i sretna sam zbog toga. A znadete li samo koliko sam zbog toga bogata?! Nedostaje li mi što? Čini mi se: ništa. Imam sve što mi treba i koliko mi treba; postigla sam i moralno i materijalno, i duhovno i duševno zdravlje. Nisam rasipna, skromna sam. Što bi se dogodilo da imam više novaca? E, to je sad pitanje. Čini mi se kao da od nekud čujem riječi koje mi govore: Želim da takva i ostaneš, u svakom trenutku, u svakom pogledu. Budi sretna!

2010. godine diplomirala sam Teologiju i duhovnost na „Pontificia Facoltà Teologica, l'Istituto di Spiritualità – Teresianum“ Roma. Od tada se moj život profesionalno veže uz duhovnost. Ono što je za mene, vjerujem, ranije bila filozofija koju sam diplomirala i magistrirala; sva otkrića, razmišljanja, bitak, ništa, nešto, Jest i nije itd.; sad je za mene profesionalno duhovno vodstvo k Bogu i k nutrini vlastitog ja. Tu je, dakle, na djelu ono „Bog jest, dakle je svijet, dakle sam ja“ istovremeno se događajući kad i ono „mislim (svjesnost na svim nivoima bića) dakle postojim, dakle je svijet, dakle je Bog“. To razotkrivanje svijeta, čovjeka i Boga jest zadatak meditacije i Duha, koji ovdje nije neki Apsolutni Duh nego običan mali ali razvijeni duhovni učitelj. On je u malom što je ovaj u velikom. I tako to. Dovodim ljude do istine o njima samima, svakog čovjeka pojedinačno, i to u apsolutnoj šutnji, molitvom i meditacijom; pa dakle o svijetu, o Bogu.

Duhovnost se ne naplaćuje, put do nutrine bitka i bića dostupan je svakome tko želi.

Ja sad tvrdim: Bitak jest, ali i ne-bitak jest, tj. i ne-bitak jest bitak, dakle samo bitak jest. U duhovnosti pod time mislim da čak i nesvjesne dijelove sebe možemo i moramo osvijestiti. To mislim pod „svjesnost bića“, pa onda, dakle, na red dolazi i samosvijest postojanja.³⁶

Podimo redom. Ja tvrdim: Bitak jest, ali i ne-bitak jest (kao A i Ne-A u Fichtea). Bitak naprosto jest. Dakle, bitak jest (sve što jest i ono što jest). O drugome se ne govori, nema mjesta ni vremena. To je vječnost. Bitak jest cijelu vječnost, jer on naprosto i jedini jest.

36 Martin Heidegger je objavio Sein und Zeit – Bitak i vrijeme, 1927., a Jean Paul Sartre je napisao

Bitak jest sve što jest. Stoga, dakle, bitak jest ono što jest na način mišljenja i samosvijesti, ali i ono što nije na način mišljenja ili spoznajne samosvijesti i svjesnosti subjekta i sebe.

Kada je stari filozof rekao „bitak jest ne-bitak nije, odnosno ne-bitka nema“, isti se tu postavio vrlo ograničeno obzirom na svijet. Isto tako i Descartes (1596. -1650.), kada se ograničio samo na misleći subjekt (*res cogitans*), pa onda, nadalje, i M. Heidegger kada je bitak ograničio na vrijeme.

Tako isto i Bog jest sve što jest. U izreci „Ja jesam“ taj koji jesam i sve što jesam, sve što jest, stoji da samo Bog jest. Samo Bog postoji. Bog jest sve što postoji. I, također, Bog je vječan.

Kada za sebe kažemo „ja jesam“ ili, u množini, „mi jesmo“ onda mislimo na sve što jesmo, mi u toj izreci kažemo da jesmo sve što jesmo. Mi jesmo i misleći subjekti ali i ne misleći subjekti, istovremeno. Tko je rekao da naša krv misli, ili da naše kosti misle? Ipak, čovjek kao takav, kako ga je odredio Descartes, jest misleći subjekt. Naravno, za filozofiju, ali možda ne i za medicinu i za znanost.

S druge pak strane, mi možemo i kosti i krv dovesti do svjesnosti postojanja i bivanja u prostoru i vremenu odnosno vječnosti. Kada spoznajemo cjelovitost čovjeka, spoznajemo sve što on jest. Tako je čovjek Čovjek tek kada je cjelovit i potpun u svojoj svjesnosti i samosvjesnosti. Takav čovjek jest naprosto svjetlost; i za njega kažemo on jest.

Vjerujem da je i cijeli, ako ne biljni i životinjski, onda barem ljudski svijet ispunjen svjesnošću i samosvjesnošću sebstva, pa dakle i mislećeg bitka. Ali kao što je i Aristotel to utvrdio još u Antici, sve što postoji ima dušu, tako i biljke i životinje. Stoga su i one subjekt i objekt svjesnosti. Mi ne znamo kako one misle niti su dakako objekt ili subjekt filozofiranja. No kad govorimo o svjesnosti, o Bogu kao Čistoj svjesnosti i Svjetlosti, o Bitku kao svjesnosti i Samosvjesnosti mislećeg Uma, onda i ovo mora postati predmetom našeg razmatranja mišljenja.

4.11. Pjesma o duhovnom sjedinjenju

Kad je znanstvenik otkrio česticu, atom, kvant ili kvark,

Otkrio je Boga u njemu, u tebi, u meni, u svima i u svemu.

L'Être et le néant - Bitak i ništa (u drugom prijevodu Bitak i ništavilo), njem. Das Sein und das Nichts, 1943. Heidegger je govorio o „zaboravu bitka“ kao i o „bitku k smrti“, ali i o Ereignis, Događaju Drugog početka. Malo prije njih i F. Nietzsche (1844. - 1900.) je govorio o nihilizmu.

Bog je prisutan u svakom od nas, u svakom djeliću nas.

I svi smo jedno, svi smo Bog.

Nosimo njegov Duh.

Božji Duh u nama.

U svakom od nas, u svemu.

Najprije je Bog postojao samo na Nebu, u Teoriji;

Kad je Um bio još daleko od Prakse;

Zatim je poslao Čovjeka na Zemlju, da nam služi.

Sad je na kraju svatko Bog, svi smo Bog,

Sve u jednomu, jedno u svemu.

U praksi to kažu: karizme.

A gdje je Istina, aletheia, veritas?

Ima li je danas?

Ne samo u Srcu, ne samo u Umu;

Sve u jednomu, jedno u svemu.

Bog upravlja našim životima u Ljubavi, postojanju, razumu,

Mudrosti, politici, ekonomiji, medicini,

U prometu, u vezama,

U krvnim zrnima i stanicama,

U svemu, u svima u meni,

Na Nebu i na Zemlji.

On jest.

I ja jesam jer On jest.

Na svim stupnjevima svjesnosti.

Duhovno sjedinjenje, mistika, spoznaja, atom, pjesma.

Ja.

5. TEHNIKE I METODE DUHOVNOG I ENERGETSKOG PRIRODNOG PUTA

- Hagioterapija i molitva
- Psihoterapija i razgovor
- Božanska energija ljubavi
- Iscjeljivanje na daljinu
- Iscjeljivanje životinja
- Meditacija
- Lectio divina
- Duhovna terapija, razgovor, nagovor
- Nutricionizam-iscjeljivanje hranom.

1999. godine doživjela sam osobno viđenje Lica Gospodnjega i od tada znam da me Njegova Svetost duhovno vodi i oblikuje. Njegova je želja da postanem duhovni učitelj, iscjelitelj i terapeut kao i duhovni liječnik kad god zatreba. Vrijeme uglavnom provodim u molitvi i meditaciji kao i u duhovnom radu bilo s ljudima, bilo s drugim duhovima i dušama, slabijim ili jačim od mene. Snagu mi daju brojni sveci čije živote i svetost sam duhovno osjetila i iskusila u osobnom životu. Također, i to smatram najvažnijim, Isusov „Novi zavjet“ proživjela sam duhovno u tančine, dakle ne samo u znanju nego i u prisustvu Živog Boga u mom životu, za što svjedočim, duhom i dušom, riječju i djelom. Također sam učenik „Starog Zavjeta“ koji također koristim duhom.

Naprosto, bića smo satkana od ljubavi i energije ljubavi tako da sve kanale treba otvoriti za ljubav i pretvoriti u ljubav, onu božansku i onu zemaljsku, od Boga koji je sam Ljubav do krvnih čestica i funkcioniranja neurona koji se međusobno ljube. Tada dozvoljavamo Bogu da nas On sam liječi, jer samo Bog koji je Ljubav liječi i ozdravlja. To je put svjesnosti.

Bog kroz mene djeluje tako da mi svakodnevno ulijeva nove milosti i spoznaje i daje mi nove ljude, životinje i biljke, te situacije u kojima je duh prisutan. Također i nova znanja kojih nikada nije dovoljno. Na svemu sam zahvalna Svevišnjemu i mojim duhovnim učiteljima, od običnih malih ljudi, biljaka, životinja i stvari, prirode i svemira, preko učitelja i liječnika, duša svećenika i svetaca, do samoga Boga.

Diplomirala sam i magistrirala Filozofiju, te diplomirala Fonetiku, a zatim i Duhovnost, a u međuvremenu sam radila i u svojstvu novinara foto-reportera. Dosta vremena

provela sam radeći na samoj sebi. Bog koji mi se objavio zapravo je Bog u kojeg sam krštena, tako da sve što radim radim u jedinstvu i ljubavi s Njim i Njegovom Svetom Voljom.

Što se tiče ostalih oblika psihološkog i duhovnog iscjeljenja, životno iskustvo i studiji usmjerili su me na ljude i njihove patnje, probleme i boli, životne rane i muke, koje već poznatim putem najbolje dodiruju i liječe hagioterapija i psihoterapija. I još: nutricionizam-iscjeljivanje hranom najprirodniji je i najjednostavniji put kako duhovnog tako i fizičkog ozdravljenja za one koji ga poznaju. Hrana je prirodni lijek i lijek je hrana, samo treba znati pravilno usmjeriti protok energije. I ovdje je Duh na djelu.

Za kraj vam želim prenijeti divno iskustvo osobnog ozdravljenja kroz meditaciju i molitvu kao i brojne pojedince i situacije koje sam božanskim putem dodirnula i iscijelila ili bar u tome sudjelovala te želju za vječnom Ljubavlju u jedinstvu sa Svetim. Amen.

II. DIO

6. MOJ DUHOVNI PUT

6.1. Duhovna medicina

Sve na ovom svijetu dade se pretvoriti u Ljubav, i materija i energija, i biljke i životinje i ljudi, i nebesa i zemlja i more, i nadzemlje i podzemlje.

Pođi uvijek od sebe. Pretvori sve svoje u Ljubav, iscijeli samoga sebe. Uvidi gdje nedostaje Ljubavi, možda u želucu ili u crijevima, glavi, rukama, nogama, žilama, žilcima, mišićima, kostima. Možda baš u srcu...

Pretvori sve u Ljubav, postani Ljubav.

Neka se onome „Ja Jesam“ doda još i Ljubav; „Ja jesam Ljubav“.

Kada bi svaki čovjek svijetlio takvom svjetlošću, nigdje na Zemlji ne bi bilo mraka, možda niti u svemiru.

Red je da to napokon shvatimo, da se promijenimo, da postanemo čista Ljubav.

Tako možemo pobijediti i najteže bolesti, one neizlječive. Pretvorivši sve u Ljubav i postojeći kao Ljubav, bivstvujući Ljubav.

Jer Bog je Ljubav i ako smo cijelog sebe pretvorili u Ljubav, onda smo zapravo postigli najviši stupanj duhovnog sjedinjenja s Bogom. Ja i Bog jedno smo.

Sanda Glavaš, Sesvete, 11. 11. 2017.

6.2. Duhovno učenje

Budi sve što jesi, budi Ljubav! Postani i ostani Ljubav!

Spoznaj samoga sebe, u svakom trenutku svog života, u svakom atomu, u svakoj čestici!

Ozdraviti znači doista primiti Boga u sebe, u cijelog sebe; u dušu, tijelo, Um i Duh.

Pretvoriti se sav u Ljubav, u svojoj svijesti, nadsvijesti, podsvijesti, pa čak i u onom potpuno nesvjesnom, u božanskom i u zemaljskom segmentu, u svim dijelovima sebe, i u duši i u tijelu, i u umu i u duhu.

Bog prodire u čovjeka s Neba u najtajnije i najskrivenije kutke njegova sebstva. Nije svakome dano da to osjete, ali tako je. Potrebno je sve osvijestiti i hoditi Zemljom kao svjetlost, uvijek svjesni svog postojanja, svake svoje čestice. Sve pretvoriti u Ljubav, primiti Boga u sebe i biti zbog toga sretni.

Najiskreniji je boravak u šutnji.

6.3. Duhovno i tjelesno zdravlje

6.3.1. Kamo s patnjom?

O smislu patnje ili kako patnju pretvoriti u Ljubav i blagostanje

O smislu patnje već se dosta pisalo i znanstveno obrađivalo.

Mislim da svako ljudsko biće, pa i biljke i životinje, nosi u sebi veći ili manji stupanj patnje. Sve je već unaprijed zapisano u Božjem Planu i Bog nam nikada ne daje veći križ od onoga koji možemo nositi.

Netko sa svojim bolom ide / K'o s otkritom ranom: svi neka vide. / Drugi ga čvrsto u sebi zgnječi / I ne da mu prijeći u suze i riječi – reče Hrvatski pjesnik Dobriša Cesarić u pjesmi *Sakriveni bol*.

Zašto je tako?

Zašto na primjer patnja nekoga tko je proživio strahote Auschwitza ne može biti manja nego da svakodnevno za iste svjedoči, dok na primjer patnja osobe koju su roditelji ostavili i kojeg je odgojilo sirotište može biti sva pretvorena u ljubav?

Mogla bi se dakako i ova prva patnja s vremenom, barem djelomično, ublažiti i pretvoriti u ljubav, zar ne? Prva je ideologija pa i religija koje navode na svjedočenje o prošlosti jednog naroda, da se nikad ne zaboravi. Zatim su to volja i htijenje i namjera pojedinca da

u ovom svijetu, unatoč strahotama proživjeloga, ne izgubi svoj identitet.

Smatram da se u svakom ljudskom biću, bez obzira na religiju i spol, rasu i naciju, krije sadržaj, dobro opisan u Evanđelju, Isusa Patnika, možda upravo onog Izaijinog, ili kako su nas učili proroci.

Budući da je „naš Bog“ Ljubav, ujedno Bog koji sve pretvara u Ljubav, svima oprašta i sve ozdravlja, svemu se divi i raduje, čovjek i Bog ujedno, Sin Božji začeo od Djevice po Duhu svetomu, a ne naprosto Dobrota ili Novac čemu se danas mnogi mole i utječu, onda to znači da je i patnja sastavni dio Ljubavi, Boga koji je Ljubav i koji nas ljubi. Patnja, Muka, Bol, Trpljenje, Trapljenje, Svetost, sve isti Bog.

Dakle ako u sebi nosimo i najtežu patnju, sve možemo pretvoriti u Boga koji je Ljubav, primiti Boga u sebe, sjediniti se s Njim. Time u sebe primamo dakako i patnju i muku i svetost, sve božanske kategorije. To je prvo.

Druga je faza pomirenje, izmirenje s Bogom na svim stupnjevima svjesnosti, čak i onog nesvjesnog. Po potrebi ovdje dobro dođe opravdano kajanje.

Treća i posljednja etapa jest kada prihvatimo Boga u sebe i započnemo jedan sasvim novi život. Sretan i zadovoljan! Svakome moguće.

Dakle, ako ćemo stalno kopati po ranama prošlosti, nikada se nećemo iscijeliti niti ćemo dozvoliti Bogu da nas iscijeli, kao u slučaju Auschwitz.

Ako ćemo započeti jedan sasvim novi život kao da ničega nije bilo, u slučaju osobe odrasle u sirotištu, patnja će nas ojačati ali i pretvoriti u Ljubav. Time nećemo potisnuti patnju, samo ćemo je drugačije izraziti, a da o njoj ni ne mislimo.

Zagreb, 13.11. 2017. Sanda Glavaš

6.3.2. Čemu trpljenje

Znam ljude koji trpe kad idu obavljati nuždu, a znam također i one koji trpe zbog neizlječivih bolesti. I da sve bude još gore, skupile su se ne jedna nego više neizlječivih bolesti u istom tijelu, od raka ženskih organa, raka pluća, osteoporoze, dijabetesa i epilepsije, samo neke sve u jednom tijelu. Za takve osobe doista možemo reći da trpe. Pa ipak, hodaju, pokretne su i dobro se nose s dijagnozama. Drugi pak ne mogu podnijeti ni da ih zub zaboli, ili palac na ruci, već vrište. Zašto je tako i čemu trpljenje?

Bog nam očito daje kušnje s kojima se svakodnevno susrećemo, nekom je dao bolesti nekom neimaštinu, treći pak ima sve pa samo treba podijeliti s bližnjim-a.

Kod osoba koje trpe duhovna stvarnost je veća, obilnija, bogatija. Sve se da lako svesti na sličice iz Evanđelja ili iz Starog zavjeta; ovo dvoje smatram najprikladnijim tekstovima za usporedbu s onim o čemu bih ovdje željela nešto reći. Isus je trpio, hodao, učio, Muku

podnosio i podnio, rodio se i preselio i uskrsnuo. To je doista čitav jedan vječan život kakvome svatko od nas teži. I opet je tu s nama; svjedočimo: Isus je živ i prisutan u našim životima. I Križ, i Muka, i Patnja, i Bol, i Trpljenje.

Ne samo da je to najviši stupanj što ga svjesnost može dostići; trpljenje je ujedno najviši stupanj stvarnosti što se može riječima izraziti; ostalo je šutnja.

Pa čak i ako se i samo trpljenje pretvori u šutnju, ono ostaje, nije da šutnjom nestaje. Čak bih se i usudila priznati da je šutnjom trpljenje veće.

Mnogi trpe rat i glad.

Zašto moramo trpjeti? Jesmo li s tom stvarnošću došli na ovaj svijet, je li svijet takva stvarnost zbog koje moramo biti to što jesmo i kakvi jesmo? Ima li budućnosti? Što bi ovdje značilo: sve pretvoriti u Ljubav? Doista, mnoga pitanja.

Pa ipak, moramo trpjeti, ovako ili onako. Stari i Novi zavjet sa svim svojim sadržajem u srce su nam upisani, duhom. Nisu više samo na kamenoj ploči, kako se nekad smatralo. Doista moramo trpjeti koliko nam je dano ali moramo i pobijediti u svemu tome, izaći kao pobjednici. Jer Bog nam je dao u zadatak da pobijedimo i smrt.

Vidimo, brojni smrtnici na ovome svijetu. A tako nas lijepo uči Evanđelje, tako lijepo Biblija, pa i Mahabharata i Gita. Moramo se ufati pobijediti smrt, to je Bog odlučio za nas. Tako ćemo postati besmrtni i Božji će Plan, barem po jednome od nas, opet biti plan svakog Zemljanina.

Sesvete, 26.11.2017.

6.3.3. Svetost

Svetost je doista ono najvažnije u životu; mjesto gdje stojimo kada smo potpuno slobodni i čisti; ujedno smo tada i najzdraviji; nedodirljiva spojnica najunutarnijeg predjela sebe sa Svevišnjim i Svemogućim Stvoriteljem – ujedno i spojnica svih predjela naše duše i našeg tijela, od podsvjesnog, nesvjesnog, preko svjesnog i najsvjesnijeg pa sve do Božanske svjetlosti na Nebu i u nama istovremeno.

Sveti smo se rodili i to istovremeno postajemo tijekom čitavog života. Jednako bi se dalo reći i da je s grijehom u koji htijući-nehtijući zapadamo. Svetim postajemo, za svetošću težimo, obitavamo u svetosti. A što je to, zapravo, svetost? Kako je definirati?

Rekla bih da je to moment, zbroj trenutaka, u kojima su Bog i čovjek jedno ujedno. Ali to nije naprosto „duhovno sjedinjenje“ kako se to u duhovnosti uobičajilo nazivati. Svetost je svijetleće seberaspoznavanje u sveprisutnosti Boga. Opstojanje duše čistom pred Bogom i pred ljudima, pa, dakako, i pred životinjama i stvarima. Naprosto ono stanje duše u kojem ona prepoznaje sebe kao ispunjenost svrhe postojanja na cilju. Jedno JA JESAM stvoreno za vječnost. Cilj i smisao i svrha svega našeg postojanja. Svega našeg trpljenja;

i muka i patnja i boli. Svetost, naprosto Ljubav.

Ovako danas molim: *Bože, udijeli mi svetost, ljubav i mir u svim stanjima duše, na svim stupnjevima. Svetim, naprosto svetim!*

Nekoliko dana kasnije od kad sam ovo pribilježila, Isus u meni govori: *Oslobođena si od kazne; oprošteni su ti grijesi; idi u miru. Bogu Hvala. Veliko HVALA.*

6.3.4. Pakao

Pakao je stanje duše i svijesti (svjesnosti) koje smo zaslužili grijesima ranijeg života ili ranijih života naših predaka. To je stanje koje živimo, u koje smo bačeni te koje, čini se, moramo proživjeti do kraja kako bismo otkupili ranije naraštaje i njihove grijehe. U paklu ne kraljuje Vrag, Đavo ili Sotona, iako je on uzrok tome stanju, koje često, na ovim stupnjevima svijesti, nazivamo trpljenje ili patnja.

Patnja

„Patnja narodu“ bio je Božji usklik nakon potresa u Zagrebu 22. 03. 2020., kada je ujedno u svijetu, pa tako i u Hrvatskoj, vremenski trenutak bio obilježen pandemijom zbog tzv. Korona virusa, *Covid-19*. Ne želeći ulaziti u interpretaciju što je sve Bog htio reći tim usklikom, želim samo naglasiti da je i u duhovnosti nastupilo jedno Novo doba, doba Patnje.

Hagioterapija

Bog je ovdje, s pravom bismo mogli tako reći, zapravo hagioterapeut; molitvom k Sebi uzdiže naša srca iz takvog stanja očaja i patnje.

Marija, Majka Isusova

Tu smo sad gdje jesmo, u paklu. Ponavljam, to je stanje svijesti u kojem ne vlada Đavao nego smo tu zbog stanja naroda i pojedinca, svakog pojedinačno, uvjetovanog osobnim đavolskim radnjama ili radnjama naših predaka po pokoljenjima. Isus ovdje ima veliki zadatak Otkupitelja (*Christo Redemptoris*), a u svemu mu pomaže Njegova Nebeska Majka Marija koja upravo i ima zadatak s Kristom sići nad Pakao i biti Njegova i naša Suotkupiteljica. Bez Marije izlazak iz stanja Pakla, pa i sam boravak u njemu u vrijeme otkupljenja, ne bi bio moguć. Stoga od sada može biti riječi o Marijanskoj više nego o Isusovoj, svedjedno, Spasiteljskoj i Otkupiteljskoj, duhovnosti.

Kako na Nebu tako i na Zemlji i u svakom od nas

Doista, na Nebu se obistinilo stanje Pakla. Preslika njegova je stanje na Zemlji najviše izazvano virusom, pa makar on bio i umjetno proizveden i iz-bačen u svijet, čak i ako iako samo nepažnjom ili pogreškom. U svakom od nas pojedinaca ima još mračnih i/ili bolesnih dijelova tijela i/ili svijesti. Te dijelove sada, na ovom stupnju svijesti i/ili svjesnosti prosvjetljuje Bog odozgora, te s Njim utjelovljeni Krist i Njegova majka Marija, koja u ovoj duhovnosti ima dominantnu ulogu. Na taj način, kroz pakao i život u njemu, ozdravljamo. Valja nam izdržati do kraja. Jer nakon pakla dolazi novi raj ili čistilište, kako za koga. Kao što nakon zime dolazi proljeće a nakon kiše sunce.

„Homo homini homo“

Od humanističkog poimanja čovjeka i od takvog Čovjeka ostalo je vjerojatno vrlo malo. S tim padom u duhovnosti od Boga k Čovjeku pa onda svakom pojedinom č(Č)ovjeku, došlo se do toga da je čovjek čovjeku često samo rob sa ili bez prava glasa ili čak i bez drugih prava, zavisno od situacije i trenutka. Da, baš ovaj moderan čovjek – postao je drugom čovjeku samo čovjek baš u tom smislu. To označavam kao pad u duhovnosti.

Od prvobitnog Boga Oca, Jedinoga stvoritelja Neba i Zemlje, preko Njegova Sina istobitna s Ocem, utjelovljenog po Duhu Svetom od Marije Djevice koji je radi nas postao Čovjekom, i kao čovjek hodio Zemljom 33 godine i radi čovjeka bio Čovjek i Bog ujedno; sada se došlo do toga da čovjek čovjeku nije ni čovjek, kamo li Čovjek, nego tek čovjek. To obezvrijedeno, omalovaženo ljudsko biće koje je u povijesti duhovnosti nekad za nas bilo Bogom, danas drugi čovjek ni ne prepoznaje, možda čak niti ne tretira kao naprosto čovjeka, kamo li da jedni u drugome prepoznamo Boga, da čujemo Božju riječ i poruku iz ljudskih usta (Bog nekoć govoraše Ocima po prorocima, zapisano je u Bibliji), da se prepoznamo kao braća, kao Božja djeca. Nije li ovo zapravo potpuno otuđenje čovjeka od Boga?! O čemu se zapravo radi u ovom duhovnom padu?

Bog – Sin Božji koji je Bog i Čovjek ujedno – pa onda *homo homini homo* – do čovječuljka, kako bih to rado nazvala.

Nije li to ujedno nalik putovanju po srednjem putu, kako je učio buddhizam, pa još i dalje od toga, što bi to moglo biti?

U neko doba povijesti, Aristotel je odredio čovjeka kao političku životinju, *zoon politikon*. Thomas Hobbes je puno godina kasnije rekao istinu o tome da čovjek za čovjeka postoji kao vuk. Jučer, na Pravoslavni Uskrs, 19. 04. 2020, u Zagrebu je protojerej Srpske pravoslavne Crkve istaknuo da čovjek za čovjeka postoji kao *virus*.

Po nekoj logici stvari, onda i Bog za čovjeka postoji kao virus, jer je „Kraljevstvo nebesko“ manje od gorušičina zrna, kako se ističe u Evanđelju. Treba ga samo prepoznati.

Eto pada u duhovnosti čovjeka: Davno je Bog bio smatran za jedinog svevladara, a i

onda su postojali odmetnici od Boga i nevjernici. Uslijedio je Biblijski Potop; jedino se Noa spasio sa svojom arkom i svime u njoj. Zatim se, na Zemlji, poslan od Boga, utjelovio Isus Krist, Mesija, Sin Božji istobitan s Ocem po kome je sve postalo; Bog i Čovjek ujedno; može se reći: onaj čije Ime je sveto, kao i Božje Ime, samo se smije izgovoriti i ime mu je Isus, dok se u Židovstvu Božje ime ne smije izgovoriti da se ne bi uprljalo i okaljalo. Između ostalog Bog se i zato utjelovio u Isusu Kristu koji je Čovjek, doista Čovjek (čovjek) vrijedan svake hvale. Onda je s humanizmom polako Bog ili Bogo-Čovjek, ne, nego običan čovjek, postao drugom čovjeku čovjek (*homo homini homo*), a ne Bog ili anđeo, kako se to do tada smatralo, ili možda vrag, ne znam. Nekako odmah poslije toga u filozofiji i u svjetovnosti čovjek je čovjeku postao vuk. – Nije li to pad od Boga – čovjek čovjeku bio ne više Bog (mislim na Sina Božjega) niti Čovjek, pa niti čovjek, nego čovječuljak, čovjek ili čovjek sa sićušnim č. Pa onda, dakako, s protojerejom, koji dobro kaže, od jučer je čovjek čovjeku *virus*. Veliko je kraljevstvo nebesko iako manje od gorušičina zrna!

Kome se dakle treba moliti: Bogu svevišnjemu ili virusu ili, kako su to mediji odmah razvikali, svetoj Koroni? I tko poziva čovjeka na kraju života k sebi: Bog ili *virus*?

Po nekoj logici moglo bi se i zaključiti da se i sam Bog utjelovio u obliku virusa, da mu se više vjeruje, u Njegovu sveprisutnost na Zemlji i među ljudima. Eto, da se vjeruje u Pakao i njegovu misiju za nas.

U, barem, duhovno-interpretativnom, ako li ne i u stvarnom, Početku, čovjek je bio jedno s Bogom, svi smo bili Bog. Danas, gledajući s aspekta ovog *homo homini virus*, čovjek je toliko otuđen od drugog čovjeka, ne samo zbog informacija, tehnike i robotike, nego i, bitno, zbog same srži čovjekove, da je jedan čovjek drugome postao i više nego samo stranac; čovjek bježi od drugog čovjeka, boji ga se, da se „ne zarazi“, na ovaj ili onaj način. U ranijim naraštajima, nakon onoga kada smo svi bili jedno s Bogom, svi su ljudi bili međusobna braća, Božja djeca. Kojeg li otuđenja, uistinu, s istinom prema kojoj je čovjek čovjeku *virus*!

Kao što vidimo, pad u duhovnosti odvija se tijekom povijesti čovjeka i čovječanstva upravo ciklički; svaki put kao da se nađemo u nekom novom krugu ili ciklusu iz kojega onda padamo u niži stupanj ili se izdižemo, kao u doba humanizma i renesanse, kao nekim duhovnim nevidljivim nitima. Uvijek Bog spašava.

Sesvete, 20. 04. 2020. Sanda Glavaš

6.4. Duša i oblici; moj duhovni put - umjesto zaključka

Bože, nemoj me ostaviti nikada; i u najmračnijim područjima svijeta i Uma budi mi svjetlost.

Godinama sam smatrala da je vrhunac duhovnosti jedinstvo duše, Ja = ja, sjedinjenje moje duše s Bogom. No dešavale su se na tom putu i brojne druge zanimljivosti. U susret su mi dolazili sveci i svetece, roditelji, ponaosob otac i majka, sestra, neke druge meni poznate ili nepoznate duše u ljudskom, ali i u obliku životinje.

Ispričat ću vam jednu priču. Mačka je u kuću donijela guštera. Odmah sam rekla: meni ne smeta, to je moja duša. I proboravio je tako veći dio dana u kući dok ga moja majka nije ubila. To me je jako zaboljelo. Osjetila sam da je ubila mene, ne samo moju dušu. Ušla sam u molitvu i meditaciju.

Nekoliko dana prije toga, u meditaciji sam već imala viđenje da će netko umrijeti na takav način, čak štoviše da je to neko JA koje želi umrijeti.

Na izlasku iz meditacije shvatila sam da je duša moje nerođene a pobačene sestre, koja želi živjeti i preko mene, opet došla u život (makar samo u obliku gušterice), a ne daju joj, pa zapravo želi umrijeti da se ne muči toliko. Isusova duša.

Tako je u mom tijelu boravila duša moje sestre koju je ubila moja majka jer joj je u životu smetala, zapravo nekako tako, jer život počinje začecem. I to se nije dogodilo tek prvi put.

Molite za pobačenu djecu jer njihove duše su žive i možda žive duže od nas. Ako je moguće, neka vas ne zavede taj grijeh.

Molim se za moje pretke da se preko mene uklone grijesi mojih predaka, po pokoljenjima.

Prepoznajte sebe i svoje bližnje u svemu vanjskom svijetu, ne mora nužno biti čovjek, taj i taj, da bi nosio svoju dušu. Njegovu dušu ponekad može nositi i sam Bog, a ponekad i neko drugo biće prirode.

Ljubite jedni druge, molite jedni za druge; prepoznajte sebe u drugima; nisu ljudi samo ako su visoki ili niski i hodaju na dvije noge s ono malo mozga u glavi; prepoznajte sebe i u drugima, ne samo u ljudima. To je ono što ova moderna duhovnost želi reći.

Ako se je Isus utjelovio na Zemlji kao Čovjek i ako je došao radi čovjeka (ponaosob grješnika, ma tko to nije?!), to ne znači da je njegova duhovnost vezana samo za Čovjeka. Ako je Isus Sin Božji, a Bog Otac stvoritelj neba i zemlje, onda je, nužno, stvoritelj sviju nas, ne samo ljudi. Zato ljubite jedni druge, upravo kako je bog ljubio nas. To je poruka evanđelja, misao dana.

S ovime ulazim u novo, još neistraženo područje duhovnosti (nalikuje mi na seobu duša o kojoj je govorio još grčki filozof Platon), o čemu ću, nadam se, pisati u nekoj novoj

publikaciji.

Postaje mi sve jasnije da Bog o kojem se govori u duhovnosti starog i novog Zavjeta ne mora nužno biti samo Osoba, iako je došao kao osoba. Bog su i međuljudski, međučovječanski, anđeoski, božanski odnosi među nama. I ne potcjenjujte životinje; ponekad doista mnogo možemo naučiti i od njih.

Sanda Glavaš, Sesvete, 16.06.2020.

7. LICENCA ZA DUHOVNO ISCJELJIVANJE

LICENCA

SANDA GLAVAŠ
OIB: 82137540484
VLADIMIRA NAZORA 6, SESVETE, 10360 ZAGREB
REPUBLIKA HRVATSKA

L I C E N C A br. 02422017

Na temelju STATUTA Hrvatskog udruženja za prirodnu, energetsku i duhovnu medicinu - HUPED, članak 8, st.1. ("Fizičke osobe /iscjelitelji i terapeuti/ i pravne osobe /strukovne udruge, tvrtke, obrti, ustanove/ sa registriranom djelatnošću iz područja prirodne, energetske i/ili duhovne medicine udružuju se u Hrvatsko udruženje za prirodnu, energetsku i duhovnu medicinu kao krovnu strukovnu organizaciju iscjelitelja i terapeuta") registriranog 28.02.2000.g. pri Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Zagreb pod registarskim brojem 00001647 i na temelju PRAVILNIKA O STRUČNOM USAVRŠAVANJU TERAPEUTA I DODJELI STRUČNIH PRIZNANJA, stručna Komisija i Upravno vijeće HUPED-a izdaju gđi. Sandi Glavaš:

LICENCU ZA ISCJELITELJSKU DJELATNOST

koja uključuje iscjeliteljski rad i analizu stanja metodom duhovne medicine pod nazivom:

DUHOVNO ISCJELJIVANJE

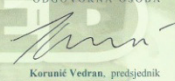
Terapeuti-iscjelitelji koji u svome radu sa klijentima primjenjuju djelatnosti prirodne, energetske i/ili duhovne medicine ne bave se liječenjem pacijenata u smislu Zakona o zdravstvenoj zaštiti te ne djeluju u području službene medicine već se u svome radu time koriste u svrhu poboljšanja kvalitete života svojih klijenata.

Hrvatsko udruženje za prirodnu, energetsku i duhovnu medicinu - HUPED kao davatelj Licence za gore navedene aktivnosti jamči da gđa. Sanda Glavaš kao redovni član HUPED-a svojim radom ne ulazi u djelatnost službene medicine već ju samo nadopunjuje. U iscjeliteljskom radu se ne savjetuje prekid službene liječničke terapije niti je se nekome propisuje, a analiza energetskog stanja čovjeka nije zamjena za medicinsku dijagnostiku. Zbog svega navedenog ne krši se postojeci članak 184. Kaznenog Zakona koji govori o nadriječništvu.

Licenca je važeća uz članstvo iskaznicu HUPED-a u periodu od 19.09.2017.g. do 19.09.2019.g. Licenca se produžuje na temelju HUPED-ovog Pravilnika o stručnom usavršavanju terapeuta i dodjeli stručnih priznanja. Licenca kojoj je istekao period trajanja ne smije se više koristiti u smislu dokazivanja članstva te stručne osposobljenosti za rad. U slučaju nepoštivanja važećih zakonskih propisa ova Licenca postaje nevažeća i članstvo u HUPED-u prestaje te osoba sama snosi sve zakonske posljedice koje iz toga proizlaze.

Zagreb, 19.09.2017.g.

HRVATSKO UDRUŽENJE ZA PRIRODNU, ENERGETSKU I DUHOVNU MEDICINU
HUPED
Kosirnikova 80, 10000 ZAGREB

ODGOVORNA OSOBA

Koruđer Vedran, predsjednik
Upravnog vijeća HUPED-a

www.huped.hr

IBAN: HR862360000101456617 OIB: 15719864205 MB: 1488295

Kosirnikova 80 Zagreb Tel.: 01/37 58 145 Fax: 01/37 58 140

POGOVOR

Pisati o knjizi *Moj duhovni put* autorice Sande Glavaš znači pokušati razumjeti i protumačiti svaku riječ iz naslova. Dakle, pođimo redom – *moj* je posvojna zamjenica osobne zamjenice *ja*. Stoga autorica ne želi govoriti općenito o „duhovnom putu“ već o svom duhovnom putu čime sugerira da će progovoriti o najintimnijim segmentima svojega života koji opisuje kao put, putovanje od prvih svojih iskustava sebe, svoje tjelesnosti, svojih bolnih i sretnih trenutaka, također put svoje duševnosti i duhovnosti koja je često puta bila ranjena kao što je i njezino tijelo podložno bolestima. Ta iskustva koja je autorica iskusila na vlastitoj koži znakovi su uz put kako se probijala do svoje smirenosti, ali i nerazumijevanja od najbližih do profesionalnih liječnika tijela i duše i nalaženja smirenja u vjerskoj tradiciji svojih predaka i suvremenika koja se oslanja na židovstvo i kršćanstvo. Tražila je ona i smirenje u istočnjačkoj misli, kao i europskoj tradiciji grčke filozofske i na njoj utemeljene europske misli. I nije to samo usputno lutanje! Htjela je ona to postići i na visokoškolskim ustanovama. Tako je postala magistra znanosti u području filozofije koju je njegovala zagrebačka marksistička, praksisovska škola u susretu s Heideggerovim mišljenjem, a u području umjetnosti u interpretaciji prof. Danka Grlića. Upisala je i studij teologije i duhovnosti u Zagrebu na filijalnoj školi Instituta duhovnosti Terezianum, Papinskog teološkog fakulteta iz Rima.

Boravak u inozemstvu, posebno Italiji i Velikoj Britaniji, dok je kao novinar-dopisnik u vrijeme raspada SFRJ i rata koji je nametnut Hrvatskoj i BiH, utjecao na njezin život. Boravak na Sardiniji je posebno značajan jer je autorica, kako zapisuje u svojim zabilješkama, imala osobno viđenje i susret s Isusom Kristom koji je preusmjerio njezin život prema duhovnosti koja joj je pomogla da se „izliječi“.

Također svojim razmišljanjima dotiče pitanja spolnosti, braka, nerođene djece čime se uključuje u najaktualnije teme Ljubavi i ljubavi i svjetske i hrvatske zbilje.

Ova knjiga je i filozofija i teologija i mitologija, ali nije službeni nauk, štoviše na granici je svih pravovjernosti. Knjigu treba upravo promatrati kao osobni put na putu duhovnosti o kojemu autorica svjedoči i svjedočeći potvrđuje da je svoju „rasutost“ nastalu razbijenošću osobe uspjela oblikovati u lijep mozaik svoje osobnosti. Stoga držimo da će knjiga dobro doći svima koji se gube na putu, a posebno bih ju preporučio „liječnicima duša i tijela“ da iz nje iščitaju neka ozbiljna pitanja na koja bi oni trebali odgovoriti i pomoći onima koje često društvo otpiše s naznakom da im je potrebno „bolničko liječenje“. No, ranjenoj duši češće je potrebna lijepa riječ i utjeha, oslonac da bi mogla ustrajati na putu prema vječnoj sreći.

Ivan Bekavac Basić

Sanda Glavaš

Moj duhovni put

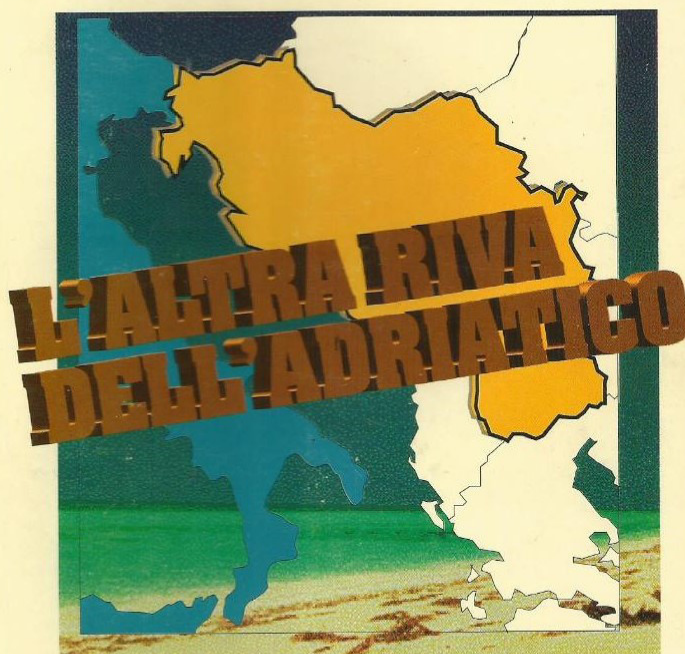
SANDA GLAVAS

**L'altra riva
dell'Adriatico**

usi costumi e balli

Edizioni E. G. P.

SANDA GLAVAS

DIGITA
editrice

Ova knjiga je i filozofija i teologija i mitologija, ali nije službeni nauk, štoviše na granici je svih pravovjernosti. Knjigu treba upravo promatrati kao osobni put na putu duhovnosti o kojemu autorica svjedoči i svjedočeći potvrđuje da je svoju „rasutost“ nastalu razbijenošću osobe uspjela oblikovati u lijep mozaik svoje osobnosti. Stoga držimo da će knjiga dobro doći svima koji se gube na putu, a posebno bih ju preporučio „liječnicima duša i tijela“ da iz nje iščitaju neka ozbiljna pitanja na koja bi oni trebali odgovoriti i pomoći onima koje često društvo otpiše s naznakom da im je potrebno „bolničko liječenje“. No, ranjenoj duši češće je potrebna lijepa riječ i utjeha, oslonac da bi mogla ustrajati na putu prema vječnoj sreći.

Ivan Bekavac Basić

8. BILJEŠKA O SPISATELJICI

Sanda Glavaš rođena je u Zagrebu (Hrvatska) 7. ožujka 1964. godine. Tu je s odličnim uspjehom završila osnovnu i srednju školu te grupe Filozofija i Fonetika na Filozofskom Fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje i magistrira 1992. Stručno se usavršavala u Italiji i Engleskoj, gdje je studirala i radila uglavnom kao novinar foto-reporter.

Godine 2010. diplomirala je Teologiju i duhovnost pri „Pontificia Facoltà Teologica – L’Istituto di Spiritualità Teresianum-Roma – pridružen Sustavni studij duhovnosti – Zagreb“ i od tada se profesionalno veže uz duhovnost. Pero novinara zabilježila je na talijanskom jeziku u svoje dvije knjige *L'altra riva dell'Adriatico – la guerra jugoslava raccontata agli Italiani* i *Usi-costumi e balli* objavljenima u Sassariju 1994. godine. Duhovno štivo bilježi na svojoj web stranici i za učenike malog duhovnog centra „Tri srca“ koji je započeo s radom 2017. godine, od kada je član Hrvatske Udruge za prirodnu energetsku i duhovnu medicinu, s kojom planira i dalje duhovno surađivati i studirati duhovnost. Objavila je u Zagrebu 2019. knjigu *Duša i oblici. Duhovne cjeline* i sad objavljuje *Moj duhovni put*, Zagreb, 2020.

Knjiga „*O Duši*“ objedinjuje dvije posljednje publikacije iz područja duhovnosti.

E-adresa i kontakt telefoni autorice:

Sanda Glavaš, Sesvete 10360; ulica Vladimira Nazora 6

Tel.: 01 2004851; 092 33 48 793

e-mail: glasanda@yahoo.com

web: sanda.glavaš

iban pbz: HR3223400093220289840